

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**Undersøgelser omkring Herredsfogeder og Tingsteder 1424 -1716 i Sønderhald Herred, Gl. Kalø
Len. 2. udg.¹ 2013 – af Bjørn Sommer.**

Anden udgave er suppleret med mange tingbogsudskrifter og dombogsudskrifter fra Kirstin og Bjarne Nørgaard Pedersens "Jyske Tingbøger m. m.", udg. 2005. Det er absolut et forskningsområde, som qua denne udgivelse, samt computerens tekniske formåen er blevet lettere at arbejde med.

14/5 2013 Bjørn Sommer.

Denne Anden udgave tilegner jeg mine kolleger i redaktionen af "Slægt og Stavn" 1982-1994: Lone Wredstrøm og Grethe Aasberg – i erkendelse af, at ingen af mine artikler, når man bortser fra "Sønderjyder i Nyborg", var nået til offentlighedens kundskab med mindre, de havde stået bag mig. --- Grethe Aasberg skal særlig takkes for sin aldrig svigtende ihærdighed med at omforme mit maskinskrevne tekstforlæg til brug for trykning.

19/5 2013 Bjørn Sommer.

I Anden udgave er et håndtryk fra mig til Gustav Onarheim i Norge blevet yderligere uddybet og bestyrket med et håndtryk fra Gustav Onarheim til gavn for dette arbejde. ---

1 segh att wille tillgodhe r

I Helsingør Stadsbog, udg. ved Erik Kroman, København, 1971, s. 195, finder vi denne tegning fra 1552, hvor tingskriveren ved en sags lykkelige forligelse har fastholdt det enige håndtryk.

Artiklen søger at belyse spørgsmålet om, hvorvidt herredsfogeders bopæl specielt i perioden før 1687 kan have haft betydning for tingstedets beliggenhed, eller måske evt, omvendt, I det valgte tidsrum boede herredsfogederne endnu indenfor herredsgrensen.

¹NOTER:

² 1. udg. trykt i "Slægt og Stavn" 1993:2, s. 13-20, 1993:3, s. 19-39, 1993:4, s. 8-20 og 1994:1, s. 18-30. -

Som indledning gives derfor en oversigt over de 18 herredsfogeder jeg har fundet navn på i løbet af de 292 år. Heri er lagt vægt på personbiografi, især for at kunne påvise evt. kontinuitet i besiddelsen af embedet fra far til søn eller på anden måde bestemt af slægtsskab. Naturligvis bliver biograferne fyldigere efterhånden som lensregnskaber, tingbøger, kirkebøger og matrikeloversigter kan bidrage med oplysninger.

Til tider bliver de måske endda særdeles fyldige - Ja! Bevæger sig endda bort fra det berammede emne!

Ved gennemgang af herredsfogederne nr. 11 og nr. 13 har jeg taget en del stof med, som belyser spørgsmål, stillet af Gustav Onarheim i Norge og netop spørgsmålet har her fået råderet for, at det kom med i artiklen.

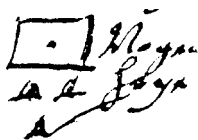
Ligeledes har jeg i en note (i denne udg. note 70) behandlet beboerne af den gård i Ørsted, der i 1688-matriklen er delt i to gårde med Matr.-numrene 20 og 21 af Ørsted, - og i forbindelse hermed givet en oversigt over de efterkommere efter herredsfoged Jens Rasmussen Bang i Ørsted, Rougsø H. (død c. 1646), jeg har fundet i tingbøgerne - så disse ialtfald kan udskilles fra efterkommere efter andre Jens Banger i Rougsø og Sønderhald Herreder. Desuden en fortegnelse over herredsfogeder i Rougsø H. 1590-1687.

Således rådner stoffet ikke i mine gemmer, men bliver tilgængeligt for enhver, der mener at kunne anvende det.

Til noterne har jeg henlagt de fleste fadderlister, da de er nyttige et have, men beskæmmende i læsningen.

Efter den biografiske oversigt kommer så konklusionerne, som jeg har valgt at give i kommentarer til

1. Oversigt over agerskifterne, som de kan udtrages af Markbøgerne til Chr. V.'s Matrikel, i agre med "Ting"-navne, med den hensigt, at nå frem til en datering af, hvornår det derværende tingsted kan være nedlagt og jorden derpå taget under plov - samt til
2. en skematisk fremstilling af herredsfogedernes bosteder, arrangeret efter sogne i disses kronologiske orden.
17/3 1993 Bjørn Sommer.

Herredstinget holdtes fra gammel tid under åben himmel 'i nærheden af gravhøje, som kunne kendes langvejs fra, og bag hvilke folk kunne søge læ i hårdt vejr. Ingen kro måtte friste folk over evne, I en indberetning til Ole Worm 1639 tegnede præsten i Ovtrup Vester Horne herreds tingsted: fire tingstokke i firkant og tyvestenen i midten. Det lå ved nogle høje sydøst for Ovtrup kirke tæt ved det nuværende Tinghuse, — Rigsarkivet fot.

Ifølge Reces af 1643 2/6 stk. 19 og "Danske Lov" Første Bog 3 Cap: 2 Art: måtte Herreds- eller Birketing ikke holdes i landsbyerne, men på andre belejlige steder. – Vedr. SØNDERHALD HERRED konkluderer "Traps Danmark" diskussionen om tingstedernes beliggenhed således:²

"Det er sandsynligt, at Tinget oprindeligt har været holdt i nærheden af HALD SØ, muligvis på KROGSAGER MARK (Hørning Sogn), hvor der findes "Tinghøjs agre". 1594 lå tingstedet på BØJENS Hede i Hvilsager sogn. 1650 omtales her "den Stendysse, som Halds Herredsting har været tilforn", men da var tingstedet flyttet andetsteds hen.

For at undersøge spørgsmålet nøjere har jeg forsøgt at efterspore, hvem der var HERREDSFOGEDER i SØNDERHALD HERRED, samt især notere mig hvor de boede med henblik på at se, om herredsfogedens bopæl har betydning for tingstedets beliggenhed.

Følgende herredsfogeder kendes indtil tingstedet flyttedes til Randers:

1. 1424 4/9. MICHAEL JÆIPSEN.³

2. 1467. 1468. NIELS BRYSTI i HØRNING.⁴

- boede i Hørning 19/1 1478, men var da ikke længere herredsfoged. Tilnavnet Brysti var 200 år senere stadig i brug i Fausing Sogn, Sønderhald H.

3. 1472 24/2, JEPPE MIELL.⁵

- Iflg. kommentar til brevet skal navnet evt, læses "Jeppe Michelsen". I må fald var han ssv. søn af nr 1.??

Tingsvidne Nr. Djurs herred 27.3 1503. Selv om der ikke har været ført tingbøger ved herredstingene begyndelsen af 1500-tallet giver de bevarede tingsvidner dog oplysninger om bl. a. arvestridigheder og rettigheder til jorden, ligesom de nævner en række personer ved navn (Originalen i LA Vib. Fot. Ejv. Rasmussen).

4. nævnt fra 1475 21/8-1509 3/8⁶ PEDER VTTSEN i BENDSTRUP, HVILSAGER Sogn.

Første herredsfoged af UDSEN-SLÆGTEN fra Bendstrup, fra hvilken slægt herredsfogeden ofte i det 15.-16. årh. hentes, da tinget holdtes på Bøjen Hede.⁷ - Muligvis er det denne jyske bondeslægt, der hentydes til, da det om befalingsmanden på Skanderborg Slot LAURIDS EBBESEN (ca. 1569-15/3 1646) bemærkes, at ”*det er med urette, et han fører den adelige slægt Udsens våben, thi han er ef bondeslægt i Jylland.*”⁸ Knud Prange påviser iøvrigt, et flere grene af Leurids Ebbesens slægt, Udsen, indtil o. 1450 havde ejet jord i Lindå, Todbjerg Sogn, Ø. Lisbjerg Herred.⁹ Tager men igennem Hornslet, når man fra Todbjerg til Hvilsager. Peder Vttsen i Bendstrup var ssv. far til nr. 5 og givetvis til nr. 6.

5. nævnt 1510 9/9 og 1511 27/10¹⁰ MICHEL PERSSSEN i HØRNING.

Sandsynligvis søn af nr. 4 og bror til nr. 6.

6. nævnt 1512 25/10.¹¹ NIELS PERSSSEN i BENDSTRUP, Hvilsager Sogn.

- Søn ef nr 4. og ssv. broder til nr, 5. Far til nr 8.

7. nævnt 1531 og 15/5-1541. JENS POWELSSSEN i FÅRUP, Krogsbæk Sogn.

Fik 1537 2. Juni stadfæstelse over et pergamentsbrev fra 1501, lydende at ”*12 ejere havde udlagt POUELL JENSENS en gord af.... som han og hans arvinger skulle bruge og give årlig en ørte korn til Vor Frue i Mygind.*”¹²

Faderen POUL JENSEN var selvejer i Fårup og nævnes 1480 9/4 bl.a. sammen med selvejeren ANDERS NIELSEN i Fårup i et tingsvidne.¹³ Tillige vidne 1497 22/5,¹⁴ da SOMMER JENSEN i Fårup er blandt tinghørerne. 1478 27/4 påhører SOMMER i Fårup vidne fra bl.a. ANDERS NIELSEN i Fårup,¹⁵ og 1467 2/3 er han og JEP SMED i Fårup tinghørere.¹⁶ JEP SMED

⁶ Diverse breve i Rep. 2. R.

⁷ J. Estrup 1907: ”Sønderhaldsherreds Tingsteder” s. 53. ”Fra Randers Amt” I.

⁸ Knud Prange: ”En middelaldergenealogi glæder og problemer”. Persh. Tidsskrift 1987:2. s. 179—80. – Knud Prange i ”Erhvershistorisk Årsskrift” 1986: ”En silkebroderet socialhistorie”, s. 358.

⁹ o. anf. s. 184-85. Om Lindå, se også ”Fra Randers Amt” 1909, s. 16-20.

¹⁰ Rep. 2. B., brev nr. 11616 og 11946.

¹¹ 9. Rep. 2. R., brev 12298.

¹² TRAP: Danmark (5. udg.) bind 18, s. 841.

¹³ REP.1. B., brev 6136.

¹⁴ Rep. 2. R., breve nr. 2236, 2241 og 4157 - samt Rigearkivets skuffe E XIV: ”Godsarkiver”, spec. G1. Estrup (herefter blot betegnet ”E XIV”) datoerne 1468 16/5 + 13/6.

¹⁵ Rep. 2. R., brev 3043.

vidner 1465 16/9 sammen med JENS NIELSEN i Fårup.¹⁷ 1478 13/7 vidner SOMMER JENSEN sammen med ANDERS JENSEN i Fårup,¹⁸ men "Jensen" kan her være skrivefejl for Nielsen.

Konklusion: Poul Jensen, Sommer Jensen og Anders Nielsen har ejet forskellige gårde i Fårup, men POUL og SOMMER JENSEN kan være brødre og sønner af JENS NIELSEN i Fårup, hvis gård de to da har delt imellem sig. - ANDERS NIELSEN har så afløst Jep Smed.

Der kendes en søn af herredsfogeden ved navn POUL JENSEN i Fårup. – Om ham skriver Paul G. Ørberg: ”I godset Clausholms arkiv (nu i det nørrejske landsarkiv) befinder sig et mærkeligt dokument, et såkaldt tingsvidne, udstedt på Sønderhald herreds ting 1552. Her bevidner brødrene **Niels** og **Lars Lunov** til den daværende herregård Rudgård i Nørager sogn, hvad de personligt har overværet på herredstinget, nemlig at ærlig og velbyrdig mand **Albrecht Gøye** til Clausholm væddede med bonden **Poul Jensen** om, hvor det rette markskel gik mellem Søby Mark og Fårup Mark. **Poul Jensen** hævdede, at han både med brev og segl og stabel og sten kunne bevise, hvor sandemændene havde gjort markskel, men **Albrecht Gøye** troede ham ikke, og det endte altså med et væddemål: ”der ville han (Poul Jensen) sætte sin hals mod forskrevne Albrecht Gøyes bedste hest.” Væddemålet blev som sagt bevidnet af de to brødre **Lunov**, som også satte deres signeter under det åbne brev – ”skrevet paa Rudgaardonsdagen nest før Vor Frue Bebudelses Dag anno MDLII.” Det vil sige 23. marts 1552.”¹⁹ –

Poul Jensen var far til den PEDER POULSEN i Fårup, som 26/10 1573 på Randers Byting fordelte **Peder Christensen** (Tingbogen, 44). -

30/4 1599 (Randers Tingbog, 170): ”Mikkel Clemendsen skrædder. Peder Lucassen i Fårup i Krogsbæk sogn på sine egne og sine søstre Mette Lucasdatters Else Lucasdatter og Anne Lucasdatters vegne og Hans Lucassen her sst på sine egne vegne gav Mikkel Clemendsen afkald for al den arv, dem efter deres salig mor Anne Sørensdatters arveligt er tilfaldet.” -

I Matr. nr. 1824 for 1664, fol, a-b; nævnes fire gårde i Fårup by under Erik Rosenkrantz til Rosenholm, Den ene - en fæstegård beboet af Anders Rasmussen (Htk. 10-2-0-0-) - vedrører ikke sagen, men de tre andre er selvejere, nemlig:

NIELS ANDERSEN Sielfeier 1 grd 6 Skp. + 2 Tdr. 5 Skp.
MICHEL JENSEN 1 grd 6-2-0-0- + 1-7-0-0-
ESPEN PEDERSEN 1 grd 6-2-0-0- + 1-7-0-0-

Bemærk den fine overensstemmelse i hartkorn mellem Michel Jensens og Espen Pedersens gårde.

I 1688 tilhører gårdene oberst Friis til Clausholm. Fæstegården (Matr. nr. 1 -Htk.: 8-1-2-1) beboes stadig af Anders Rasmussen. I selvejergårdene har Anders Nielsen i Matr. nr. 3 afløst sin far (ny Htk.: 8-0-3-2). JØRGEN NIELSEN bebor Matr. nr. 2 (ny Htk.: 6-2-3-2-) JØRGEN JENSEN Matr. nr. 4 (ny Htk.: 6-0-2-1). Jørgen Jensen var g. m. Karen Simonsdatter, datter af herredsfogeden Simon Nielsen i Andi, Skørring Sogn (se nr. 13).

I Kalø Lensregnskaber kan gårdene følges længere tilbage: 1629-30 havde præsten i Hornslet, Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER (lev. 1632), som afgav kaldet 1629 til svigersønnen Christen Nielsen, herlighedsretten til den gård i Fårup, LAS PEDERSEN beboede, samt til den gård i Søby, JENS PEDERSEN beboede. De to andre selvejergårde i Fårup beboedes af MICHEL JENSEN og OFVI JENSEN. 1636/37 giver RASMUS LASSEN i Fårup 5 daler til husbondhold af den gård hans far af døde. Han bebor den endnu 1643/44 med Hr. PEDER PEDERSEN SOMMER i Mørke-Hvilsager, Ø. Lisbjerg Herred, (ca. 1596-1680), som herlighedsejer. På de andre gårde nævnes derpå 1643/44 MICHEL JENSEN THAMISTRUP (i Vestergård), MICHEL JENSEN SØBYE samt RASMUS ANDERSEN. M: Søbye er formentlig søn af den Jens Michelsen i Søbye, som 1612/13 tog husbondhold på en gård der efter Peder Baarch, og derfor den Mikkel Jensen som nævnes 1664 - mens M. Thamistrup må være den Mikkel Jensen, som nævnes 1629/30. Iflg. Otto Sommer,²⁰ var stamfaderen til hans slægt selvejeren PEDER SOMMER i FÅRUP, som o. 1550, 1573 beboede en gård der. Herefter kan følgende liste over beboere af

¹² "Det Kgl. Rettertings Domme og Rigens Forfølgninger fra Christian III.s Tid", ved Troels Dahlerup 1969, I, 719 + II, 609 og 695 - samt EXIV, dato 1531 15/5.

¹³ Rep. 2. R. brev 4703.

¹⁴ Rep. 2. R. brev 8401.

¹⁵ Rep. 2. R., brev 4204.

¹⁶ Rep. 2. R., brev 2236.

¹⁷ Rep. 2. R., brev 1946.

¹⁸ Rep. 2. R., brev 4247.

¹⁹ Paul G. Ørberg i "Skalk" 1996:5: "Ret og skel", s. 16.

gårdene i Fårup opstilles: 1643/44 RASMUS ANDERSEN, 1664 og 1688 ANDERS RASMUSSEN = Matr. nr. 1. – I Amtsregnskaberne "Familieskat og Tjenestefolkeskat" 1672, fol. 163 b beskattes Anders Rasmussen i Fårup af en søn. -

Selvejerne: JEP SMED 1465-1467., ANDERS NIELSEN 1478-1480. – Her må PEDER LUCASSEN have boet 30/4 1599, såfremt han ikke var gårdfæster. Søn af LUCAS .. og ANNE SØRENSDATTER. - 16..-1625 **Søren Udsen** i Bendstrup herligheden, beboer MIKKEL JENSEN. – 1625²¹ Fårup Vestergård: Ejer: **Peder Pedersen Sommer** i Hornslet og hustru **Anne Olufsdatter**, beboer MIKKEL JENSEN. - MICHAEL JENSEN THAMESTRUP 1629/30. 1643/44. (gården blev før 7/3 1634 købt af præsten i Skodstrup Hr. **Rasmus Sørensen Rytter**, gift med **Aarsle Pedersdatter (Sommer)** fra Hornslet (død 7/3 1634)). – 1639 skøder han og hans tre børn med hende: **Oluf Rasmussen, Peder Rasmussen og Maren Rasmusdatter**, gården fra sig og til beboeren, **Mikkel Jensen Thermestrup**, gift med **Hellu Jensdatter**²²) - NIELS ANDERSEN 1664 - ANDERS NIELSEN 1688 = Matr. nr. 3. – 1672 beskattes MAGDALENE ANDERSDATTER i Fårup af en søn og en dreng.

Matr. nr. 2 og 4:

1465 JENS NIELSEN - 1467-1478. 1497 SOMMER JENSEN. - 1550-1573. PEDER SOMMER - 1629/30 (Peder Sommer i Hornslet) LAS PEDERSEN - 1636/37. 1643/44 RASMUS LASSEN (Peder Sommer i Mørke-Hvilsager) - 1664 ESPEN PEDERSEN. – 11/1 1664 (Randers Bys Tb, 7): "Peder Pedersen Vissing fremlagde en kaldsseddel til hans salig hustrus børn og arvinger, nemlig Peder Jensen Elkær, borger i Århus, Rasmus Jensen Elkær sst, Hans Pedersen på sin hustru Ingeborg Jensdatters vegne sst, Esben Pedersen i Fårup på sin hustru Anne Jensdatters vegne, at de møder 15/1, som er 30.dagen for hans salig hustrus død, over skifte." – 1672 beskattes Espen Pedersen i Fårup af en dreng og en pige. – 1688: JØRGEN NIELSEN. = Matr. nr. 2.?

1465 JENS NIELSEN - 1480.1501 POUL JENSEN - 1531.1541. herredsfoged JENS POWELSEN -1552 POUL JENSEN – 26/10 1573 PEDER POULSEN - 1629/30 OFVI JENSEN - 1634/44 og 1664 MICHEL JENSEN SØBYE. – 1672 beskattes JENS LAURIDSEN i Fårup af en dreng. – 3/4 1679 på Århus Byting (Tingbogen, 139): " – Christen Madsen i Voldum, delefoged til Clausholm, på sin husbonds tjener Jens Lauritsen i Fårup hans vegne havde stævnet Anders Madsen i Skader for vidner, og Morten Olufsen dragon vidnede, at for en måned siden var Anders Madsen hos dem og begærede, at de ville stjæle to heste fra Jens Lauritsen i Fårup, og dersom de ikke ville, da skulle han købe andre dertil, som skulle tage hestene og sætte i en tørvegrav, så han aldrig skulle få godt af dem, men de nægtede ham det." - Vel far til næste gårdbeboer JØRGEN JENSEN. = Matr. nr. 4.?

8. nævnt 1542 PER NIELSEN.²³

Vel af Udsen-slægten fra Bendstrup i Hvilsager Sogn. Men bopæl ukendt. Søn af nr. 6 - Kan være farfar til PEDER NIELSEN i Bendstrup, hvis søn i 1627 betaler 100 Rdlr. i stedsmål til Sophie Brahe.²⁴ Dennes søn var vel TYGE PEDERSEN i Bendstrup, som 30/5 1630 sad i dommers sted på Sønderhald Herredsting.²⁵ På dette tidspunkt var herredsfogeden SIMON NIELSEN (nr. 13). En søn af denne ved navn TYGE SIMONSEN (død 3/5 1690) blev 10/3 1675 Vejer og Måler i Århus og fik 1676 5/10 pant i Peder Thygesens egen iboende gård i Århus.²⁶ 1683 beboede han en gård som tilhørte Borgmester og Commissær i Århus Jesper Nielsen Hutfeldt,²⁷ der indtil 1686 ejede Skårupgård i Todbjerg.²⁸ Tyge Simonsen var tillige en tid møller i Århus. Hans virksomhed i alle funktioner er ikke særligt rosende karakteriseret i et hos Hoffmeyer trykt Memoriale af 1682 fra en del af borgerne om tilstanden i Århus.²⁹ - Dog foretog Tyge Simonsen en del reparationer på Peder Thygesens gård for 162 Sldr. - samt udlagde til Peder Thygesens begravelse 70 Sldr. 12 Sk.³⁰ Mon ikke denne Peder Thygesen i Århus skulle være en søn af Tyge Pedersen i Bendstrup, der var bekendt af - samt muligvis svoger til - Tyge Simonsens far Simon Nielsen?

9. nævnt 1548 og 4/10 1573. JENS UDTSSØN i Bendstrup, Hvilsager Sogn.³¹

I slægt med de foregående herredsfogeder nr. 4, 5 (?), 6 og 8 (?). Hvis "UDTSSØN" endnu er et patronymikon hed faderen formodentlig UDT eller UGOT PEDERSEN og var søn af nr. 4; men det synes kort herefter at være anvendt som egentligt slægtsnavn. Jeg har fundet følgende bærere af navnet Udsen i den nærmest følgende tid på egnen:

²⁰ Otto Sommer, 1931: "De sidste syv Led af Præsteslægten Sommer fra Præstholm i Gosmer Sogn".

²¹ Meddelt 13/6 2010 af Lis E. Nielsen. – Hun skriver: "Oplysningen om, at **Anne Olufsdatter** er **Peder Pedersen Sommers** hustru (i Hornslet) verificeres i et skøde fra 1625, hvor dette ægtepar køber en gård i Fårup, kaldet Vestergård."

²² Meddelt af Lis E. Nielsen 16/5 2013. – Skøde på Rigsarkivet.

²³ "Det Kgl. Rettertings Domme.." II, s. 718.

a. PEDER UDSEN (o. 1600), gårdfæster i BØJEN, Hvilsager Sogn, under Prebende Lime ved Århus Domkapitel. Domkapitlet afstod gården i 1631.³² Herredstingets plads var i 1594 på Bøjen Hede i Hvilsager Sogn på en stendysse; men flyttede derfra før 1650.³³

En gård i Bøjen lå i Hvilsager sogn, de tre andre i Lime Sogn. Domkapitlet ejede de tre og Erik Ottesen Rosenkrantz den fjerde.

J. Estrup mener, de tre gårde under Domkapitlet lå i Lime Sogn.³⁴

b. SØFFREN VDSSSEN i Bendstrup – Søren Udesen i Bendstrup havde 21/ 11 1618 stævnet **Anders Bonde** i Lime for et skiftebrev, han skulle have, hvor **Lime Bondegård** blev skiftet og delt i skov mark ager og to gårdsted, hvilket skiftebrev Søren Udesen skulle have i 3 ting æsket af Anders Rasmussen Bonde, efterdi Søren Udesen skulle være den bedste arving til samme gård. så mødte Anders Bonde og fremlagde samme skiftebrev eller **tingsvidne af Hald herreds ting 1513**, hvor **Mogens Andersen** i Lime udlagde **Niels Ibsen** i Lime på hans hustrus vegne efterskrevne jord, som efterskrevne mænd havde skiftet. derefter blev afsagt, så efterdi **Basti Jensen** siger sig ingen beskyldning til samme tingsvidne eller skiftebrev at have men aleneste begæret, det at måtte heri indføres, så hans bror sig derefter kunne rette, da vidste dommerne ikke imod samme tingsvidne eller skiftebrev at sige eller magtesløs dømme. (Dombog B, 379). – 1625 skøder Søren Udsen i Bendstrup og hustru Maren Nielsdatter gården Fårup Vestergård i Fårup, Krogsbæk Sogn – beboet af **Michel Jensen** – til præsten i Hornslet, Hr. **Peder Pedersen Sommer** og hustru **Ane Olufsdatter**.³⁵ - Søffren Vdssen i Bendstrup betalte 1627 100 Rdlr. til Sophie Brahe til stedsmål af sin halve gård i BENDSTRUP.³⁶ – Gift med MAREN NIELSDATTER, der kan formodes at være identisk med efterfølgende MAREN VDSSSEN's.

c. MAREN VDSSENN's i BENDSTRUP. 1634 19/7 Stedde RASMUS STEER i Bendstrup Maren Vdsenns helle gaard 100 Rdlr.³⁷

10. nævnt 1572 14/6 - 1581 JENS NIELSEN i SIØBYE. –

Bor 1573 i Søby.³⁸ –

I Kalø Lens Jordebog 1573 nævnes som gårdmænd i Søby: **Søren Smed, Jens Nielsen, Søren Olufsen, Michel Amdissen** (1612/13 Jens Mikkelsen i Søbye til husbonhold efter Peder Baarch)(1615/16 Jens Olufsen i Søbye for han skal være sandemand), **Laurids Olufsen**.

1629/30 er gårdenes beboere: Hr. Peder Sommer **Jens Pedersen, Rasmus Jensen, Jens Sørensen, Olluf Jensen Niels Jensen, Oluf Ofvesen** (1617/18 forløv efter hans far Oufe Lauridsen), **Rasmus Sørensen Niels Sørensen** (husbonhold 21/6 1614 ”af ½ gård i Søbye, Rasmus Sørensen tilforn iboede).

³² “Århus Domkapitels Jordebøger”, I v. P. Rasmussen, 1972, s. 48.

³³ J. Estrup, “Fra Randers Amt” I, 1907: “Sønderhaldherreds Tingsteder”, s. 27 ff. + s.36 f.

³⁴ J. Estrup, 1907, s. 30, note 1.

³⁵ Meddelt af Lis E. Nielsen 16/5 2013. – Skødet fundet på Rigsarkivet.

³⁶ „Sophie Brahes Regnskabsbog“, s. 3.

³⁷ sst. s. 100.

³⁸ “Kancelliets Brevbøger” 1579 16/3. Kalø Lens Jordebog 1573. “Danske Domme 1375-1662,” III: 1570-1581 (udg. 1979) s, 131, 199 og 201.

²⁴ “Sophie Brahes Regnskabsbog 1627-40”, v. H. Paulsen, s. 3.

²⁵ nævnt i dateret bilag til Kalø Lensregnskab 1/5 1630-30/4 1631. Det skal bemærkes, at årstalsangivelser i teksten som 1630/31 stammer fra Lensregnskaber, hvor der dog ikke er angivet præcise datoer.

²⁶ “Aarhus Stifts Aarbøger” XXVI, 1933, s. 165, nr. 25.

²⁷ “Aarhus Stifts Aarbøger” XXVII, 1934, s. 30, nr. 103.

²⁸ TRAP 5. udg. bind 18, s. 1057. - Jesper Nielsen Hutfelds biografi i J. Hoffmeyer, 1906: “Blade af Aarhus Bys Historie” 1:2, s. 474-81.

²⁹ J. Hoffmeyer, 1906: I., s. 259. - Tyge Simonsen omtales mere udførligt ved herredsfoged nr. 13.

³⁰ “Aarhus Købstads Skifteprotokol 1691, fol. 359 b.

³¹ ‘Danske Kancelliregistranter’ s. 392. Kalø Lens Jordebog 1573.

1630/31: Hr. Peder Sommer **Jens Pedersen, Jens Thommesen, Jens Sørensen, Oluf Jensen, Oluf Ofvesen, Niels Sørensen, Niels Sørensen.**

1634/35: Hr. Peder Sommer **Jens Nielsen, Rasmus Ifversen** (1629/30 hbh. af Jens Thommesens grd.) , **Søren Pedersen, Hr. Mads Pedersen** (1631/32 hbh. af en grd. Olle og Niels Jensen af døde), **Oluf Oufsen, Rasmus Jensen, Søren Jensen.**

1643/44: **Niels Simonsen** ("i Andi": 1636/37 hbh. på den jordegne grd i Søbye, Rasmus Ifversen fra døde"), **Christen Jensen** (1633/34 hbh. af en grd, hans mor oplod), **Hr. Mads Pedersen, Rasmus Jensen, Offue Nielsen** (1644/45 "hhb. på halvdelen af den grd, Rasmus Jensen iboer") **Rasmus Jensen, Peder Nielsen, Rasmus Pedersen, Mads Jensen** (1630/31 stedsmål af en grd i Søby).

1645/46: **Jens Nielsen Jørgen Rasmussen, Niels Simonsen, Christen Jensen, Hr. Mads Pedersen, Oluf Oufsen, Rasmus Jensen, Rasmus Jensen.**

1645/46, bilag dateret 16/3 1646: **Jørgen Rasmussen** Øde af Pesten, **Niels Simonsen, Christen Jensen, Hr. Mads Pedersen, Oluf Oufsen, Rasmus Jensen, Rasmus Pedersen** "der er gaarden meget spoleret af fienderne", **Mads Jensen** "ibm.". –

I ekstrakt af Kalø Lens Jordebog 1660/61 nævnes som selvejere i Søby: **Jørgen Nielsen** (= 1688-Matr. nr. 1), **Jens Rasmussen** (= 1688-Matr. nr. 3) og **Rasmus Rasmussen** (= 1688-Matr. nr. 4), **Michel Nielsen** (= 1688-Matr. nr. 11, **Hr. Mads Pedersen** (= 1688-Matr. nr. 2), **Ofue Olufsen** (= 1688-Matr. nr. 12). Tre nævnes som kirkeboels-mænd: **Niels Pedersen** (= 1688-Matr. nr. 5), **Jens Pedersen** (= 1688-Matr. nr. 6), **Offue Pedersen.**

I 1662 lå de to kirkeboel under Århus Hospital, mens selvejergårdene lå under Vedø.

I tjenesstefolks-skatteeregnskabet 1672, fol. 178 b-179 a nævnes i Søby: **Peder Brandsen, Jens Rasmussen, Jens Christensen, Jens Christensen, Anders Rasmussen, Søren Andersen, Niels Simonsen.**

Bortset fra 1643/44 og regnskabet fra 1672 synes gårdene i Søby i Kalø Lensregnskab at være nævnt i samme rækkefølge fra gang til gang, men man skal være opmærksom på, om der er flere ejere på hver gård.

Herredsfoged Jens Nielsen synes at have beboet en gård, svarende til 1688-Matr. 3-4 af Søby.

Jens Nielsen fritages 16/3 1579 sammen med de andre herredsfogeder i Kalø Len for Landgilde så længe han er herredsfoged.– 28/1 1581 var han stævnet for Viborg Landsting af **Lucas Krabbe** til Brusgård (Dombog A, 31). – 11/2 1581 forliges sagen (Dombog A,35). - Far til nr. 11.

28/1 1581: " velb Lucas Krabbe til Brusgård havde stævnet Jens Nielsen i Søby herredsfoged i Sønderhald herred for en æskning, han har tilstedt og givet Niels Christensen i Alling på velb Erik Lykkes vegne til Skovgård over Lucas Krabbe for et brev, han skulle have givet Erik Lykke, at han ikke skulle holde samme brev. sagen blev opsat til i dag 14 dage."-

11/2 1581: " velb Lucas Krabbe til Brusgård med opsættelse her af landstinget i dag 14 dage havde stævnet Jens Nielsen i Søby herredsfoged i Sønderhald herred for en æskning, han har tilstedt og givet Niels Christensen i Alling på velb Erik Lykkes vegne til Skovgård over Lucas Krabbe for et brev han skulle have givet Erik Lykke, at han ikke skulle have holdt samme brev angående et mageskifte imellem dem. da efter mange ord dem imellem var, bevilgede Erik Lykke denne æskning, nu udgivet er, at skal være og blive som den uudgivet var og ikke komme Lucas Kås til hinder eller skade." -

11. nævnt 1603-1606 (Kalø Lensregnskaber) RASMUS JENSEN i Søbye.

1603 afleverede han til Lensmanden 7 Rdlr.," som blev funden paa en thiuff da han blef paagreben." - Var 1606 "fordum Herredsfoged" da han aftingede "for han icke hafde forvaret en Qvinde, som hafde omkommet hendes eget Barn."³⁹ Sad dog 1614 26/9 "i dommers sted" på Sønderhald Herredsting.⁴⁰ – 11/2 1617 havde han indstævnet **Mikkel Jensen** i Stevnstrup og **Søren Terkildsen** i Grund, Fausing Sogn, for Viborg Landsting (Dombog B, 47, 49) "for et vidne, de til Sønderhald Herredsting 25/12 vidnet har, anlangende nogle ord, **Rasmus Nielsen** skulle have haft i Søby til **Niels Terkildsen** i Tammestrup, (Essenbek Sogn), at han skulle lade sig trolove med **Mette Jensdatter**, født i Søby, hvilket ord han benægter, og det var vildige vidner, idet det ene vidne var **Mette Jensdatters** bror, og den anden **Terkild Sørensens** søn." – Ligeledes havde han indstævnet "Terkild Sørensen i Stevnstrup og **Mette Jensdatter** og hendes værge sst. for en beskyldning, som de ham 2/12 beskyldt har, at han skulle være hendes barnefar, hvilket han benægter ved sin højeste ed, at han aldrig har haft legemlig handel med hende. Derefter fremlagde **Terkild Sørensen** **Mette Jensdatters** klage over **Rasmus Jensen**, at han havde haft sin vilje med hende, indtil **Niels Terkildsen** begærede hende til ægteskab, og efter **Rasmus Jensens** bedrageri er hun blevet frugtsommelig, så hun sigtede ham for sin barnefar til det barn, hun fødte 2. Juledag, og hun ikke havde haft legemlig fællig med andre end **Rasmus Jensen** før hun kom i ægteskab med **Niels Terkildsen**. Derefter gjorde og gav **Rasmus Jensen** sin lov selvtolvt med dannemænd og dannesvende, at han ikke var hendes barnefar, og derpå gjorde han og hans

lovsmænd deres ed. Derefter blev afsagt, så efterdi **Rasmus Jensen** ikke findes at være tildømt samme lov at give, da fandt dommerne den lov at være ugjort, men efterdi han er sigtet af **Mette Jensdatter**, da fandt dommerne ham pligtig at være sin lov og værn til hans værning at give og gendrive.” - 21/6 1617 blev **Mette Jensdatters** stævning dømt magtesløs (Dombogen, 178, 181). – **Rasmus Jensen** i Søby vidnede 1617 16/6 på Sønderhald Herredsting i sagen mod heksen **Bodil Ibsdatter Hovens** fra Grøttrup.⁴¹ – 31/7 1619 havde **Terkild Sørensen** i Tammestrup stævnet efterskrevne for et vidne, han 23/12 1616 til Sønderhald herreds ting har vidnet,” at da **Terkild Sørensen** og **Rasmus Jensen** i Søby var i tale om **Maren Jensdatter**, da sagde **Terkild Sørensen** til **Rasmus Jensen**, i har ligget hos hende, siden byg var sat. derefter blev afsagt, så efterdi befindes sagen om **Maren Jensdatters** beliggelse, som **Rasmus Jensen** var beskyldt for, at have hængt i trætte, da samme ord skulle være faldet, og hendes beskyldning endnu at have stået ved magt, da kunne dommerne ikke kende samme forrige vidne og dele at må komme **Terkild Sørensen** til hinder eller skade” (Dombog B, 227).- Nævnes i Kalø Lensregnskab 1629/30; men navnet er 1630/31 erstattet af **JENS THOMESSENS**. Imidlertid har **Jens Thomesen** ikke siddet længe på gården, idet **RASMUS IFVERSEN** 1629/30 betaler husbondhold for **Jens Thomesens** gård samt for at blive sandemand. 1636/37 er han død og efterfølges af **NIELS SIMONSEN** fra Andi i Skørring Sogn, søn af herredsfoged nr. 13. Før 1660/61 har **Niels Simonsen** afstået gården til (stedsønnerne?) **JENS RASMUSSEN** og **RASMUS RASMUSSEN**. Gården deles permanent i to:

(1688 Matr. nr. 3:

“**Jens Rasmussens** afbrændte gård, jorden bruges af **Rasmus Rasmussen**”

og Matr. nr. 4: **Rasmus Rasmussen**). **RASMUS RASMUSSEN** i Matr. nr. 4 af Søby, kaldes i skiftebrev af 3. Marts 1699 **Rasmus Rasmussen SØEBYE** og efterlod i ægteskab med **METTE SIMONSDATTER** (ca 1626-1708), begr. 9/3, 82 år) - der var halvsøster til **Niels Simonsen** og datter af herredsfoged nr. 13 - 3 sønner og 2 døtre. Den ældste søn **RASMUS RASMUSSEN** (ca. 1659-1718, begr. 11/11, 59 år) overtog gården, som han sammen med hustruen **MAREN JENSDATTER** i 1714 lovbed til frænder.⁴² Herimod gjordes indsigelse, de gården var pantsat til herredsfoged **OLUF HENDRICHSENS** arvinger i Andi (Se nr. 17). I “Krigs og Portionsjordebogen” 1718 siges gården et være ejet og beboet af herredsfoged **JENS LUNDTORFF**. Hans søskende:

ANNE RASMUSDATTER var 1714 g. m. **SØREN JENSEN** (S I S) i Matr. nr. 12 af Søby.

TYGE RASMUSSEN (ca. 1674-1745) boede i Århus på Mejlgade og efterlod sig enken **METTE ENEVOLDSDATTER** og børnene a) **RASMUS TYGESEN AALEMANN** i Århus, b) **PEDER TYGESEN**, c) **NIELS TYGESEN**, begge hjemmeværende og d) **TYGE TYGESEN** i København.⁴³

JESPER RASMUSSEN (ca. 1676-) var 1706 i Århus, da han stod fadder i Søby. Lever 1714.

KIRSTEN RASMUSDATTER 1699 og 1714 g. m. **FRANDS PEDERSEN** i Halling. -

RASMUS RASMUSSEN SØBYE (ca. 1659-1718, begr. 11/11, 59 år) kan sine sidste leveår have beboet et til gården hørende gadehus, som 1699 var beboet af **Søren Pedersen**. Dette hus kan være identisk med det hus som iflg. Modelbogen 1683 beboedes af **NIELS SIMONSEN** (lev. endnu 1691, se nr. 13). Både huset og gården var underlagt **JESPER THYGESEN** til Skørring-Munkegård, der i sin ungdom havde været foged hos **Sophie Brahe**.⁴⁴ Herredsfogeden **Rasmus Jensen** i Søbye var formodentlig søn af forgængeren (nr. 10) **Jens Nielsen** i Søbye. 1627-29 var Jylland besat af **Wallensteins** tropper, hvilket kan forklare **Jens Thomesens** korte tid på gården. Slægtekontinuiteten på denne selvejergård fra **Rasmus Jensen** fremad i tiden synes et være den, at en datter af **Rasmus Jensen** var gift 1) med **Jens Thomesen**, derpå kort efter (nemlig 1629) med **Rasmus Iversen**, far til **Jens** og **Rasmus Rasmussen**, og endelig gift 3) 1636/37 med **Niels Simonsen**, som evt. o. 1655 giftede sig igen med moderen til brødrene **JENS NIELSEN S.** (ca. 1659-22/6 1712, begr. 30/6 Skals) og **SIMON NIELSEN** på Matr. nr. 1 af Oustrup, Øster-Alling Sogn (død o. 1730). **Simon** var g.m. **MARGRETHE JENSDATTER**, enke efter **JENS JENSEN BANG** den Yngre i Oustrup (død senest 1692) og søster til **ANNE JENSDATTER** (død 1759),⁴⁵ der nogle år havde opholdt sig hos gårdmand **Iver Jensen** i Øster-Alling som enke efter skoleholderen i Løvskal v. Skern 1724-41 **NIELS ANDERSEN SAABYE**.⁴⁶

⁴² Slægtsforholdene fremgår af Tingbog For Rovsø-Sønderhald-Østerlisbjerg Herreder 1714 23/4 fol. 216 a-219 b, der også gengiver skiftebrevet af 3/3 1699.

⁴³ “Aarhus Byfogeds Skifteprotokol” 10/4 1745, fol. 762 b ff.

³⁹ “Kalø Lensregnskaber”.

⁴⁰ 34. dateret bilag til Kalø Lens Ekatraskattemandtal 1614-15.

⁴¹ C. Klitgaard i “Fra Randers Amt”, IX, 1915: “Fra Hexenes Tid”, a. 116.

⁴⁴ nævnes ofte i hendes regnskabsbog.

⁴⁵ 39. Skifte 1759 9/4, Gl. Estrup.

⁴⁶ Jfr. Einar Poulsen, 1957: “Viborg Amts Degne-og Skolehistorie”, s. 555. - Degn i Løvskal **Niels Andersen Saabye** (døbt 4/1 1690 i Kolding Sct. Nicolai, død mellem 13/11 1740 og 5/11 1741 i Løvskal, Skjern Sogn). Søn af Byfoged i Kolding **Anders Nielsen Saabye** (begr. 25/5 1711 i Kolding), gift 30/5 1689 i Kolding sct. Nicolai Kirke med **Margrethe Sørensdatter**. - Skoleholder i Løvskal 1724-1741. **Niels Saabye** og hustru var 21/12 1727 til alters i Skjern Kirke, Middelsom Herred, Viborg Amt. Han nævnes 1/4 1734 ved skiftet efter sin fætter, Sognepræst i Voldum og Rud Sogne fra 24/7 1722 Hr. **Christen Wilhelm Jensen Lund** (død

JENS NIELSEN S.(ca. 1659-22/6 1712).- Han synes at have modtaget sin landbrugsmæssige dannelse lokalt på Holbækgård, thi 5/7 1691 blev Jens Nielsen på Holbækgård udlagt som barnefar i Vellev Kirke af pigen **Bodil Christensdatter** (ca. 1653-1738, begr. 7/4 i Vellev)til hendes datter SIDSEL JENSDATTER (døbt 5/7 1691 i Vellev, begr. 15/7 1770 i Vellev).⁴⁷- 1694 10/6 var han på Holbækgård, Rougsø H., da han stod fadder i Ørsted Kirke. Samme år ægtede han ANNE CATHRINE JOHANSDATTER VOSS (død 16/3 1698 på Tjele), hvilket en sølvkande “.. med Naun J. N.SS A.C. Vos samt årstal 1694”, omtalt i skiftet efter ham, vidner om.⁴⁸ – I øvrigt var hans forgænger som foged og forpagter på Holbækgård (nævnt 1667-30/5 1694)”salig **Peder Hansen**” nylig død ifølge Randers Tingbog 30/5 1694. Parrets ældste datter ANNE SOPHIE JENSDATTER fødtes ca. 1695, antagelig på Holbækgård, thi 1695 15/4 udbyder Simon Nielsen i Oustrup på Sønderhald Herreds ting synsmænd til syn af alle Holbækgårds skove og Fjeld på vegne af sin broder Sr. Jens Nielsen på Holbækgård.⁴⁹ 1696/97 og endnu 1706 Forpagter på Tjele.1709 Forpagter på Sodal og derefter 1712 på Lerchenfeldt og Holmgård. De yngre børn af Jens Nielsen S. (for Søbye?) og Anna Cathrine Johansdatters Vos eller Foss fødtes alle, mens faderen var forpagter på TJELE:

NIELS JENSEN WINDING (30/1 1697-29/3 1757) blev 19/11 1725 sognspræst til Finnø i Christiansstads Stift i Norge, derpå 12/7 1732 præst i Kinservik i Bergens Stift, hvor han d. 3/7 1753 tillige blev provst for Hardanger og Voss Provsti.⁵⁰ Biografi ved dattersønnen Niels Hertzberg 1829 er trykt i Johansen og Cssp. Theologisk Tidsskr. Ny Række VI, s. 155-60. Ud fra denne fremkom i “Personalhistorisk Tidsskrift” 1990:2 s. 213 en forespørgsel fra Gustav Onarheim, Norge, vedr. om faderen Jens Nielsen som angivet var fætter til etatsråd RASMUS WINDING og svoger til CHRISTEN NIELSEN SPENTRUP. Det sidste er rigtigt nok, som nedenfor skal ses. – Gustav Onarheim har i 2013 sendt mig teksten til Hr. **Poul Schnabels** ligtale over ham⁵¹– Den gengives her, og meddeler om hans opvækst og slægtsforhold følgende:

*”Hr. NIELS JENSEN WINDING Fordums prost over Hardanger prosti og sogneprest til Kinservik prestegjeld, om hvis fødsel og inngang i verden anbelanger, så er han anno 1697 den 30. januar født av ekteforeldre på den herregård i Jylland kaldet Tiele, beliggende i Viborg stift. Hans far var den veledle og velfornemme herremann **Jens Nielsen Winding**, en fetter til den vidtberømte hr. etatsråd **Rasmus Winding**, og var eier av bemeldte Tiele herregård. Hans mor var den dydedle dame **Anna Catharine Johannesdatter Foss**, brordatter av doctor **Mathias Foss**, fordum biskop over Ålborg stift i Jylland. Disse hans gudelige foreldre drog i betids christelig omsorg for å få ham formedelst den hellige dåp, innlemmet i den kristne kirke, og ble han da den tredje dag etter fødselen døpt i Tiele hovedkirke av hr. **Hans Paludan**, daværende sogneprest til Tiele og Vinge menigheter. Siden etter at han nylig hadde inntrått i sit alders annet år behaget det Gud ved døden i denne spede barndom å bortkalle hans kjære mor fra ham, og imidlertid dro da hans etterlevende far kristelig omsorg for etter hvert som han vokste og tiltok i alder, at få ham opplært i videnskaber og boklige kunster. I hans 7de år ble han av sin kjære far satt i latinsk skole under hederlige og vellærde studiosus **Christen Sørensen**, som siden ble sogneprest til Gjerlev menighet i Fyens stift, under hvis information han forble i hen ved 7 år, da han kom annen øverst i 5te lektie i Viborg trivial skole og etter et fjerdingårs forløb i mesterlektien. Anno 1712 behaget det hans kjære far å sette ham i skole hos den høylærde magister **Jens Reenberg** på Linderupgård, hvorfra han formedels hans fars dødelig avgang samme år, atter kom i skole anno 1713 under Hr. **Jens Brasches** information, daværende sogneprest til Vaar meniged i Århus stift, men som velbemelte hr.**Jens Brasche** samme år om høsten døde, satte han formynder og morbror, **Christian Foss**,ham i Viborg trivial skole under informasjon av den berømmelige rektor, magister **Erich Bredal**, hvilken skole han frekventerte fra høsten 1713 til foråret 1715, da han med et berømmelig testimonio scolastico av velbemelte rektor **Bredal** ble dimittert til Københavns Universitet, og derefter foregående eksamen d. 8 Juli innskrevet blant studentenes tal av rectore magnifico **Johan Steenbuch**. Derpå reiste han da fra København det samme år og kom i kondisjon i augusti måned hos magister **Andreas Jacobsen Borhorst**, daværende sogneprest til Østre Todslev og Dalbye over i Aarhus stift og var der et års tid præceptor for hans barn. Anno 1716 reiste han til København igjen og sustinerte examen philosophicum, og året deretter, 1717 d. 10 mai, examen theologicum under doctor **Søren Linstrup**, da han bekom den karakter laudabilis. Samme år om høsten ved jubelfestens tider kom han i kondisjon hos hr. **Lauritz Michelson Hinge**, daværende sogneprest til Farsø og Vognsild menigheter i Viborg stift for hvis tvende sønner han leste et års tid, tok derpå anno 1718 sin dimission derfra, og kom samme år i kondisjon hos sin egen svoger Hr. **Christen Nielson Spentrup**, daværende prost over Gjerlev herred og sogneprest til Dalbye nede i Raaby og Sodrning menigheder i Århus stift, i hvis hus han forble i hen ved 7 år, da han reiste over til*

7/5 1733 i Voldum. - Skifte 1/4 1734 Galten Herreds Provsti. Niels Saabys underskrift fol. 27b). **C. W. Lund** var Magister og Hospitalspræst i Kolding, da han 24/7 1722 beskikkedes af Kongen til Præst i voldum og Rud. Gift 16/10 1721 i Kolding Nicolai Kirke med **Dorothea Mikkelsdatter**. – Lunds morbror **Niels Jacobsen** ”forrige Provstiskriver i Varde Syssel” siges i skiftets fol. 26b at have oprettet testamente af dato **15/10 1721**. – Han nævnes 1699 som Provstiskriver i ” Danske Kancellis Jydske Reg.” 20, 407, 1721 26/5 på **Enderupholm**, Vester Nykirke Sogn, Skast Herred, Ribe Amt, da han fik kgl. Bevilling på at måtte gøre testamente). Lunds ”faster” **Wendel Jacobsdatter** (ca. 1652-1729, begr. 1/4 i Skanderborg), enke efter **Niels Lund**, borger i Skanderborg, testamenterede ham 16/10 1725 50 Rdl. – **Christen Wilhelm Jensen Lunds** mor hed **Anne Margrethe Saabye**.

⁴⁷ Meddelt af Jens Stystrup Rotne, 1993. – SIDSEL JENSDATTER ægtede 9/8 1711 i Vellev Kirke gårdfæster i Enslev, Vellev Sogn, 1711-1741 LAURIDS PEDERSEN (1683-1745, begr. 23/7 i Vellev). Hun blev mor til 5 Sønner og 4 døtre.

⁴⁸ Hald Amts Skifteprotokol 1712, fol, 216 b.

⁴⁹ Tingbogen 1695, fol. 135 b. Fjeld Skov lå i Lime Sogn.

⁵⁰ J. F. Lampe: “Bergens Stifts Biskopper og Præster” I, s. 390.

⁵¹ publ. 1964 i ”Årbok for Hardanger Historielag”, s. 316-323.

København og preket for sin dimission under professor theologiae **Johan Steenbuch** i Trinitatis kirke den 3. pinsedag til aftensang, dro så hjem igjen til velbemeldte hans svoger hr. **Spentrup**, der han stendig forble til han år 1725 ble av fetter magister **Søren Litrup**, som da var blitt det kongelige herskabs confessionarius, overkalt til København, da han ved Guds og kong Friderich den fjerdes nåde ble den 19. november samme år kalt til at være residerende kapellan til Finnøy prestegjeld i Kristianssands stift her i Norge, til hvilket kall han av biskopen over samme stift magister **Christopher Nyrup** ble d. 8. mai 1726 ordinert og siden innsatt til samme embede d. 31. juli av magister **Thomas Løw**, daværende prost over Stavanger prosti og sogneprest til Rennesøy prestegjeld. Året deretter 1727 d. 31. juli bega han seg i ekteskap med sin nå i sorgen etterlevende enke, den daværende dydedle og gudelskende jomfru **Christina Christiansdatter Sims**, og ble copulerte i den kongelige residensstad København av sognepresten til Trinitatis menighet magister **Mathias Ancherson**, som siden ble biskop over Ribe stift i Jylland. Samme deres ekteskab har det senere behaget den allerhøyeste å velsigne med 11 levende barn, 7 sønner og 4 døtre, av hvilke tvende er i Herren hensovet, de andre 5 sønner og 4 døtre, lever ennå og med dyp hjertesorg beklager deres kjære og forsørgende fars så tidlige død." – Denne ligprædiken søger at fremhæve det allerbedste ved afdøde: Det bemærkes, at faderens sociale tilhørsforhold får et drej opad fra forpagter til "ejer" af Tjele. Han opfattes som "fætter" til Etatsråd **Rasmus Winding** (17/3 1615-4/9 1684), der var født i Vindinge, Flakkebjerg Herred – vel kun ud fra prædikantens kendskab til dennes eksistens. Moderen – der reelt havde tilknytning til Sønderborg – gør han til en brordatter af den i Lund i Skåne fødte Dr. **Mathias Nielsen Foss** (1627-1683).- Kun de personer, der iflg. Ligprædikenen griber aktivt ind i afdødes liv, synes at være virkelige slægtninge: Det gælder morbroderen **Christian Johansen Foss**, samt svogeren, Hr. **Christen Nielsen Spentrup** – og det kan også gælde i **Søren Jacobsen Lintrups**⁵² tilfælde, hvor slægtsforbindelsen så må søges i Sønderjylland gennem moderens familie.

JOHAN JENSEN (født ca. 1698). Som børnenes værger nævnes i 1712 Jens Nielsens bror Simon Nielsen i Oustrup ved Gl. Estrup og deres morbror Christian Foss, forpagter på Steenalt.

Sognepræst til Dalbyneder CHRISTEN NIELSEN SPENTRUP (1689-1739) blev gift i Mariager 12/5 1707 med ENGEL FOSS (ca. 1682-1768, begr. 20/10 i Dalbyneder, 86 år), en datter af Anne Cathrine Vosses broder CHRISTIAN FOSS (begr. 1737 11/3, Aarhus Domsogn), der 1697 var forpagter på Giessinggård i Tvede, 1/4 1700-1705 forpagter af Mariager Klosters Ladegård, 1707 stadig i Mariager, men 1709 på "Kieldstrup", 1709- 1/5 1711 forvalter på Løvenholm i Gjessing, 1712-15 forpagter på Steenalt i Rougsø H. og bosat i Voer, hvor hans mor begravnes 29/12 1713. Marts 1715 igen forvalter ved Grevskabet Løvenholm, 1724 og 1728 forvalter ved Baroniet Høegholm, Tirstrup Sogn, 1733 fuldmægtig hos Stiftsantmand Ejler Holck, havde tillige fra 1729 været Fuldmægtig hos dennes forgænger, Stiftsantmand Poul Vendelbo Løvenørn - og boede fra da af i Århus.⁵³ – Teksten på hans nu forsvundne kisteplade fra hans begravelse i Århus Domkirke 1737, Tværgangen under orgelværket, beskriver LEVNEDSLØBET for CHRISTIAN (JOHANSEN) VOSS, således:⁵⁴

Mæt af Alder, Aar og Lyche/ Træt der hos af Werdens Tvang/ Gich Jeg glad ved Herrens Tyche/Mine Fædres gamle Gang./ I min Alders 72 Aar 8 Maaneder, 3 Dage/ Fød i Sønderborg d. 30te Junii Aar 1664./ Døde i Aarhus d. 3die Martii Aar 1737."/ "Kom efter god og grundig optugtelse hos mine kære forældre i mit 12. år ud at tjene og efter tjeneste hos mange både højforæmte og højædle ønskede heller at tjene mig selv. Fik Tulstrup i forpagtning og så med dyderige ANNE JENSDATTER SØESKOU i ægteskab, som varede i 40 år, velsignet med 10 børn, fire sønner og 6 døtre, af hvilke den ene søn tillige med moderen banede vejen for mig til det evige."

"I min udlændigheds tid har jeg haft megen flytning og forandring og da nogle år af og til været forpagter, her og der nu igen på samme måde forvalter, indtil jeg er kmmen her til Aarhus og blevet fuldmægtig for to Deres Majestæts stiftbefalingsmænd, først Hr. Geheimeraad Løvenørn og siden Hr. Baron Holch, men aldrig flyttet nogensteds, at jo hvert et sted en af mine døtre efter Guds særdeles forsyn blev indflyttet i eget hus og indkaldt i et ønskeligt ægteskab, indtil jeg nu gjorde den sidste forflytning fluks og hastig, men søgte og salig fra jorden og tiden til himmelen og evigheden."

Herefter GRAVVERS om dem, der "mættede af Aar ... nyde Livsens Land."- (Henvisning til Schive, III). –

Selv om Christian Johansen Voss (30/6 1664-3/3 1737) mener sig født i Sønderborg, findes han ikke i kirkebogen der. Hans forældre må være rejst derfra før han blev døbt. – 10/2 1661 døbes i Sønderborg JOHAN VOSS' datter DORTHEA ENGELKE VOSS – og 17/8 1662 JOHAN VOSS KREMERs "Kind" JOHAN. – Fra 25/1 1670 nævnes jævnligt i Hids Herreds Tingbog en JOHAN VOSS, Ridefoged på Vinderslevgård, der optræder som Fuldmægtig for Oberst Ditlev Rantzau til Vinderslevgård. 15/11 1670 vidner 12 dannemænd på Hids Herredsting om ridefoged Johan Voss på Vinderslevgård, "at så længe de har kendt ham, og især siden han er kommet i oberstens tjeneste, da har han ikke skikket sig anderledes, end det sømmer sig for en god, ærlig, from og oprigtig dannemand, og han har ikke gjort dem uret i nogen måde." - 10/4 1677 kaldes han Forvalter sst. 2/6 1685 er han Fuldmægtig for Sl. Generalmajor Rantzaus enke, Fru Anne Sophie von Reichou til Vinderslevgård. – Endnu 2/11 1687 er han Forvalter på Vinderslevgård.⁵⁵

1712 havde Jens Nielsen indgået en forpagtningskontrakt af Lerchenfeldt for perioden 2/4 1712 til Valborgsdag 1715.⁵⁶ Han døde imidlertid som forpagter på Lerchenfeldt og Holmgård, Skals Sogn allerede 22/6 1712 og efterlod sig udover børnene af første ægteskab, sin enke ANNE ANDERSDATTER, med hvem han blev gift 18/5 1700 i Ålum Kirke, da hun var Fadeburspige på Fussingø. Hun var søster til fogeden på Holmgård Jens Andersen.⁵⁷ 1704 fik Jens Nielsen skøde på Vorning Mølle, som enken med Jens Andersen som lavværge sammen med børnenes lavværge solgte ved auktion på Lerkenfeldt 11.

april 1713 til herredsskriver Otto Pedersen.⁵⁸

1706 var Sr. Jens Nielsen på Thiel formynder for den otteårige ANNE JENSDATTER i Mariager (døbt 10/9 1699 i Mariager)⁵⁹ på skiftet efter hendes moder ELISABETH SOPHIE NIELSDATTER (død 16/3 1706), der blev trolovet 13/6 1698 og gift 9/11 1698 i Mariager Kirke med JENS SØRENSEN FÆRGEMAND af Mariager⁶⁰ - og trolovet 19/12 1703 og gift anden gang 22/4 1704 i Mariager Kirke med NIELS RASMUSSEN (Forlovere: Michel Sørensen Fieldsted og Morten Pedersen Lange, begge borgere og indvånere i Mariager). Ved den første trolovelse 1698 13/6 boede Elisabeth Sophie på Mariager Kloster. Jens Nielsen omtales i 1706 som den lille piges ”gode Suoger”, 1712 var Anne Jensdatter af Mariager under Jens Nielsens formynderskab, og boet efter ham skulle udrede til hende 85 Rdlr. 3 Mk. 8 Sk.⁶¹

SIMON NIELSEN i Oustrup, Øster-Alling Sogn. Matr. nr. 1, boede i den gård, som i perioden 1687-1733 gav husrum til Sønderhald Herredsting.⁶² Det er formodentlig hans død, der giver herskabet på G1. Estrup anledning til gennem forvalter Hans Adolph Høeg i skrivelse af 22/10 1732 at anmode om, at tingstedet må flyttes fra Estrup Birk, ind i Sønderhald Herred, hvorefter tinget flyttes til Lille Oustrup i Lime Sogn.

1705 30/9 fremlagde fogeden ved Frisenvold NORTEN LIME på Frisenborg Birketing⁶³ - en fælles beediget Attest af sine to Mandsfrænder: SIMON NIELSEN i Oustrup og ANTONI BODAEL på G1. Estrup. Morten Lime var 1704-16 grev C. D. Reventlows foged på Frisenvold og G1. Estrup godser, men døde 1724 24/4 i Randers. Han tilhører den slægt Lime, som H. Friis Petersen i 1932 kaldte ”Linien fra G1. Estrup Gods”, og som indledes netop med de tre søskende MAD S LIME (begr. 6/9 1729 i Sorø, Reventlows foged på Krenkerup og senere fuldmægtig i København), ELISABETH MARGRETHE LIME, og vor MORTEN LIME.⁶⁴

Det er her *nærliggende, at navnet ”LIME” må være* optaget efter Lime i Sønderhald Herred, hvor G1. Estrup iøvrigt i 1662, 1664 og 1688 kun ejede een ejendom: et boel Matr. nr. 9, hvor beboeren meget sigende gennem hele perioden hedder RASMUS MORTENSEN. 1653 6/6 modtog kongens delefoged i Sønderhald Herred velagt mand Peder Mogensen i Hørning (senere herredsfoged nr. 14) et tingsvidne om en ødegård af otte danmænd som vare: MICHELL JENSEN SØBY i Faarup (jfr. nr. 7), NIELS SIMONSEN i Søby (behandlet her, søn af nr. 13), OLLE PEDERSEN ibm., RASMUS NIELSEN i Limb, RASMUS MORTENSEN, MAD S JENSEN ibm., MICHELL NIELSEN i Lemmer og RASMUS POVLSEN ibm., som påhørte hvad PEDER NIELSEN i Limb, ANDERS RASMUSSEN i Lemmer, OLLE OUFSEN i Søby og SØREN RASMUSSEN i Hørning den dag kunne sige om den gård i stavnen ”som MICHELL RASMUSSEN og KIELD SØFFRENSSEN tilforn paaboede.”⁶⁵

Niels Simonsen i Søby og Rasmus Mortensen i Lime kan tidsmæssigt godt være svogre og fædre til hhv. Simon Nielsen i Oustrup og Morten Lime ved Frisenvold, der så sandsynligvis var fætre.

Simon Nielsen lå 1695-96 i proces med Casper Jørgensen i Skovgårde, Æbeltoft Landsogn, om gården Matr. nr. 7 af ALBØGE,⁶⁶ - fra gammel tid kendt som **Albøgegård**, men siden også som **Katagergård** og **Skovgård** - som hans formand på gården i Oustrup, JENS JENSEN BANG, kaldet den Yngre, ejede i 1688 og havde givet Casper Jørgensen løfte om skøde på mod betaling.⁶⁷ Af sagen fremgår det (fol.180 a), at han var ”*Værge og Mand for Jens Bangs Hustru,*” – dvs. g.m. formanden, JENS JENSEN BANG den Yngres enke. **Datoen for Simon Nielsens ægteskab – d. 3/9 1693** – synes at fremgå af Randers Bys Tingbog 2/10 1693, fol. 34a-35 b): ”*RASMUS ANDERSEN HOLST stadsinstrumentalist, stævnedede NIELS CHRISTENSEN i Ebeltoft og fremlagde en attest, at 3/9 var KNUD BEHR musikantsvend og LAURIDS PEDERSEN – tjenende instrumentalist RASMUS ANDERSEN – i OUSTRUP i ØSTER ALLING Sogn at skulle have opvartet et bryllup, men da de kom der, var der en person NIELS CHRISTENSEN MØLLER, som aldrig kunsten lært har, der selvtrødte at ville opvarte, og ville ingenlunde vige, idet han årlig gav HENRIK KLOCK, instrumentist i Århus, en vis penge af Kalø Amt, og havde tilladelse af Amtmand Grev FRIIS, hvilket er tvært imod den nåde, son Kongelig Majestæt ham allernådigst forundt har*”. Sagen opsættes otte dage, men ses ikke at være genoptaget.

Birkefoged JENS JENSEN BANG i Oustrup var død før 1674 og havde været g.m. METTE JENSDATTER, som døde i 1680.⁶⁸ En søn af dem:

JENS JENSEN BANG den Ældre døde 1674 på Sostrup i Gjerrild, 32 år gammel (ca. 1642-74). Arvinger var moderen og tre søskende,⁶⁹ som var: JENS JENSEN BANG den Yngre i Oustrup (død o. 1692), RASMUS JENSEN BANG, Ridefoged på Ravnholt, og ANNE JENSDATTER (død 1680 uden børn), gift med ANDERS CHRISTENSEN i Ørsted⁷⁰ (ca. 1630-1705, begr. 2/1).

⁶⁶ **Albøgegårds historie:** HANS SØRENSEN OVID i Albøgegård, Albøge Sogn, Djurs Sønder Herred, Randers Amt (ca. 15.- senest 1619). – Selvejerbonde (”Kancelliets Brevbøger”). – **10/6 1603** udstedtes ”*Livsbrev for Kronens Tjener Hans Søfrensen i Albiuge, paa den Kronens Gaard i Albiuge, som Afdøde Anders Mikkelsen boede paa, og som aarlig skylder 2 Sk. Leding, 9 Skpr. Rug, 11 Skpr. Byg, 5 Skpr. Havre, 1 Faar, 1 Lam, 1 Gaas, 4 Høns, 1 svin og Gjæsteri samt nogen ringe Sømmenskat sammen med nogle andre Bønder kvit og frit, uden Ægt og Arbejde og al anden kongelig Tyngde, mod at han til Gengæld til evindelig Ejendom afstaar til Kronen Herligheden i en Selvejergaard i Nisset By i Hets Herred i Silkeborg Len, som Mads Jensen bor paa, og som aarlig skylder 1 Tønde Rug og 1 tønne Byg og har Skov til 20 Svins Olden, hans Bondeejendom i denne Gaard hermed dog uforkrænket.*” – **10/6 1603** sendtes tillige Missive til **Frands Rantzau**: ”*Da en Selvejerbonde Hans Sørensens i Albiuge i Sønder Herred i Kalø Lehn har afstaaet Herligheden i en Selvejergaard i Nisset By i Hets Herred i Silkeborg Lehn til Kronen, skal Frands Rantzau give Hans Sørensens tilhold, om paa Tinget at give ham paa Kronens Vegne nøjagtigt Skøde paa Herligheden af Gaarden,*

26/11 1694 blev Retten holdt af SIMON NIELSEN paa Skafføegaard og skrifveren WILLUM JANSEN.⁷¹ -

SIMON NIELSEN var i mange år sættedommer og afgjorde sager ved tinget, når herredsfogeden ikke var til stede. Han er nævnt som sådan 1708 27/2,⁷² da herredsfogeden Ole Hendrichsen Assens i Andi selv var indstævnet i retten i sag mod Hendrich Poulsen på Vitvedgaard. - og 1728, da han overfaldes på vej hjem fra Randers.⁷³ P.A. Pedersen karakteriserer Simon Nielsen således: 'En klog, fiffig og retskyndig Bonde.'⁷⁴

Hustruen hed MARGRETHE JENSDATTER i Oustrup, Øster Alling Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt (lev. 1719). - 13/2 1707 opkaldes et uægte barn **Margrethe Pedersdatter** efter hende, ved dåb i Lime Kirke.⁷⁵ - 18/3 1708 var **Margrethe N.** af Oustrup fadder til **Søren Sørensen** (ca. 1676-1715, begr. 28/2 i Hvilsager) tvillingesønner af Hvilsager i Hvilsager Kirke. - 30/7 1719 bar "**Simon Nielsens Kone i Oustrup**"⁷⁶ **Rasmus Hansen (Kiergaard)**⁷⁷ datter af Lime Bondegård, **Anne**

siden indskrive den i Slottets Jordebog og aarlig føre den visse og uvisse Indkomst deraf til Indtægt i Regnskabet." - 4/3 1606:

*"Stadfæstelsesbrev for Livstid for **Hans Søfrensen Ovid** i Albuiggaard paa Kirkens Part af Korntienden af Lyngbye Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 12 Ørt Rug og 12 Ørt byg til Lyngbye Kirke og af Homou Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 Ørt Rug og 2½ Ørt Byg til Homou Kirke."* - Gift med **N. N.** - Hun gift anden gang senest 1619 med **Niels Rasmussen**, Borger i Viborg. - Hendes søn af første ægteskab var **Hans Hansen** i Albøgegård, Djurs Sønder Herred, Randers Amt (lev. 1664). - Selvejer. - 13/6 1619

*"Livsbrev for **Niels Rasmussen**, Borger i Viborg, hans nuværende Hustru og hans Stifsøn **Hans Hansen** paa den Kronens Gaard i Albøge i Kalø Len, som a fælde **Hans Sørensen** boede paa, fri for Landgilde, Ægt og Arbejde saalenge de leve, til Gengæld for, at han til Kronen har afstaaet sin Part i en selvegen Bondegård i Seiling i Silkeborg Len med Skov til 20 Svins Olden, dog skal Kronens Herlighed af Gaarden i Albygge igen falde tilbage til Kronen, naar de tre nævnte Personer ere døde, **Niels Rasmussens** Bondeje i Gaarden hermed uforkrænket."* ("Kancelliets Brevbøger" 13/6 1619, s. 646-47. - Danske Kancellis Jydske Registre, 7, 264 b. Orig.) -

⁶⁷ Sagen behandles gentagne gange i Tingbogen for Rovsø-Sønderhald Ø Lisbjerg Herreder, fol. 177 a-180 a, fol. 317 a-b. Ældste dokument er et tingsvidne af Sønder Maals Herredsting, dat. 7. April 1692. - Modparten Casper Jørgensen i Skovgårde, Æbeltoft Landsogn (begr. 28/12 1703) var gift med Kirsten Jensdatter Skougaard (ca. 1640-11/10 1716, begr. 16/10), tidligere g.m. Peder n.n. - og g. 3) med Organist i Æbeltoft Peder Joensen Court (ca. 1659-1717, begr. 2/11). Hendes arvinger var iflg. Æbeltoft Skpr. fol. 286 a ff. i 1716 følgende børn:

a. **Niels Pedersen** i Elsegaard, b. **Maren Pedersdatter** gm. Tyge Møller., c. **Jens Caspersen** af Schougaard, d. **Sille Caspersdatter** (død i Æbeltoft 1747, skifte 13/11, fol. 180 b ff) g. 1. m, Eyler Kieruff (lev. 1716) og g. 2. m. Sr. **Andreas Fabricius** i Æbeltoft, og e. en afdød datter, som i ægteskabet med **Søren Ebbesen** i Albøge efterlod døtrene **Sille** og **Bodil Sørensdøtre**. Den omstridte gård - Matr. nr. 7 af Albøge - var en selvejergård. 1664 boede Hans Hansen her, i Markbogen 1683 nævnes **JENS SØRENSEN** som selvejer, i Modelbogen og Matriklen 1688 - da den ejes af Jens Jensen Bang i Oustrup - bebos den af hans enke Inger Mogensdatter (Todbjerg - de blev gift i Todbjerg Kirke 1/11 1677), hvis efterfølger var Søren Ebbesen, halvbroder til Ebbe Rasmussen af Kielstrup og Laurids Rasmussen af Kielstrup. 1726 25/11 omtaltes den som "*Skovgaard eller Katagerggaard kaldet*" ved registreringsforretningen efter Søren Ebbesens datter Bodil Sørensdatter som i ægteskab med Søren Nielsen i Albøge d. 23/10 1726 havde født en datter Anne Carstine Sørensdatter, men selv døde efter fødslen (Kalø Amts Skifteprotokol 1726, s. 37 ff.). -

⁶⁸ Ligsten i Øster-Alling Kirke. - I "Trap Danmark" 5. udg. siges, at den er over birkefoged **Jens Jensen Bang** og hustru **Mette Jensdatter** (død 1680). - Jørgen Michaelsen omtaler den således i "Lokalhistorisk Forening for Sønderhald Kommune", 1986: "Øster Alling Kirke", s. 40-41: "*I våbenhuset tv. for indgangen hænger en gravsten, som indtil 1952 lå i tårnrummets gulv, hvor fødder har nedslidt indskriften, så den er vanskeligt læselig. Den er minde over birkefoged **Jens Jensen Bang** og hustru **Mette Jensdatter**, som begge døde i 1680, han den 29. januar, 62 år gl., hun den 22. august, 72 år gl. De boede i den ene Oustrupgård, hvor der var herredsting fra 1687-1733. I stenens hjørner ses de fire evangelistsymboler: Mathhæus' engel, Markus' løve, Lukas' okse og Johannes' ørn. Øverst står: "Hodie mihi - cras tibi!" = "I dag mig - i morgen dig!" I den lange indskrift findes følgende skriftsteder: Johs. 11,25-26., Job 19,25-27, og Fil. 1,21."* - Birkefogeden var dog allerede død før 23/5 1674, da der på Viborg Landsting udstedtes skøde fra hans enke **Mette Jensdatter** (ca. 1608-22/8 1680) og børn til Christen Skeel Jørgensen på Enslev Kongetiende, som de havde arvet efter hendes søn, deres bror og svoger **Jens Jensen Bang den Ældre** (ca. 1642-1674, begr. 16/1 i Gjerrild, 32 år gl.), køkkensvend på Sostrup. - Køkkensvendens søskende var: **Jens Jensen Bang** den Yngre i Oustrup (død ca. 1692 - i barnløst ægteskab med **Margrethe Jensdatter**, der anden gang blev gift med sættedommeren **Simon Nielsen** i Oustrup - se u. herredsfoged nr. 11), **Rasmus Jensen Bang**, ridefoged på Ravnholt i Herringe Sogn på Fyn, og **Anne Jensdatter Bang** (død barnløs 1680), gift med **Anders Christensen** i Ørsted (Se note 70). - 10/9 1675 stod Rasmus Jensen Bang, Foged på Ravnholt, fadder i Nyborg Kirke. - 11/1 1652 nævnes "**Jens Jensen udi Oustrup**" som fadder til **Anders Jensen Bang**, der er søn af gårdfæster i Fløjstrup, Hørning Sogn, Sønderhald Herred, fra 8/6 1640 **Jens Jensen Bang** og hustru **Maren Andersdatter**. Denne Jens Bang kom fra Oustrup til Fløjstrup og havde åbenbart navnet Bang med sig fra Oustrup (Se Sophie Brahes Regnskabsbog 8/6 1640 + P. Rasmussen: "Århus Domkapitels Jordebøger"), mens Birkefogeden i Oustrup har overtaget tilnavnet Bang efter sin svigerfar, en ældre **Jens Jensen Bang** i Oustrup. Denne Jens Jensen Bang boede på gården i Oustrup 1608, da **Mette Jensdatter** fødtes og er den **Jens Jensen** i Oustrup, der nævnes 1607 i Dronningborg Lensregnskaber i et register på brokorn af Sønderhald Herred. - Han må have boet på gården i Oustrup 27/8 1606 da **Eske Bilde** til Ellinge solgte til **Eske Brock** til Gl. Estrup "*1 Gaard, 1 Bol og 1 Gadehus i Øster Alling, Oustrup i Øster Alling Sogn, 1 Gaard og 2 Gadehuse i Vester Alling, 1 Gaard i Moeskier og 1 Gaard i Krogsagger.*" (RA Sedler: Godsarkiver. Gl. Estrup). Eske Brock lagde Oustrup under Gl. Estrup, hvor vi finder Jens Jensen Bang som gårdbeboer i 1626 ("Skiftet efter Rigsråd Eske Brock", udg. 1965, s. 17, nr. 217). Men da denne Jens Jensen Bang må have fæstet gården i Oustrup i Eske Bildes ejertid, er det nærliggende at tænke sig, at han er kommet til Oustrup i Øster Alling fra

Rasmusdatter, til dåb i Lime Kirke. - 1/11 1719 bar "*Margrethe Jensdatter i Oustrup*" **Jens Nielsen**, kaldet **Gade**, og **Mette Nielsdatter Gadds** datter **Anne Jensdatter** til dåb i Auning Kirke. Dette ægtepar blev trolovet 4/12 1718 og gift 2/7 1719 i Auning Kirke og fik 1/11 1719 døbt **Anne Jensdatter**, 29/3 1722 **Anne Jensdatter**, 22/10 1724 **Margrethe Jensdatter**, 27/2 1727 **Niels Jensen**, 8/1 1730 **Kirsten Jensdatter**, 3/5 1733 **Maren Jensdatter**. 10/3 1737 **Boel Jensdatter**. -- og "velagte OLE SIMONSEN" i Ring omtales 9/4 1759 som søstersøn af skoleholder i Løvskaal **Niels Andersen Saabyes** enke ANNE JENSDATTER,⁷⁸ der døde hos **Iver Jensen** i Øster-Alling. Desuden mødte Ole Simonsen 1759 20/11 op på skiftet efter sin bror, NIELS SIMONSEN i Ring,⁷⁹ som var gift med KIRSTEN OTSDATTER, men Fausing Kirkebog har brylluppet: 1733 "Dom 11. p. Trin. (= 16/8) NIELS SIMONSEN fra OUSTRUP og KIRSTEN OTTHISDATTER fra Grund trolovede" (viet 11/10).

Brødrene Niels og Ole Simonsen var altså fra Oustrup og sønner af Simon Nielsen. I 1747 fæstede de begge andre gårde under Gl. Estrup, idet Niels Simonsen d. 27/9 1747 kom til en gård i Øster-Alling og Ole Simonsen d. 30/9 1747 fæstede gård i Ring.

Kærgård i Vejlbysogn, Sønderhald Herred. Denne gård købte Eske Brock for 1300 daler af Eske Bilde 6/11 1604 ("Rigsraad Eske Brocks Dagbøger" ved L. Moltke i "Danske Samlinger" 2. række, II, s. 274). 27/8 1612 bortfæstede han den for 80 rigsdaler og 1 okse til **Søvren Jensen Bang**. I skiftet efter Eske Brock 1626 lå gården (nr. 536) under Hevringholm Gods med Søren Jensen Bang som fæster. -- Jørgen Raasted, 1945: "Kiørgaard-Julielund", s. 8, oplister de gamle beboere af Kærgård således: 1543 **Jens Bang** i Kærgård, 1570 **Søvren Bang** i Kærgård, 1589 **Jens Bang** i Kærgård, 1606 **Anne Jensis** i Kærgård, 27/8 1612 hendes søn **Søvren Jensen Bang**. -- **Jens Jensen Bang** i Oustrup og **Søvren Jensen Bang** i Kærgård kan have været brødre. --

⁶⁹ Viborg Landstings Skøde- og Panteprotokol 1675, fol. 68 nr. 15: Skøde dat. 23/5 1674 fra arvingerne til Christen Skeel Jørgensen. 23/5 1674 Skøde: "*Methe Jensdatters: Jens Jensen Bang, Rasmus Jensen Bang og Anders Christensen, deres Skiøde til Hr. Christen Skeel Jørgensen Udgifffuet, som følger: Wy efterskr. Methe Jensdatter Sal. Jens Jensen Bangs udi Oustrup, Jens Jensen Bang i Oustrup, Rasmus Jensen Bang Ridefogit paa Rafnholt och Anders Christensen i Ørsted, kiendes og hermed for alle udj dette voris obne Breff Vitterlig Giørt, at eftersom os efter voris Sal: Søn Broder og Svoger Jens Jensen Bang den Ældre forrige Køkkensvend paa Sostrup, Arfligen er tilfalden disse efterfølgende Kongelige Korntiender, som til bemeldte sin Søn Woris Broder og Svoger aff Jens Rasmussen Laasbye Borger og Handelsmand i Aarhus solt og afhendet og Skiøt er, som Mons: Matteus Rudolphs Reinfranch til Fæveilegaard aff Sal: Høylofflig Ihukommelse FRIDERICH den 3 for Betaling og Mindelig ere stedt og skiøtt og afhent, som bemelte Mons: Reinfranch igien til bemelte Jens Rasmussen Laasbye i Aarhus efter hans Skiøde dateret Færvilsgaard d 23 May 1672 solt og afhendet haffuer, och Jens Rasmussen samme Reinfranch Skiøde til forne min Sal: Søn Voris Broder og Svoger efterleveret haffuer, samme Tiender i JUTLAND i NØRHERRIT udi CALLØE ampt er beliggende, Nemlig ENSLØF Kongetiende, skylder aarligen fire ørte 3 Skiep Rug 2 ørte Biug og ½ ørte Haffuer, saa haffuer wi med Vor fri Villie og Velberaad Hue solt, skiøt og afhent, og nu med dette Voris obne Breff Selger, Skiøder oc aldeeles afhender fra Os og Voris Arvinger til den Høyedle og Velbaarne Herre Bem CHRISTEN SKEEL JØRGENSEN til Estrup, Ridder, Kgl. May: Geheimeraad, Assessor i Staads Collegio og Høyeste Ret, Stiftsbefalingsmand ofver Wiborg Stift og amptmand ofver Hald og Silkehuus ampter, og hans Arvinger fornefnite Tiender Som derhos følger, og ald dess tilhørende Rettighed, som det aff Sal: Høylofflig Ihukommelse KONNING FRIDERICH til Monsieur Reinfranch er Skiøt med Visse og Uvisse indtet Undtaget i nogen Maader forne Hr. Christen Skeel og hans Arvinger skal holde, nyde, bruge og b eholde, og sig saa nyttig giøre til etzige Eye. Det til ydermere bekræftelse, hafver jeg dette METTHE JENSDATTER Mit nafn med trii bogstaffer Underskreffet. Item Jeg JENS JENSEN BANG paa min Moder Metthe Jensdatters og egne Vegne, saa och RASMUS JENSEN BANG og jeg ANDERS CHRISTENSEN i Ørsted paa min Hustrue ANNE JENSDATTERS Vegne dette i lige Maader Underskreffuet: och Voris Signeter hos trøgt, och Serligen ombedet Erlig och Velfornemme Mand MARTINUS SEEMAND Borgemester i Randers og SØREN NIELSEN Boendis i Estrup Mølle dette med Os til Vitterlighed at Underskriffe og Forsegle*

Actum Estrup d. 23 May Ao. 1674

Rasmus Jens bang

(L S) Eghd.

M I D Paa min Moders och Min

Egen Vegne **Jens Jensen Eghd.**

(L: S:)

Til Vitterlighed

Martinus Seemand mpe

(L: S:)

Anders Christensen

(L: S) Eghd.

Til Vitterlighed

Søfren Nielsen Eghd

(L: S:)"

⁷⁰ Rougsø Herreds Tingbog 1680, fol. 111 b - **Anders Christensen i Ørsted** (ca. 1630-1705, begr. 2/1 i Ørsted) var søn af herredsfoged i Rougsø Herred Christen Andersen i Ørsted og hustru Anne Rasmusdatter (Skifte efter dem ved Juletid 1663, - iflg. Rougsø Herreds Tingbog 1678 25/4, fol. 76 b-77a) og beboede fra 1664 sammen med **Niels Jensen Bang** (død før 30/5 1678, Rougsø H. Tingbog fol. 78 b-79a) den selvejergård i Ørsted som deres fædre, **Christen Andersen og Jens Rasmussen Bang**, i alt fald fra 1605 i fællesskab havde beboet (Dronningborg Lensregnskaber). I matriklen, nr. 1827, 1664 for Ørsted by nævnes faktisk endnu som beboere faderen "**Christen Andersen og Niels Jensen Bang ½ Kierchegaard fra Aalborg**" (Htk.: 8-7½-0-0-). Ejernavnet "**Niels Thomesen i Kiøbenhafn**" er overstreget og i stedet er skrevet: "**Heraf tilkomer de Rodis Arfvinger 7 pund Smør 1 lamb.**" -- I 1688 er der opstået to selvstændige gårde, nemlig Matr. nr. 20 "Anders Christensen Selfeyer (Htk.: 8-6-1-0-) og Matr. nr. 21: **Jens Sørensen Bang** (Htk.: 8-3-0-2-). -- Om det gamle hartkorn fra 1664 meddeles i 1688-matriklen om det samlede Matr. 20-21: "Gl. Bondeskyld: 3-2-2-2-; Herlighed 3-5-3-1/4- til de Roder."

Selv om MARGRETHE JENSDATTER havde været to gange gift efterlod hun sig kun børn i sit andet ægteskab med SIMON NIELSEN: De kendes fra skiftet 28/3 1749 efter den barnløse søn, JENS SIMONSEN. De var:

a) NIELS SIMONSEN. – Nævnes 1733 af Oustrup, hvor han har boet som gårdmand på Matr. nr. 1 1733-1747. Gårdfæster i Øster Alling u. Gl. Estrup Gods 27/9 1747. 1748 i Øster Alling, 1759 i Ring by (Skifte 20/11 1759 Gl. Estrup Gods, fol. 402). - Niels Simonsen fra Oustrup blev 11/10 1733 i Fausing Kirke viet til **Kirsten Ottosdatter** fra Grund, Fausing Sogn. Hun var datter af **Otto Pedersen** i Grund, der 23/3 1735 var bror og arving til Husmand **Christen Pedersen** ”som boede og døde udi et af Giessinggaards Huuse her i Skallendrup” (Skifte 23/3 1735 Gjessinggård Gods, fol. 114). Ved skiftet efter NIELS SIMONSEN 1759 20/11 - som døde i Ring by - efterlod han enken KIRSTEN OTTSDATTER med lavværge Jens Villadsen Bering i Ring samt børnene: SIMON (f. ca. 1735, JENS (f. ca. 1740) OTTE (f. ca. 1742) og NIELS NIELSEN (f. ca. 1743) - med farbroderen Ole Simonsen som værge.

Gården nævnes 1/5 1662 (”Kronens Skøder” II, s. 135-36), da ”Forhenhærende Borger og Handelsmand i København Stephan Roedes Arvinger, Andreas, Frands, Stephan og Rudolph, samt Dr. Christian Fabricius på Elses, Renteskriver Anders Sørensen på Annas, Peder Jensen Grofve på Dorotheas og Pofvel Pofvelsen, Formynder, på Sophia Roedes vegne, får” ... ”i *Roxæ Herred i Ørsted sogn og bye Part i 1 Gaard*” (= 1688-Matr. nr. 20-21)- med mere gods i Ørsted sogn som ikke skal nævnes her. – 17/3 1681 udstedes skøde fra Andreas Rohde til Anders Christensen i Ørsted (”Tagmalerens Slægt”): ”Jeg Andreas Rohde, residerende udi København, kendes og vitterliggør, at jeg med fri vilje og velberåd hue, har solgt og afhent, så og hermed skøder og aldeles afhænder fra mig og mine arvinger, til ærlig og velaget mand Anders Christensen i Ørsted, beliggende i Dronningborg amt i Rougsø herred her i Jylland og hans arvinger, den halve gård samme steds, som han selv bebor, skyldendes årlig it pund atten mark smør, og et halv lam, bedrager til hartkorn 1 tønne, to skæpper, hvilken halve gård med sin skyld og landgilde, ægt og arbejde, herlighed, rente og rette tilliggende bemeldte Anders Christensen og hans arvinger herefter skal have, nyde og beholde til evindelig ejendom, alene resolution uforkrænket, og tilstår jeg for mig og arvinger inden ydermere lov, del eller retthighed at har til eller udi fornævnte halve gård, medens derfor at have bekommet, annammet og oppebåret rede penge, fyldest og fuldværdi, forpligter derfor mig og mine arvinger at frelse, hjemle og tilstår bemeldte Anders Christensen og hans arvinger forannævnte halve gård, kvit og fri for hver mands tiltale i alle måder. Sker det alligevel (som dog ikke formodes) at samme halve gård, eller dens rette tilliggende blev at melde Anders Christensen eller hans arvinger ved lov og dom eller rettergang, formedes vanhjemmels brøst skyld, da forpligtiger jeg mig Anders Rohde og mine arvinger, én for alle og alle for én at erstatte dem en lige så god og velbeliggende halvgård inden 6 uger, skadesløs i alle måder. Til stadfæstelse har jeg med egen hånd underskrevet og med min segnet stemplet og Hr. assessor Heinrich Jørgensen i Viborg og Hans Jørgen Majorer handelsmand samme sted med mit til vitterlighed at underskrive og forsegle. Viborg den 17. marts 1684.” – Derfor betones det så kraftigt i 1688, at Anders Christensen er SELVEJER. - - - Han var gift første gang med ANNE JENSDATTER BANG fra Oustrup i Øster-Alling, Sønderhald Herred (død 1680 – ægteskab barnløst), datter af birkefoged ved Gl. Estrup Birk, JENS JENSEN BANG (død senest 1674) og hustru METTE JENSDATTER (ca. 1608-22 / 8 1680 – se note 68), trolovet 19/9 1680 og gift anden gang 19/11 1680 i Auning Kirke med ANNE SØRENSDATTER, datter af SØREN NIELSEN, Møller i Estrup Mølle, Auning Sogn. –

Ægteskaberne belyses af følgende:

1680 8/1 (Rougsø Herreds Tingbog, 103 b): “**Anders Christensen i Ørsted vinde at Rasmus Rasmussen Bredekilde** *ibid. fremlagde en skriftlig Fuldmagt paa det Papiir No 10 lydendes saaledes: ”Kiendes vi efterskrefne Jens Jensen Bang udi Oustrup og Rasmus Jensen Bang Ridefouget paa Rafnholt, og vitterlig gjør, at vi paa vores kiere Moder Mette Jensdatters og egen Vegne hafver Fuldmagt gifven, saa og hermed befuldmægtiger Erlig og Velfornemme Mand Rasmus Rasmussen Bredekilde i Ørsted paa vore Vegne at giffue vores kiere Suoger Anders Christensen i Ørsted en nøyagtig troe Afkald og Quittering til Rougsøherredsting naar paaeskes efter den Ordinaire Stiil, for ald den Arv og Gods, som os efter Loven er, og med Rette kunde tilfalde efter vores goede og nu Salige Søster Anne Jensdatter, som boede og døde udi forne Ørsted, det være sig udi hans paaboende Selfeiergaard, erholt Løsøre, være sig hvad det er eller være kand, gandske og aldeles Intet undtagen i nogen Maader, ligerviis som Vi Self personlig til Stede var, til bekræftelse under vore egne Hender Actum Ørsted 4 January Ao 1680*

Jens Jensen Bang **Rasmus**
Egen Haand **Banngs.** ”

1680 Torsdagen d. 4 November (Rougsø Herreds Tingbog 111 b):

”**Mogens Pedersen** i Auffning Herritsfoged

Velagte Mand Søfren Nielsen i Estrup Mølle paa sin Datter Erlig og Gudelskende Pige Anne Sørensdatters Vegne et Vinde, at Rasmus Rasmussen Bredekilde i Ørsted fremstod for Retten og fremlagde en skriftlig Fuldmagt paa det Papiir No 10 lydendes med efterfølgende Ord ”Kiendes vi efterskrefne Jens Jensen Bang i Oustrup og Rasmus Jensen Bang Ridefouget paa Rafnholt och vitterlig gjør, at vi paa vores K: Moders Mette Jensdatters og egen Vegne haffuer Fuldmagt gifvuen, saa och hermed befuldmægtiger Erlig og Velagte Mand Rasmus Rasmussen i Ørsted, paa vores Vegne naar paaeskes til Rougsøherrittning loughigen at loughyde halffparten af den Sielfeierbondegaard med ald sin rette Tilligelse baade i Marck og bye, som voris K: Suoger Anders Christensen i Ørsted paa boer, och Os efter vores gode Søster nu Salig Anne Jensdatter arfligen er tilfalden, og for: Rasmus Rasmussen/siden paa vores Vegne til bemeldte Ting at gifve erlig Pige Anne Sørensdatter, Barnfød i Estrup Mølle en troe og nøyagtig Skiøde efter den Ordinaire Stiil paa forne halff Sielfeiergaard ligerviis som og vi var selv loughil til stede og for os og vore arfvinger her ... er gifven loughil Varsel paa bemelte laugbude vinde og Skiøde at udgiefue til bekræftelse under vores egne Hender

aa) SIMON NIELSEN af Ring (f. ca. 1739). – Gårdfæster i Oustrup, Øster Alling Sogn (Htk.: 7-7-3-39/49- og Skovskylde 4 Skæpper), som han formedelst fattigdom måtte kvittere til sin kusine Else Olufsdatters mand, **Søren Sørensen Bæk** i Ring, som fik fæste på den 20/9 1786. – 1787 var han angiveligt 50 år gammel og tjenestekarl hos halvgårdsmændene **Thomas Sørensen** af Hedegårde, Vester-Alling Sogn. – Hustruen nævnes ikke; men han er i andet ægteskab. – Trolovet 15/7 1764 og gift første gang 11/10 1764 i Thorsager Kirke med **Anne Kirstine Laursdatter Holst** af Thorsager, Øster Lisbjerg Herred, Randers Amt (Skifte Gl. Estrup Gods 25/1 1766, s. 1151). – Gift anden gang 23/10 1772 i Lime Kirke med **Anne Marie Andersdatter** af Limmer, Lime Sogn. –

aaa) NIELS SIMONSEN i Ring (f. ca. 1776). -1834 Gårdmand og Sognefoged i Ring. – 1849 Aftægtsmand sst. – Gift med **Karen Marie Espensdatter** (f. ca. 1788, død 17/7 1849 i Ring, begr. 22/7 i Øster Alling). –

aaaa) PEDER NIELSEN (f. ca. 1805, død 16/1 1852 i Ring, begr. 25/1 1852 i Øster Alling). – 1829 Gårdbestyrer i Ring. 1852 Gårdmand sst. – Gift 21/6 1829 i Øster Alling Kirke med pigen **Mette**

Jens Jensen Bang **Rasmus**
Egen Haand **Bang.”**

Og fandtes skriftlig Fuldmagt lest her paa Rougsøe Herritzing den 1680 som samme Fuldmagt med sin Paaskrift indholdt Dernest udi Haand tog forne Rasmus Rasmussen af Ørsted bemeldte Søfren Nielsen af Estrup Mølle og aldeeles Skiødt og afhendte fra Jens Jensen Bang i Oustrup og Rasmus Jensen Bang Ridefouget paa Rafnholt og deres Arfvinger, til bemeldte Pige Anne Søfrens datter, Barnfød i Estrup Mølle, ald den halvpert af bemte Anders Christensen i Ørsted hans paaboende siefteierbondegaard, som er 4 fulde Grot Leding Gaard og Eiendomb, hvilken forskreffne halffve bondegaard som den nu og funden og begreben er, det være sig udi Gaardsrum, Bygning og Byggested, tilliggendes Huuse Ager og Eng, Kier og Mose Og af Arilds Tid Tillagt haver, indtet med alle undtagen i nogen Maader, forskreffne Gaard bruge og beholde for et fuld Skiødt og Kiøb til Evindeligh Ejendom og uigenkaldendes til Evig Tid, og ey forne Rasmus Rasmussen kiendes bemeldte Jens Jensen Bang og Rasmus Jensen Bang eller deres arfvinger nogen videre eller ydermeere Lod, deel eller Rettighed at hafue udi forne halffve Siefteierbundegaard og Eyendomb ... efter denne Dag i nogen Maader Medens bekiende dennem derfor at haffue bekommet, annammet og oppebaaret, Reede Penge, Fyldest og fuld værd til ald vilge och nøye.” –

Om Anders Christensens søskende har jeg fundet følgende i tingbøgerne:

Niels Christensen i Ørsted (ca. 1610-1695, begr. 27/5 i Ørsted) havde i 1677 tiltaget sig nogen arv efter Anders Lang i Østrup, Skader Sogn, hvorfor der rejstes sag på sønnen Rasmus Andersen Langs vegne i Østrup (ca. 1645-1721, begr. 28/12 i Albæk). Dennes morbroder Sr. Jørgen Jensen i Stilling nævnes (1677 25/1 fol. 65 a-b). Førte 25/4 1678 (fol. 76 b-77 a) bevis, at søsteren Maren Christensdatter (da død), g. m. Peder Espensen Hiarresen i Allistrup, Vejlbj Sogn, havde skyldt ham penge. - 1682 26/4 formynder for sin afdøde broders Rasmus Christensen Boesens søn i Ørsted (Matr. 26 u. Steenalt) Jens Rasmussen Boesen (begr. 16/8 1711) i stedet for sin bror, Peder Christensen Rousing i Bierrby i Støvring H.(ca. 1613-1687, begr. 13/11 i Borup, Støvring H.), der var “eldste bosat Fader-Broder”, men ikke dukkede op. Farbrødrene Niels og Anders Christensen var til stede. Niels valgtes som formynder, som “barnets eldste, dog u-gifte og ey boesat Faderbroder” (Tingbog 1683 25/1, fol. 134 a-135 a).-

Hertil kommer Jens Christensen Koch i Hevring, Ørsted Sogn (ca. 1618-1693, begr. 5/7 i Ørsted), som 27/9 1684 som bror sammen med Anders Christensen bevidner en overdragelsesforretning imellem Niels Christensen i Ørsted og hans søstersøn Espen Pedersen (Hjemmesiden ”Tagmalere Slægt”). Både Jens Christensen Koch og Anders Christensen bevidner overdragelsen ”i Hevring”, men det betyder dog næppe, at der er tale om endnu en bror ved navn Anders Christensen, bosat i Hevring. - - En Anders Christensen i Hevring nævnes ikke i andre kilder på dette tidspunkt. – Jens Christensen Koch var gift med Karen (ca. 1616-1702, begr. 26/4 i Ørsted), der synes at have haft børn i et tidligere ægteskab med en Anders Koch i Hevring (lev. 1646), der var bror til Jens Koch i Hollandsbjerg, Ørsted Sogn, gift med Gertrud. Af disse børn anføres: Rasmus Andersen Koch i Hevring (datter Karen, døbt 20/10 1689) – og Mads Andersen Koch i Hollandsbjerg (f. ca. 1646 i Hevring, begr. 31/5 1711 i Ørsted), gift 6/9 1691 i Ørsted Kirke med Anna Juuls i Hollandsbjerg, der var enke efter, eller datter af, enten Niels Nielsen Juul i Hollandsbjerg (ca. 1619-1690, begr. 9/4 i Ørsted) eller Jens Juul i Hollandsbjerg (ca. 1621-1690, begr. 2/4 i Ørsted).

1/8 1695 får Anders Christensen i Ørsted arveafkald fra alle den Sal. Karls, Niels Christensen arvinger: “ Anders Pedersen egen Haand, paa mig og min Broders vegne Rasmus Pedersen”, Anders Jensen egen Haand, paa mig og min brøders vegne”, “Paa min og mine Medarfvingers Vegne Rasmus Jensen/Christen Pedersen” (Tingbog 1695, fol. 172 b-173a) (“Rasmus Jensen” i teksten vel = “Jens Rasmussen Boesen”), Anders Christensen skøder 1680 4/11 sin afdøde hustrus halvpart af gården til pigen Anna Sørens datter af Estrup Mølle, Auning Sogn, datter af møller Søren Nielsen (død 1682 Mortensaften), som han derpå ægter, (Se herom Rougsø Herreds Tingbog 1680, fol. 111 b ff.).

Kirstine Steensdatter i Ring. Forlovere: **Niels Simonsen** og **Anders Andersen**, begge Gårdfæstere i Ring. -

ab) JENS NIELSEN (f. ca. 1740). –

ac) OTTO NIELSEN i Ring (f. ca. 1742). – Gift med **Dorthe Pedersdatter** (f. ca. 1742). – Hun gift anden gang med **Christen Sørensen Højholt** (f. ca. 1749/50, død 6/3 1836 i Ring, begr. 13/3 i Øster Alling). – I 1787 Bonde og Gårdbeboer i Ring. – 1801 Gårdmand sst. – 1834 er han og hustru aftægtsfolk i gården hos **Niels Andersen** (f. ca. 1800) og **Abelone Christensdatter** (f. ca. 1802). – Han gift anden gang senest 1797 med **Kirsten Nielsdatter** (f. ca. 1777). -

aca) JENS OTTESEN (f. ca. 1774). –

acb) PEDER OTTESEN (f. ca. 1783). -

ad) NIELS NIELSEN (f. ca. 1744). – 1801 Indsiddet i Ring. – Gift med **Mette Pedersdatter** (f. ca. 1745). -

Nedenstående dokumenterer, at birkefoged Jens Jensen Bang i Oustrup, Øster-Alling, der var far til Anders Christensens første hustru Anne Jensdatter (død 1680), ikke var nært beslægtet med Niels Jensen Bang på oprindeligt samme selvejergård som Anders Christensen:

Jens Rasmussen Bang (død ca. 1646) var Christen Andersens forgænger som herredsfoged i Rougsø H. o. 1620-46, og efterfulgte i denne bestilling vel Christen Andersens far Anders Christensen i Ørsted, nævnt som herredsfoged i Rougsø H. 1590 14/2 ("Danske Domme 1375-1662" V, 1590-96: Nr. 622). –

Sønnen:

Niels Jensen Bang i Ørsted kan ikke være nærmere beslægtet med birkefoged Jens Jensen Bang i Oustrup, Øster-Alling end en fætter - thi han døde uden Livsarvinger og efterlod gården til sine søskende og søskendebørn, af hvilke Jens Sørensen Bang (ca. 1652-1718, begr. 27/5 i en fyrrekiste) sammen med sin fæstemø Kirsten Amdisdatter, barnefødt i Ørsted, tilskødedes gården på Rougsø Herredsting 27/6 1678 (Tingbog fol. 79 b) af andre arvinger efter Niels Jensen Bang og hustru Maren Nielsdatter (død 1676. Skifte holdes 20/4. Tingbog 1676 Fol. 55 b-56 a - sammenlign Tingbog 1678 Fol. 78a-79a). 23/5 1678 modtog Niels Bangs arvinger lovlig kald og varsel til Rougsø Herredsting 13/6 samme år vedr. tingsvidne om gården.

Niels Bangs slægtninge var:

A, en søster g.m. Peder Jensen Palsen i Ørsted (1ev. 12/9 1679) Matr. nr. 31 u. Steenalt. Søn af Jens Nielsen Palsen, nævnt 1662 og 1664. I Chr. V's Matrikel nr. 1827 fra 1688 afløst af Laurs Rasmussen Pallesen. Peder Jensen Pallesen optræder på egne, såvel på sin datter Mette Pedersdatters vegne. Mette Pedersdatter blev gift med Ole Nielsen Hvas eller Brun i Ørsted Matr. 37 u. Holbækgård (ca. 1644-1687, begr. 14/6), som 1686 26/5, sammen med Christen Albertsen i Ørsted Matr. 38, gav videsse til Jens Sørensen Bang i Ørsted (Tingbog 26/2 1694, fol. 52 h-53 b).

B. en afdød bror Søren Jensen Bang i Ørsted, gårdfæster u. Hevringsholm iflg. "Skifte efter Rigsråd Bske Brock 1626", nr. 582 + Dronningborg Len Ekstraskattemandtaller 1630. Hans børn:

a. Peder (Sørensen) Bang i Ørsted var i 1662 og 1664 gårdfæster u. Holbækgård. Død barnløs, hvorfor gården kom til svogeren, der var gift med

b. Bodil Sørensdatter (Bang). - Manden Morten Nielsen Paradis i Ørsted Matr. 22 u. Holbækgård fik til gården lagt jord fra en nedlagt gård, der 1662 og 1664 havde været beboet af Rasmus Knudsen.

c. Mette Sørensdatter (Bang) gift 1) med Rasmus Nielsen i Backen i Ørsted u. Stenalt 1664 og gift 2) med Peder Nielsen Bachen i Matr. 23 1680.

b) JENS SIMONSEN i Stensmarkshus, Enslev Sogn, Nørre Djurs Herred, Randers Amt (begr. 7/11 1748 i Hammelev. - Skifte Scheel Gods 28/3 1749, fol. 458 b), der efterlod sig enken **Augusta Olufsdatter Smal** af Stensmarkshus, 24 år gammel,⁸⁰ med lavværge **Lars Andersen** i Thorsø. De blev trolovede 15/4 1746 i Enslev kirke og viede 5/8 1746. - **Arvinger** var hans søskende, som alle var af moderens sidste ægteskab. -

ba) OLUF JENSEN (døbt 16/7 1747, begr. 3/9 1747 i Hammelev). -

bb) SOPHIE ELISABETH JENSDATTER (døbt 18/8 1748, begr. 22/9 1748 i Hammelev). -

c) OLE SIMONSEN i Ring, Øster-Alling Sogn (død o. 1769/70) - Ole Simonsen havde før boet nogle år i Helstrup, Middelsom Herred, Viborg Amt, hvor han 25/9 1743 blev trolovet med og 13/11 1743 gift med ANNE MADSDATTER af Helstrup. Hustruen var datter af MADS RASMUSSEN KIER (ca. 1675-1734, begr. 11/4 i Helstrup. - Skifte 24/4

d. Anne Sørensdatter (Bang) - gift med Jørgen Sørensen Lindegaard i Ørsted Matr. nr. 7 u. Hevringholm. Søn ef Søfren Lindgaardt nævnt 1630.

e. Mads Sørensen i Hollandsbjerg, Ørsted Sogn, Mstr. nr. 5, opr. u. Hevringholæ. Selvejer.

f. Søren Sørensen Bang ved Grantræet i Ørsted (ca. 1619-1687, begr. 9/1), som ikke indkaldes vedr. tingsvidne 1678 13/6, er så vel den Søren Sørensen i Ørsted, som da møder på samtlige Niels Bangs arvingers vegne. Iflg. Matriklerne var han 1662-88 nævnt som gårdfæster i Ørsted Matr. nr. 11 u. Hevringholm, men kaldes her Søfren Søfrensen **Grande** eller Søfren Søfrensen i Gyden. 1675 14/5 sad han i dommers sted på Rougsø Herredsting i stedet for herredsfoged Christian Jespersen, der 1674 havde afløst Rasmus Rasmussen Bredekilde i Ørsted Matr.35 u.Stenalt (ca 1630-1706, begr. 23/12), hvis gård var brændt 1674. 1675 27/5 var Søren Sørensen i Ørsted "*forordnet Herredsfoged*" - men 19/8 1675 fik i stedet Mogens Pedersen i Marie Magdalene Sogn, Sønderhald B., bestallingen (søn af herredsfoged nr. 14 i Sønderhald H.) (Tingbogen 1675, fol. 41 a og 45 b). Efter Mogens Pedersen blev Rasmus Rasmussen Bredekilde igen Herredsfoged i Rougsø H. og underskriver sig som sådan 26/5 1686 (Rougsø-Sønderhald-Ø. Lisbjerg Tingbog 1694, Fol. 53 b).

fa) Jens Sørensen Bang (ca. 1652-1718), der får Niels Jensen Bangs gård i Ørsted, må af kronologiske grunde være søn af Søren Sørensen Bang eller Grande i Ørsted. Se iøvrigt C. Giessing: "Danske, Norske og Islandske Jubel-lærere" III, s. 133: "Bang-Stammen" D 1.- Gift med Kirsten Amdisdatter Borup (se note 130).

C. Karen Jensdatter (Bang) - g. m. Anders Rasmussen Madsen i Ørsted u. Hevringholm 1662 og 1664 Matr. nr. 15, som 1688 beboedes af boelsmand Mads Andersen. Han var boelsmand og kaldes 1664 Anders Rasmussen Balle.

D. broderen Peder Jensen Bang boede 1662 og 1664 i Floes, Virring Sogn, Sønderhald Herred, men var 1678 flyttet til Truustrup i Ølst Sogn, Galten H. 12/9 1679 underskriver han i Ørsted en erklæring (P. I S B) om at have gjort endelig afregning med Amdi Christensen (Borup) i Ørsted på hans svogers Jens Sørensen Bangs vegne om "*al den arv som min broder Rasmus Jensen Bang tilfaldt efter vor Broder Sal. Niels Jensen Bang som boede og døde her ibid. 'Til vitterlighed underskrev 'Velagte Mand Augustinus Andersen og min Kiære Broder Peder Jensen Palsen her i Ørsted som overværende*".

Han havde flere børn: en datter blev gift med efterfølgeren på gården i Floes Matr. nr. 9 Christen Rasmussen Bang (oa. 1635-1726, begr. 13/1), der var far til Rasmus Christensen Bang i Floes, Peder Christensen Bang i Fausing (ca. 1686-1749, begr. 23/3) og Niels Christensen Bang i Floes (oa. 1693-1730, begr. 26/2).

En anden datter var død fØr 1678 og havde været gift med afd. Christen Kragballe i Floes. 27/6 1678 mødte nemlig Rasmus Nielsen Kragballe af Floes på vegne af Johanne Christensdatter, sit søskendebarn, som han var formynder for. 1694 19/2 boede Johanne i Ørsted (Tingbogen fol. 41 b-42 a).

E. en søster - g. m. Peder n. n. Datteren Mette Pedersdatter (ca. 1631-94, begr. 20/5) var gift 1) med Christen Rasmussen Brund i Ørsted (død 1674, skifte i Tingbog Rovsø H. 16/4 fol. 23 b-24 b) og dernæst med Christen Albertsen fra Fausing (1646-1704), kaldet Brun, som overtog Matr. nr. 38 i Ørsted u. Holbækgård. 1670 fødtes en datter Birgitte Christensdatter Brund - som dog var død før 1727 19/6, da hendes halvbroder Albert Christensen i Hollandsbjerg, Ørsted Sogn under Stenalt Gods (1675-1727, begr. 22/6) efterlod arv til fætre og kusiner. Anna Bruns i Ørsted modtog arv som dan eneste på mødrene side. -Efter Mette Pedersdatters død

Bidstrup Gods, 7), gift 27/6 1716 i Grensten Kirke med ELSE ANDERSDATTER, som blev gift anden gang 20/3 1735 i Helstrup Kirke med ungkarl fra Vester Velling CHRISTEN CHRISTENSEN HANSEN (ca. 1705-1748. – Skifte 21/6 1748 Bidstrup Gods, 28). På skiftet 21/6 1748 mødte enkens søn Rasmus Madsen i Helstrup og enkens svigersøn Ole Simonsen fra Ring på sin hustru Anne Madsdatters vegne.⁸¹ - 29/4 1747 var Ole Simonsen af Helstrup lavværge for enken **Maren Madsdatter** på skiftet efter hendes mand **Rasmus Sørensen Fisker** i Helstrup (Bidstrup Gods 29/4 1747, fol. 23).⁸² — 9/3 1763 var han Berider på Gl. Estrup, idet JENS ANDERSEN SAABYE - dimitteret Corporal - “Am 9 Marts 1763 zu Meldolf”, tilskriver sin fætter OLE SIMONSEN i Ring således: “*Højtærede kiære berider Ole Simonsen.*”⁸³ Brevet angår gangklmderne i skiftet efter korporalens mor, Anne Jensdatter, der først blev sluttet 4/8 1764. Jens Saabye fastslår, at han ikke har noget imod, at disse tilfalder Ole Simonsens datter ANNE OLESDATTER, som Ole Simonsen iflg. skiftet havde opkaldt efter sin moster Anne Jensdatter. Ole Simonsen var død før 1778, de hane enke bebor gården i Ring.⁸⁴ Der var intet skifte bevaret efter ham - så børnene kendes kun fra fadderlister i Fausing og Virring Kirkebøger, idet to af sønnerne kom til Drammelstrup i Fausing, samt fra folketællingerne. Kirkebogen for Øster-Alling Sogn er først bevaret fra 1814. Ole Simonsens enke i Ring, Øster-Alling afstod 1782 “*godvillig*” den helgård i Ring, som

giftede Christen Albertsen sig igen med Anne Christensdatter af Tørslef (trol. 25/11 1694 i Ørsted), som 1704 22/6 efter trolovelæden 2/2 ægtede Bjørn Christensen (oa. 1651-1719, begr. 6/4).

F. en afdød broder Rasmus Jensen Bang, hvis arvinger ikke mødte på tinget.

a. Peder Rasmussen Bang i Lil-Sjørup, Ørsted Sogn Matr. nr. 4 u. Steenalt (ca. 1619-1699, begr. 8/3).

b. Bodil Rasmusdatter - g. m. Niels Jensen i Lil-Sjørup, Ørsted Sogn.

c. Kirsten Rasmusdatter - g. m. Christen Sørensen i Holbeck, Røvsø H.

d. n. n. Rasmusdatter (død før 1678) g. m. Rasmus Jensen Suder i Holbeck, som sammen med sine børn fik kald og varsel.

1694 19/2 stævnedes Jens Sørensen Bang til at vise skiftebrev efter Niels Jensen Bang i Ørsted, samt for en arvelod, der henstod i boet, til Jens Pedersen i Paderup, Kristrup Sogn, og dennes to søstre. Som vidne fremstod Jørgen Lindegaard og hans hustru i Ørsted, Morten Nielsen Paradis og hans hustru ibid, Peder Bachen hans hustru (i Matr. 23 u. Steenalt), Christen Brun hans hustru, Johanne Christensdatter, Niels Jensen og hans hustru, alle af Ørsted. Jens Bang svarede, at der ikke eksisterede noget skiftebrev, men at havde svaret enhver sin anpart imod kvittering, - 1705 13/3 bortskøder han sin gård i Ørsted til Laurids Erichsen til Estruplund (Viborg Landstings Tingbog 1711 18/3, nr. 1). Den havde i Chr. Vs Matrikel 1688 fået selvstændigt matrikelnummer nr. 21 i forhold til Anders Christensens part, der fik Matr. nr. 20 af Ørsted. -

⁵² “Wibergs Præstehistorie” nr. 603:30. – Hans fødesogn var Lintrup, Frøs Herred, Haderslev amt.

⁵³ Jens Nielsens hustrus fulde navn vor Anna Cathrine Johansdatter Vos. Oplysningerne om hendes broder Christian Foss er fundet ved hjælp af S. Nygårds Samlinger på Rigsarkivet; der jo nu via internettet er tilgængelige for alle, - samt et heldigt kik i ”Danmarks Kirker.”

H Dahlerup, 1882: “Mariager Klosters og Bys Historie”, s. 58; N.

J. Israelsen, 1988: “Løvenholm,” s. 54 + 59 - samt A. Tuxen, Aarh. Stifts Aarb. 1920: “Poul Vendelbo Løvenørn”, siderne 16, 23 og 30, 38. - Foruden ENGEL FOSS var han far til MARGRETHE FOSS g. m. Jens Pedersen Todberg, CATHRINE MARIE FOSS (f. Giessinggård 16/8 1696, død i Randers 7/10 1784, begr. Vindum, Middelsom H.). - Jfr. “Fra Viborg Amt” 1942, e. 47-49 gift 1) med Peder Nielsen (død 18/5 1730), forpagter på Dronninglund, og gift 2) 20/2 1739 med Hr. Hans Steenfeldt til Demstrup (død 18/1 1779 i Randers), ejer af Vindum Overgård og Skavns gård i Vindum. - JOHAN FOSS var 1717 på Mariager Kloster, men 1735 forpagter på Sanderumgård på Fyn, hvorfor han vel er den Johan Foss, som indtil 1741 ejede Torpegård i Sønder Nærå Sogn, købt på auktion efter den i 1734 afdøde Peder Pedersen Houenbech (TRAP 5. udg. bind 12, Odense Amt, s. 258), - ANNE SOFIE FOSS var 1734 g.m. forpagteren på Dronninglund Jens Christensen, - JENS FOSS (f. på Giessinggård 26/8 1697, død 1774 26/8 i Randers), Hospitalsforstander i Randers 1728-1770; - ELISABETH FOSS (f. på Mariager Kloster 1702) og CHRISTIAN FOSS (født på Mariager Kloster 1705) - JENS PEDERSEN TODBERG (ca. 1677-11/2 1745, begr. 19/2 i Skæve) nævnes 1704 og 1706 som fuldmægtig hos Amtsforvalteren i Randers, siden på Palsgård, As Sogn, som Ridefoged 1709 og 1713-14 som Fuldmægtig. Han ægtede 1713 4/10 i Voer Kirke, Røvsø H, Margrethe Foss (ca. 1690-1/2 1748) begr. Skæve). 1717-29 var han pudsigt nok forpagter på Vorgård i Voer i Vendsyssel. 1734 ejer af Dybvad pr. Flauenskiold (Persh. Tidsskr. 2. R. III, s. 304). 1744 11/9 skrives han “af Knudseje” og dør her som ejer af Dybvad, Knudseje, Skæve Sogn.

Christian Foss var gift med Anna Jensdatter Søeschou, som døde 1727 på Høegholm i Tirstrup Sogn (begr. 2/12). Hendes søster

hun "nogen Aar som Enke paa beboet" til sønnen Jens Simonsen, der havde været Landsoldat 1 år. Han fik brev på den 1782 6/4 fra Gl. Estrup. Faktisk må Ole Simonsen være død o. 1769/70, da han aldrig nævnes som fadder til sine børnebørn og ældste drengebørn i forskellige kuld ef disse regelmæssigt kaldes OLE efter ham. Når enken heller ikke er fadder skyldes det formodentlig den tabu-forestilling, at enker eller enkemænd i denne rolle betyder ulykke for barnet. –

d) MAREN SIMONSDATTER gift med konstabel **Enevold Joensen** i København. -

e) MARGRETHE SIMONSDATTER tjenende i København. -

Følgende børn kendes af Ole Simonsen i Ring:

Maren Jensdatter Søeschou (død 1705) havde været g.m. forpagter på Kjellerupgård Anders Sørensen, Ægteskabet var barnløst, hvorfor manden efter testamentarisk bestemmelse skulle beholde hele boet imod at udbetale til hendes søsterdatter Engel Foss 50 Rdlr. 12/5 1707 blev Engel Foss i Mariager Kirke viet til sognepræst i Dalbyneder-Råby-Sødring Christen Nielsen Spentrup fra Mariager (1689-1739). Jeg mener, hun må være identisk med den "Madame Foss", som begravedes 20/10 1768 i Dalbyneder, 86 år gammel.

Jørgen Wangel siger i Persh. Tidsskr. 1991: 2 s. 224 om Engel Foss, at hun døde i 1751, men oplyser ikke sin kilde.

Hvor intet andet er oplyst ovenfor ang. Christian Foss's børn har jeg anvendt S. Nygårds Samlinger på Rigearkivet, hvori detaljerede kildehenvisninger er givet.

⁵⁴ "Danmarks Kirker" XVI:2: Århus Amt, s. 829: "Forsvundne Gravsten", nr. 82.

⁵⁵ Hids Herreds Tingbog er på "Jyske Tingbøger m. m." i udskrift ved Bjarne og Kirstin Nørgaard Pedersen, udg. 2005.

⁵⁶ Hald Amts Skifteprotokol 1712, fol. 231 a.

⁵⁷ **Anne Andersdatter** og **Jens Nielsen** på Tjele senere Sødal, står faddere i Vindum Kirke til børn af **Mads Andersen Listo** 18/3 1706 og 10/11 1709, i selskab med **Anders Jensen Møller** i Højbjerg (2/4 1705, 18/3 1706, 7/10 1708, nævnt 10/11 1709) og dennes kendte døtre **Lisbeth Andersdatter Møller** (10/11 1709) og **Bodil Andersdatter Møller** (22/2 1713). Det tyder på, at hun, og dermed broderen, **Jens Andersen** på Holmgård, begge var børn af **Anders Jensen Møller** i Højbjerg (ca. 1654-1715, begr. 12/7 i Højbjerg), 1684 Foged, 1689 Fuldmægtig og 1698 Forpagter på Vindum Overgård, og derved på faders side halvsøskende til **Mads Andersen Listo**. Herom vil jeg meddele mere i artiklen om Mads Andersen Listo.

⁵⁸ "Fra Viborg Amt 1954", s. 126. - Herredsskriver i Middelsom-Sønderlyng Herreder fra 1701 Otte Pedersen (Møller) boede 1712 i Skrivergården i Lee. Han var født 1674 som søn af mølleren Peder Jensen i Skjern Mølle ("Fra Viborg Amt" 1955, e. 34-35).

⁵⁹ Mariager Ryfogeds Skifteprotokol 1706, fol. 122 a.

⁶⁰ Jens Sørensen Færgemand døde i København 1702 på en rejse. Skifte holdtes i Mariager 1702 17/10, fol. 40 a-43 a. – Han blev trolovet 8/8 1694 gift første gang 25/11 1694 i Mariager Kirke med "Forvalterens, **Frederik Olufsens**, Pige på Klosteret ved navn" Maren Christensdatter. – Frederik Olufsen var svoger til Herredsfoged Ole Hendrichsen Assens.

⁶¹ Hald Amts Skifteprot. 1712, fol. 230 b.

⁶² J. Estrup 1907, s. 53-60.

⁶³ Frisenborg Birketings Tingbog 1705 30/9, fol. 17 b.

⁶⁴ H. Friis Petersen, 1932: "Kannik i Ribe Niels Torkildsen Lym og hans Efterkommere" s. 93 ff.

⁶⁵ Bilag til Kalø Lensregnskaber 1653/54.

⁷¹ Sønderhald Herreds Tingbog 26/11 1694, fol. 113.

⁷² Sag refereret i Vedø Skifteprotokol 1721, fol. 8 a.

⁷³ P. A. Pedersen, 1946, "fortids Veje" 5. årg, nr. 1, s. 82-90: "Et Overfald paa Sættedommeren fra Oustrup".

⁷⁴ I "Fra Randers Amt" 1944, s. 64.

⁷⁵ **Margrethe Pedersdatter** (døbt 13/2 1707 i Lime) "et uægte Pigebarn til Daaben som dog var af Dannemænd af Øster Alling Menighed kaldet **Margrethe**. Barnefader blev ved Daaben udlagt **Peder Sørensen**, tienendes hos **Simon Nielsen** i Oustrup." Fadderne var fra Kastrup i Lime Sogn.

⁷⁶ Der kendes ingen **Simon Nielsen** i Gammel-Oustrup i Lime Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt, så der må være tale om sættedommerens hustru fra Oustrup i Øster Alling Sogn.

⁷⁷ **Rasmus Hansen Kiærgaard** af Lime Bondegård (ca. 1666-1738, begr. 12/6 i Lime). Søn af **Hans Rasmussen** på Kjærgård i Vejlbj Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt (Død 1694) og hustru **Anne Sørensdatter**. – (Se om Kjærgård: Jørgen Raasted, 1945: "Kiærgaard-Julielund", s. 10). – 23/3 1696 havde **Hans Amdissen** af Kjærgård (begr. 17/5 1700 i Vejlbj) for Sønderhald-Øster Lisbjerg Herredsting (Tingbogen, fol. 280 a) "kaldet **Anne Søfrensdatter Sal**. **Hans Rasmussens** enke i Kiersgaard tilforn boendes, nu værende i Ørsted med hendes Laugværge, tillige hendes Søn **Rasmus Hansen** ibid. Qvitteringer for alle Kongelige Skatter og Hartkorn af Kiersgaard i den tid, de den haver beboed, og til Voldborg Dag sidst afvigte, skulle De den 4 Juli 94 efter Tingsvidne have til Rigtighed dennem til **Hans Amdissen** aflevere." - En søster, **Anne Hansdatter** blev efter 13/6 1683 gift med enkemanden **Rasmus Sørensen Lindemand** i Drammelstrup, Fausing Sogn, Sønderhald Herred, Randers Amt, og søsteren **Karen Hansdatter** af

a. SIMON OLESEN (døbt 11/5 1744 i Helstrup, død 22/1 1818 i Drammelstrup), født i Helstrup, fæster 1769 2/3 en gård i Drammelstrup, Fausing Sogn, imod at ægte Rasmus Baches enkes datter Anne Nielsdatter, som er ved gården. Denne betingelse opfyldes ved troløvelse 24/3 og vielse 22/6 samme år i Fausing Kirke. Rasmus Baches enke havde været gift ialt 3 gange: Første gang 17/6 1736 med Niels Frandsen fra Drammelstrup (1705-49), dernæst g. 1750 med Søren Sørensen kaldet Frandsen fra Fausing og sidst med Raamus Bach. Hun hed Anne Nielsdatter (1716-1790) ligesom sin datter og siges,⁸⁵ at være datter af Niels Christensen, gift 31/7 1698 med Mette Nielsdatter (1680- 1738) i Fausing. De tjente begge i 1698 hos Rasmus Sørensen Lindemand i Drammelstrup, men flyttede efter vielsen til Fausing, men vielsen fandt sted Dom. Quasimod. (= 1/5). Gården i Drammeletrup var 1778 den fjerde i byen af fem. I 1688 boede Jens Pedersen Koch i Metr. nr. 4 men flyttede til et hus i Liltved før sin død 1691. Maren Kochis døde i Drammelstrup år 1700, kort før Niels Frandsens forældre Frands Sørensen og Anne Nielsdatter (Degn) holdt bryllup.

Simon Olesen og ANNE NIELSDATTER (1747-18/7 1825) fik følgende børn: a. OLUF SIMONSEN (Hjemmedøbt 1770, men død straks efter). b. ANNE SIMONSDATTER (døbt 1771 Reminisc. - var 1818 g.m. RASMUS JACOBSEN LINNEMAND i Pindstrup, Marie Magdalene Sogn). c. ANE MARIE SIMONSDATTER (f. 1774 - var 1818 g.m. PEDER SIMONSEN på Wieballegaard i Fausing Sogn). d. OLE SIMONSEN (hjemmedøbt 8/2 1776, begr. 7/2 1779), e. NIELS SIMONSEN f. 15/6 1778, dåb publ. 13/7 - 1818 Sognefoged, bosat i Ring, Øster-Alling Sogn. Endnu Sognefoged 1834 og g.m. den 46-årige Karen Marie Espensdatter). f. OLUF SIMONSEN (f. 9/12 1780, dåb publ. 8/1 1781, begr. 13. p. Trin. 1782), g. MAREN SIMONSDATTER (hjemmedøbt 8/ 1783, død efter 1787), h. OLUF SIMONSEN (f. 1785, bor 1818 i Liltved, Fausing Sogn), i. JENS SIMONSEN (f. 1792, bor 1818 hjemme som 'gammelmandssøn'. Overtager gården i Drammelstrup efter faderen og gifter sig o. 1820 med Ane Kirstine Pedersdatter (f. ca. 1800), k. ELSE MARIE SIMONSDATTER (f. 1796 - var 1818 g.m. smeden i Liltved by, Fausing, Anders Schmidt). Skifte efter Simon Olesen holdes 12/3 1818.⁸⁶

b. ELSE OLUFSDATTER (ca. 1748-14/1 1818) bar 1771 Anne Simonsdatter til dåben - g.m. SØREN SØRENSEN BECH af Ring (ca. 1756- e. 1834), som 1786 20/9 fæstede den gård i Oustrup, Simon Nielsen af fattigdom måtte kvittere. Ægteskabet må være indgået 1786, thi deres eneste søn, OLE SØRENSEN BÆCH, må være født 1787. i 1787 var Ole angiveligt 1 år, 1801 var han 13 år og 1834 48 år. Søren Sørensen Bech var 1834 78 år og aftmgtmsmand, men havde giftet sig med ANE THOMASDATTER (født 1765 i Hansted, Skanderborg Amt) som 1845 var enke. - OLE SØRENSEN BÆCH overtog fæste på gården ca. 1817 og giftede sig med MAREN CHRISTENSDATTER fra Fausing (f. 1792). De havde 1834 børnene SØREN OLESEN BECH, 16 år, CHRISTEN OLESEN BECH 14 år, SIMON OLESEN BECH 12 år, NIELS OLESEN BECH 10 år og DORTHE MARIE OLESDATTER BECH 7 år.

c. MADS OLUFSEN af Ring (f. ca. 1750 i Ring, begr. Fausing 29/4 1783, 33 år)- opkaldt efter ældre bror MADS OLUFSEN (døbt 28/11 1745 i Helstrup). - g. 6/8 1775 i Fausing med ANNE PEDERSDATTER af Drammelstrup (1754-18..). Hun g. 2. 2/8 1783 i Fausing Kirke med ANDERS RASMUSSEN af Drammelstrup (f. ca. 1746, død 16/4 1825), som var barnfødt i Fausing.
ANNE PEDERSDATTER var datter af husmand i Dramelstrup PEDER SØRENSEN ROXEN (ROUGSEN/ROVSING) (1720-1775, begr. 21/5) og hustru BOEL ANDERSDATTER WISBORG af Limmer, Lime Sogn (1719-1774, begr. 16/10 Fausing), som viedes i Lime 7/2 1743. - Faderen fæstede 1742 21/7 det hus i Drammelstrup (Hus Matr. nr. 3) som fra 1671

Kiergaard blev 3/3 1695 i Vejlbj Kirke gift med **Jens Pedersen** i Hollandsbjerg, Ørsted Sogn, Rougsø Herred, Randers Amt. Det er åbenbart hos denne, moderen **Anne Sørensdatter** i 1696 har ophold.

⁷⁸ Gl. Estrup Skifteprotokol fol. 357 a. Skifte indledt 9/4 1759.

⁷⁹ Gl. Estrup Skifteprotokol 1759, fol. 402. Han død i Ring, Øster- Alling. Sønnen Otto Nielsen døde 1785 som gårdmand i Ring (Gl. Estrup Skifteprotokol 1785, fol. 184. Skifte 14/7).

⁸⁰ **Augusta Olufsdatter Smal** (f. ca. 1725) var datter af Skovrider, Signr. **Oluf Nielsen Smal** i Stensmarkshus (begr. 6/4 1743 i Enslev), gift 24/2 1723 i Fausing Kirke med **Sophie Elisabeth Tegters** (begr. 5/4 1749 i Enslev. - Skifte Scheel Gods 7/4 1749, fol. 475 b. - Erik Brejl, nr. 88). Moderen gift første gang med **Hans ...** - Behandlet 2003 af Else skovbo Jensen, DIS-Danmarks hjemmeside. - En **Else Michelsdatter Tegters** af Ørsted, Rougsø Herred, Randers Amt (ca. 1603-1688, begr. 30/12 i Ørsted).

⁸¹ Forbindelsen til Helstrup var aldrig blevet opdaget uden internettet. - Niels Sørensen og Britta Helseby har meddelt meget personstof fra skifteprotokoller på Randers-egnen, herunder fra Bidstrup Gods, hvor der dog er usikkerhed om, hvorvidt der i denne protokol er tale om Helstrup i Skjød Sogn eller Helstrup i Middelsom Herred. - Kirkebogen kan bekræfte, at der er tale om Helstrup i Middelsom Herred, Viborg Amt.

⁸² Enkens børn var **Maren Rasmusdatter** (f. ca. 1730), **Mads Rasmussen** (f. ca. 1733), **Kirsten Rasmusdatter** (f. ca. 1735), **Inger Rasmusdatter** (f. ca. 1742). Børnenes formyndere var **Lauge Madsen** af Vester Velling, **Thomas Sørensen Fisker**, **Christen Nielsen** af Grensten, **Peder Madsen** af Vester Velling.

⁸³ Gl. Estrup Skifteprotokol: Skifte efter hans mor Anne Jensdatter, påbegyndt 9/4 1759, sluttet 4/8 1764.

⁸⁴ Rentekammerets Hartkornsspecifikation 1778. Jylland. Gl. Estrup Gods.

⁸⁵ "Slægten Nielsen fra Fausing Sogn", Skals 1970, vedr. Ane 19 og 38-39.

⁸⁶ Gl. Estrup Skifteprotokol 1818, fol. 265 b ff.).

havde været beboet af hans farfar SØREN SØRENSEN ROXE/ROVSING fra Alling” (begr. 18/3 1708 i Fausing) og dernæst af hans far SØREN SØRENSEN ROUGSEN(1676-1751) og mor ANNE PEDERSDATTER SPARRE (1681-1742). - Huset kaldes 1676 ”TRANHUSET” (efter SØREN TRAN, der var husmand i Dramelstrup 1662/64 og gift soldat 1663, endnu nævnt 1666. 1652 fik han og hustruen KIRSTEN syndsforladelse for sexuel samkvem før ægteskabet. (1646 7/4 begravedes JØRGEN TRANUM “Søfren Tranis Broder som døde til Niels i Gyden”). –

Dette hus overtog MADS OLUFSEN i fæste fra G1. Estrup 1776 9/6 efter svigerfaderen, og fæstet gik 18/3 1784 videre til enkens næste ægtemand, ANDERS RASMUSSEN, efter hvem sønnen MADS ANDERSEN (f. 1785) overtog det. - Skifte efter Mads Olufsen holdes 1783 13/6.⁸⁷ - Børn: a. OLE MADSEN (3/3 1776-29/1 1142, dåb publ. 17/3 1776) , 1787 plejebarn hos farbroderen Jens Olesen i Ring. 1801 og 1807 karl hos gdm. Christen Sørensen Sejersens i Dramelstrup, g.m. dennes datter Karen Christensdatter 1810 11/2. - Fæster 1809 21/12 Peder Jeppesens gård i Fausing),- b. PEDER MADSEN (nyf. 25/9 1778, dåb publ. 2/10),- c. ANNE MADSDATTER (døbt 26/8 1781). - Børnenes værge 1783 var farbroderen Simon Olufsen.

d. ANNE OLUFSDATTER (f.ca. 1753) - opkaldt efter faderens moster Anne Jensdatter (død 1759) og modtog dennes gangklæder. - 1776 17/3 bar hun Mads Olufsens søn Ole til dåben og nævnes da af Ring.- Før 1778 13/7 g.m. KNUD IVERSEN, gårdmand i Floes, Vurring (f. ca. 1750), som stod fadder til Niels Simonsen. Børn: a. KIRSTEN KNUDSDATTER(f. 1777), b. ANNE KNUDSDATTER(døbt 27/2 1780, begr. 10/4 Vurring), c. ANNE KNUDSDATTER (døbt 1782 12 p. Trin.), d. MAREN KNUDSDATTER(nævnt 1801) f. ca 1791.

e. JENS OLESEN i Ring, Øster-Alling (ca. 1753-1790, Skifte 9/12 Gl. Estrup, fol. 359 ff.) - fæstede 1782 6/4 den helgård i Ring ”*som hans Moder nogen Aar som Enke paa beboet, men nu forbemelte sin søn Jens Olesen godvillig afstaaet*” - Hustruen KAREN FRANDSDATTEB (f. 1764) var søster til Sognefoged PEDER FRANDSEN i Fløjstrup, Hørning Sogn (1753-1825) og datter af FRANDS CHRISTENSEN LILTVED i Fløjstrup (f. ca 1715) og hustru ANNE PEDERSDATTER (f. ca. 1733). Frands Christensens far - CHRISTEN CHRISTENSEN LILTVED i Fløjstrup (ca. 1676-1758, begr. 24/3 Hørning)- afstod 1740 16/4 godvillig sin halve gård til sønnen Frands. Faderen havde været gift med KAREN FRANDSDATTER (død før 1742,- se Tustrup Skpr. 1742 s. 359 ff.), som var datter af forgængeren 1688 på Matr. nr. 3 af Fløjstrup FRANDS JENSEN. -Frands Christensen Liltved havde en bror, CHRISTEN CHRISTENSEN LILDTVED, som 1742 kom til Auning. –

Jens Olesen efterlod sig enke med datter ANNE MARIE JENSDATTER (f. ca. 1788). - 1791 14/4 forpligtede gårdens næste fæster NIELS NIELSEN fra Fløjstrup (f.ca.1767) sig til at ægte enken med hvem han ca. 1795 fik en søn JENS NIELSEN. Ved Folketællingen 1801 var han sognets lægdsmand og gift anden gang med METTE SOPHIE PEDERSDATTER (f. 1774). I 1787 var Ole Madsen plejesøn hos sin farbroder Jens Olesen.

f. MAREN OLUFSDATTER i Randers.

Fadder i Vurring 27/2 1780 til Anna Knudsdatter og 1781 26/8 i Fausing til Anne Madsdatter. 1780 var hun ”pige” af Randers.-

I stamtavlen over Slægten Nielsen fra Fausing Sogn (udg. Skals 1970) er Simon Olufsen Ane 8, Ole Simonsen i Ring Ane 16. - Hertil kan nu føjes Sættedommeren Simon Nielsen i Oustrup son Ane 32, Niels Simonsen i Søby som Ane 64, Herredsfogeden Simon Nielsen i Andi, Skørring Sogn, som Ane 128, Niels Simonsen i Andi som Ane 256 og Simon Pedersen i Andi - nævnt 1573 - som Ane 512.

De ældste led i anerækken vil blive udførligere omtalt ved Herredsfoged nr. 13. - Ane 32 Simon Nielsen i Oustrup var broder til forpagter Jens Nielsen S. g.m. Ane Cathrine Johansdatter Vos, og derved farbroder til Niels Jensen Winding, født på Tjele 1697.- Ane 33 Margrethe Jensdatter var enke efter den yngste Jens Jensen Bang i Oustrup (død senest 1692) da hun ægtede Simon Nielsen. -

En Birthe Olufsdatter (f. ca. 1753) g.m. Jens Gothartsen Smed i Ring (ca. 1747-1808) var ikke - som antaget i ovennævnte værk - datter af Ole Simonsen. Hun er derfor snarere datter af Ole Jensen Smed i Vester-Alling som 1748 28/11 i Essenbek Kirke ægtede Bodil Madsdatter af Assentoft (døbt 1724 5. Onsdag i Fasten), datter af Mads Knudsen (ca. 1677-1745, begr. 2 p. Epiph.) og hustru Birgitte Pederadatter (ca. 1686-1772) , gårdfolk i Assentoft under Tustrup Gods.⁸⁸ Den ældste datter af Jens Gothartsen Smed hed iflg. skiftet 1808 30/3 fol. 97 G1. Estrup Bodil Cathrina (f. ca. 1784).

⁸⁷ Gl. Estrup Skifteprotokol 1783, fol. 102.

⁸⁸ Skifte efter Mads Knudsen i Tustrup Skifteprotokol, s. 373 ff. 1750 30/6.

Begrundelsen fer at antage Simon Nielsen i Oustrup for at være søn af Niels Smønsen i Søby ligger i, at han derved er sønnesøn af herredsfogeden Simon Nielsen i Andi. Derved har herredets fungerende sættemøder i perioden ialtfald 1694-ca. 1730 så at sige "gået med en Herredsfoged i maven" og igennem opvæksten i et tingvant miljø modtaget den påvirkning, der gør hans senere løbebane logisk færdig.

Denne statusindikerende hypotese modsiges på ingen måde af indskriften "**J. N. SS. A. C. Vos samt årstal 1694**", der fandtes i skiftet efter broderen, forpagter JENS NIELSEN (ca. 1659-22/6 1712).

Derimod forbliver det gådefuldt, hvorfra forpagterens ældste søn får sit tilnavn Winding?

Svaret kan ligge hos Niels Simonsen i Søby, gemt i hans andet ægteskab med evt a) en Jensdatter fra Vinding, Tyrsting b. - eller b) en datter af en Jens Winding andetsstedsfra. I begge tilfælde kan forpagteren selv have brugt tilnavnet Winding efter morfaderen jævnsides med tilnavnet SØBYE efter sit fødested, og derefter sønnen have foretrukket et bære navnet Winding videre.

12. 1591. - nævnt 1606 4/8 - 1626 (Kalø Lensregnskaber), i live 2/10 1626, men død i regnskabsåret 1/5 1626-30/4 1627. JENS CHRISTENSEN i THUSTRUP, Hørning Sogn. -

Søn af CHRISTEN PEDERSEN i Thustrup, Selvejer på det halve Thustrup 1565 og ANNE CHRISTENSDATTER (nævnt 1579). - Gift med n. n. SØRENSDATTER, en datter af SØREN PEDERSEN i Gundestrup, Hørning Sogn. - Hun var søster til NIELS SØRENSEN i Gundestrup og RASMUS SØRENSEN i Fløjstrup, Hørning Sogn.⁸⁹ - 1621/22 havde Dronningborg Len i betaling for "Rømningsgods": "*Annammet af Rasmus Sørensen i Fløjstrup på Mikkel Sørensens vegne i Selling, Anders Sørensen i Årslev, Niels Sørensen i Gunnestrup deres vegne for en arv de bekom efter Inger Sørensdatter i Hørning 9 mark.*" - Arven blev rubriceret under "Rømningsgods" fordi den gik fra Dronningborg Len til Kalø Len. - - - 5/7 1623 nævnte **Anders Rasmussen (Lang)** af Tustrup, Hørning Sogn på Viborg Landsting, at **Niels Sørensen** i Gundestrup og **Rasmus Sørensen** i Fløjstrup var svogre til hans medbeboer i Tustrup, Herredsfogeden **Jens Christensen**, med hvem han lå i proces (Viborg Landsting Dombog B, 166, 167). -

I 1579 16/3 fik de daværende herredsfogeder i Kalø Len: JENS NIELSEN i Siøbye, Herredsfoged i Sønderhald Herred, LAS NIELSEN i Kanekebøl, Herredsfoged i Øster-Lisbjerg Herred, SØFREN MICHELSEN i Glesborck, Herredsfoged i Nørre Herred, SØFREN MADSEN i Østerbølle, Herredsfoged i Sønder Herred og CHRISTOFFER GLAD i Knebel, Herredsfoged i Mols Herred, - fritagelse fra Landgilde, så længe de er herredsfogeder, mens herredernes Sandemænd fritages fra alm. Ægt. 1609 28/1 fik herredsfogederne JENS CHRISTENSEN (Hald H.), RASMUS ANDERSEN i Vorre, Skødstrup Sogn (Øster-Lisbjerg H.), MICHEL SØFRENSEN i Veggerslev (Nørre H.), SØFREN MADSEN i Stenbrad (Sønder H.) og PEDER ANDERSEN i Egens (Mols H.) breve på frihed for at svare Landgilde og gøre ægt og arbejde af deres gårde så længe de er herredsfogeder.⁹⁰

I Kalø Lensregnskabets fortegnelser over gårde i lenet med ændringer i alm. ydelser figurerer herredsfogedernes gårde i en særlig gruppe:

1623/24 var følgende herredsfogeder: JENS CHRISTENSEN i Thwstrup (Sønderhald), JENS LASSEN i Hesselballe, Hjortshøj Sogn (ØsterLisbjerg), CHRISTEN CLEMENTSEN i Stienvad, Glesborg Sogn (Nørherred), NIELS SØFRENSEN i Østerballe, Hoed Sogn (Sønderherred) - som døde 1655 og dømte præsten i Vejlbj, Jfr. Trap - og SØREN LAURIDSEN i Strandkiert, Agri Sogn (Mols).

Stævnes 6/11 1591 for Viborg Landsting af Hospitalsforstanderen i Århus, **Niels Skrifer** (Dombog A, 157). - 27/4 1616 fik Jens Christensen medhold ved Viborg Landsting for en dom, han 11/3 s. år havde dømt imellem **Falk Lykke** til Skovgård og **Stygge Høg** til Vang. - 1617 havde Jens Christensen i Tustrup indstævnet Sønderhald Herreds Sandemænd til Viborg Landsting, for der på vegne af Søren Christensen i Fløjstrup, Hørning Sogn, at skulle sværge Mandedød over Thomas Mikkelsen, der var tjenestekarl i Hørning, fordi han havde slået Søren Christensens bror, Peder Christensen i Hørning, ihjel.⁹¹ - 30/1 1619 havde fru **Ellen Rostrup** salig **Tyge Sandbergs** til Vedø med en opsættelse af landstinget 19/12 sidst forleden stævnet **Jens Christensen** i Tustrup herredsfoged i Sønderhald herred og **Anders Pedersen Skovlær** herredsskriver, for de ikke har villet indføre i et delevidne, som hun har ladet forhverve over Jens Christensen i Kærende, så vidt hendes beskyldning om formelder. derefter blev afsagt, så efterdi førnævnte beskyldning til herredsting, da delen er ganget, findes i rette lagt, læst

⁸⁹ Viborg Landstings Dombog B, 5/7 1623, 166, 167. - Hendes slægt behandles i: "En ejendomsgård fra Gundestrup, Hørning Sogn." - **Anders Rasmussen**, kaldet **Lang**, i Tustrup var selv søn af **Rasmus Pedersen**, Selvejer på Essenbek Ladegård (ca. 1542-1602, begr. i Essenbek Kirke og hustru **Anne Nielsdatter**. - Rasmus Pedersen var søn af **Peder Fysker** på Essenbek Ladegård, som formodet af Einar Mehlsen i "Fra Randers Amt" 1919: "Essenbeck Kloster", s. 47). - **Anders Rasmussen** kalder sig 29/7 1640 **Anders Rasmussen Lang** i Tustrup (Viborg Landstings Dombog, 307), er stedsøn af **Bertel Henningsen** i Essenbek Ladegård, der var gift med hans mor **Anne Nielsdatter**. - Hans søskende var: **Peder Rasmussen** i Gundestrup, Hørning Sogn, **Niels Rasmussen** i Torup Ladegård, **Mette Rasmusdatter Peder Groersens** i Essenbækgård (Viborg Landstings Dombog B 29/7 1640, 307). - - - Hans bror, gårdfæsteren i Gundestrup **Peder Rasmussen**, kaldet **Fisker** eller **Fischer** med sin farfars tilnavn, havde to døtre: **Birgitte Pedersdatter**, der blev gift med **Niels Sørensens** søn, selvejer **Peder Nielsen Degen** i Gundestrup og **Anne Pedersdatter**, der blev gift med næste gårdfæster i Gundestrup, **Jesper Philipsen**.

⁹⁰ "Kancelliets Brevbøger". Danske Kancellis Jydske Register, VI, 419 + 419b.

⁹¹ "Viborg Landstings Dombøger" 1617 B, trykt udg. s. 62, nr. 126.

og påskrevet, så samme dele derefter er udstedt og refererer sig på samme beskyldning, da kunne dommerne ikke kende fogdens og skriverens ulempe deri at være (Dombog B, 54). –

23/11 1622 havde Anders Rasmussen i Tustrup med en opsættelse af landstinget i dag 14 dage stævnet *"Peder Brodersen i Galten Søren Tomasen sst Christen Poulsen i Røved og deres medbrødre samfrænder, som har været opnævnt til Sønderhald herreds ting at skulle komme til den gård i Tustrup, Jens Christensen og Anders Rasmussen påboer, og dem derom adskille, og samfrænderne har dem ikke endeligt om samme gårds ejendom adskilt."* derefter blev afsagt, så efterdi samme sag tilforn på samfrænder er indfundet om samme ejendom endelig at adskille, og ikke deres sigelse er gjort endelig, da fandt dommerne samme deres afsigt at være som den ugjort var, og sagen igen til bemeldte samfrænder at komme og endeligt imellem Anders Rasmussen og Jens Christensen at imellemsige. – Samme dato havde **Anders Rasmussen** i Tustrup med en opsættelse af landstinget i dag 14 dage stævnet *"Niels Groersen borger i Randers for sin lod og anpart i den gård i Tustrup, Anders Rasmussen og hans hustru Mette Groersdatter iboer, som han havde arvet efter hans salig far Groers Madsen og hans salig mor Maren Sørensdatter, som boede og døde i Tustrup, som han har skødet Christen Nielsen i Hadbjerg på salig Mads Groersens børns vegne, som er Groers Madsen Rasmus Madsen Mads Anne Madsdatter og Mette Madsdatter efter det købebrev, Niels Groersen har givet deres far Mads Groersen for nogen tid lang siden, hvilken lod og part ikke har været lovbudt til næste frænder eller til Anders Rasmussen og Mette Groersdatter, hans søster, som boer på gården og er den største arving."* så mødte Christen Nielsen og fremlagde et tingsvidne af Sønderhald herreds ting 15/7 dette år, hvor den 6.part i den halve selvejergård, Anders Rasmussen påboer, blev lovbudt til salig Mads Groersens børn og deres lovværge Christen Nielsen i Hadbjerg, og der blev givet varsel til Anders Rasmussen i Tustrup og Peder Groersen i Essenbækgård. derefter blev afsagt, *"så efterdi samme gods ikke findes til Niels Groersens næste arvinger at være lovbudt, da fandt dommerne samme lovbudsvidne og skøde ingen magt at have."* (Dombog B, 238, 239).

25/10 1623 på Viborg Landsting (Dombog B, 242) havde **Anders Rasmussen** i Tustrup stævnet samfrænder for deres ed og tov, de har svoret og gjort til Sønderhald Herredsting imellem ham og **Jens Christensen** i Tustrup, som han ikke mener er rigtigt gjort, så mødte **Jens Christensen** i Tustrup og fremlagde efterskrevne tingsvidne, hvori var indført to pergamentsbreve af Sønderhald Herredsting **1565**, bemeldende at **Groers Madsen** i Tustrup og **Christen Pedersen** sst. er forligt om den gård, de påboer, om hvilke udarvinger, den ene skulle svare, og hvilke, den anden skulle svare, og formedelst **Christen Pedersens** og hans bror **Jens Pedersens** lod var ringere end **Groers Madsens**, har han udlagt efterskrevne agre til dem, dernæst fremlagde **Anders Rasmussen** et pergaments skøde af samme ting **1579** bemeldende **Anne Christensdatter** i Tustrup og hendes søn og væрге **Jens Christensen** da har solgt til **Groers Madsen** og hans arvinger halvparten af den udlægsjord, som **Groers Madsen** selv tilforn har udlagt til **Christen Pedersen**. Så fremlagde de begge to ejeres breve **26/11 1593**, som **Hans** (= Jens?) **Christensen** og **Mads Groersen** begge har forhvervet, hvori de har indsvoret til **Hans** (= Jens?) **Christensen** og **Mads Groersen** for en dels jord og enemærke, som deres lovhævd og adkomstbreve på formelder, undtagen **Tomas Christensens** lod og del i Tustrup. Derefter blev afsagt, så efterdi **Anders Rasmussen** ikke har bevist, at samfrænder har tillagt **Jens Christensen** videre end hans rette anpart, da vidste dommerne ikke imod samme samfrænders afsigelse at sige eller magtesløs dømme. –

1626 2/10 må Jens Christensen endnu være i live, uden dog at kunne passe tinget, idet Simon Nielsen i Andi denne dag sidder "i dommers sted" på Sønderhald Nerredeting,

Lensregnskaberne 1626/27 anfører dog dels, at JENS KIELDSEN i Thustrup betaler huebondhold af Jens Christensens halvgård samt forløvning efter Jens Christensen - dels under Jens Christensens navn i herredsfogedfortegnelsen: "Jens Christensen i Thustrup, forrige Herredsfoged er ved Døden afgangen og SIMON NIELSEN i hans Sted tilforordnid Herridsfoged."

„De uretfærdige og uoplyste dommere” lyder titlen på dette satiriske blad, der i fabelstil viser katten, uglen og hunden, der plejer retten, den sidste med lås for sin mund. Musene spiller dem på næsen, og i baggrunden sønderrives færene af glubende ulve. -. Kgl. Bibl. billedsamling, mrk. Krohn 1650.

13. tilkom e. 1626 2/10 – ca. 1660 SIMON NIELSEN i Andi, Skørring Sogn.

Jordebogen for Kalø Len 1573 nævner to selvejerbønder i Andi: JENS GROERSEN og SYMEN PEDERSEN. Ifølge lensregnskaberne var sidstnævntes søn, NIELS SIMONSEN, en af Sønderhald Herreds Sandemænd, thi 1607 aftingedes bla. Niels Simonsen i Andi Penge 4 Dl. “efter Sandemends fordi Moligen itt gl. Kongebrev havde tilholdt dennem frihed for egt og arbejde”.

Der er muligvis allerede 1573 tale om to selvejere på samme gård.

2. Marts 1611 betaler SIMON NIELSEN i Andi nemlig 4 daler husbondsholds af halvparten den gaard ibm. Niels Simonsen iboede og samme tid til førlov efter forne Niels Simonsen 4 daler. Året efter - i regnskabsåret 1611-12 - betaler RASMUS SØFRENSEN i Andi 7 daler husbondshold af fjerdeparten af ANDI BONDEGAARD, men det fremgår af jordebogen 1660/61, at Simon Nielsen og Rasmus Sørensen boede på samme gård.

Matriklen for 1662, fol. 509 a ff. nævner ingen beboere på Andi Bondegård, men Herligheden tilhører Gunde Rosenkrantz, der 1661 havde købt Skæring-Munkgård i Egå ef Kronen. 1664 ejes den ef Jesper Thygesen i Kirkeholt, Skødstrup Sogn, der 1669 ef Erik Rosenkrantz købte Skæring-Munkgård. Jesper Thygesen havde i sin ungdom været foged for Sophie Brahe, Holger Rosenkrantzes.⁹²

En PEDER ANDERSEN i Munchgaard, nævnt 1535-36, var da gift med BODIL RASMUSDATTER⁹³ - Et regnskabsbilag til Lensregnskabet 1650/51, dateret 13. November 1650, nævner PEDER ANDERSEN i Schiering Munchgaard, Herredsfoged til Øster Lisbjerg Herredsting. Denne Peder Andersen må være søn af forgængeren, herredsfoged ANDERS PEDERSEN (død 1650, begr. i Egå Kirke) som igen må være søn af den PEDER ANDERSEN ef Schæring-Munkgård (født i Borum, Framlev Herred), som var gift med MAREN WILLOMSDATTER (født i Haderslev ca. 1576, død 6/3 1650), enke efter SØREN (OLUFSEN) i Schæring Munkgård (død 1612/13)⁹⁴ som alle nævnes på en ligsten i Egå Kirke.

Den ældre Peder Andersen var delefoged i 1630.⁹⁵ Han havde efterfulgt Søren Olufsen i hvervet og nævnes som sådan i lensregnskaberne 1616-1631. Det var vel ham, der 1536/36 anden gang var gift med Bodil Rasmusdatter. – Herredsfogeden PEDER ANDERSEN var i 1562 gift med ELSE POULSDATTER. –

JESPER THYGESEN boede 1655 på Kirkeholt ved Segalt, Skødstrup Sogn,⁹⁶ og nævnes endnu i Modelbogen ca. 1683, endvidere er han panthaver 18/2 1685 på skiftet efter rådmand i Århus Carl Christensen.⁹⁷

Han var gift med MAREN CHRISTENSDATTER og får til THYGE JESPERSEN til Mattrup og Skårupgård (død 1706) som 1694 bortskødede Skæring-Munkgård. 1688 havde Tyge Jespersen overtaget faderens ejendomme. 1611 overtog Simon Nielsen halvdelen af ANDI BONDEGÅRD efter sin far, og kort efter fik Rasmus Sørensen en fjerdedel. Beboeren af den sidste fjerdedel var formodentlig den PEDER SØRENSEN i Andi, som Simon Nielsen 1630 14/1 havde bragt med sig til tinget for at sidde i dommers sted, imens Simon selv fremlagde sagsakterne. Første skridt imod indflydelse på tinge tog Simon Nielsen, da han 1613/14 betalte 7 daler for at være Sandemand. Herefter sidder han jævnlig “i dommers sted” i herredsfogedens fravær, f.eks. 1617 25/10, 1623 2/10 og 1626 2/10.

1626/27 - o. 1660 er han herredsfoged, hvorefter han ophører med bestillingen. Jordebogen 1660/61 siger herom:

“*Herritsfogedens Gaard i Hald Herrit Peder Mogensen i Hørning er Pantsat til Velb. Hans Friis til Clausholm, er Igien tillagt at tage Landgilde for sin bestilling af den Gaard som Simon Nielsen och Rasmus Sørensen i Aandi besider, er sat for fuld Landgilde at udgiffue, som afkortet*”.

Matriklen 1664 nævner (nr. 1824, fol. 367 a ff.) gården som en selvejergård (Htk. 6 Tdr.) med tre beboere: PER SIMONSEN, RASMUS PEDERSEN og OVE RASMUSSEN. - I Modelbogen og Matriklen 1688 har den fået tre forskellige matrikelnumre, hvilket er udtryk for, at en endelig gårddeling har fundet sted. Peder Simonsen i Modelbogen er 1688 på Matr. nr. 1 afløst af PEDER SØFRENSEN (Htk. 8-2-0-1-), som fik et lidet drengbarn begravet i Auning Mariæ Rensselsedag 1678”, og efter Barnemoderen i Barnefødelens var død fra det” (åbenbart på Auning Hospital). - På Matr. nr. 2 (Htk. 5-7-0-2-) afløstes Ove Rasmussen af JENS SØRENSEN - og på Matr. nr. 3 afløstes Rasmus Pedersen af herredsfogeden WILLUM JANSSEN (se nr. 16), hvis enke KIRSTEN CHRISTOPHERSDATTER stævnedes til at møde for herredstinget 21/11 1712.⁹⁸ - 1693 30/10 rejste PEDER RASMUSEN i Matr. nr. 3 på tinge sag om en skelbøg, i hvilken JENS SØRENSEN i Matr. nr. 2 sammen med Mogens Thomassen (fra Matr. nr. 6) vidnede, at de før de drog til tinge havde besøgt JENS SIMONSEN på hans sygeseng og talt med ham om skelbøgen, som Sal. Peder Simonsen havde solgt til Daniel Sørensen i Øster-Alling. Skellet var også blevet forevist af JØRGEN PEDERSEN, Peder Simonsens søn, “som var født udi Andi på den gaard JACOB PEDERSEN nu iboer” (Matr. nr. 1).⁹⁹

I Viborg Landstings Dombog B er Simon Nielsen i Andi nævnt:

⁹⁶ “Fra Randers Amt” VII, 1913, s. 13.

⁹⁷ ”Aarhus Stifts Aarbog” XXVIII, 1935, s. 76 nr. 236.

⁹⁸ Tingbogen 1712, fol. 124 b.

⁹⁹ Tingbogen 1693, fol. 10 b.

31/7 1619 (Dombogen, 220): ”Simon Nielsen i Andi havde stævnet efterskrevne for en voldgift, de har indgået på Sønderhald herreds ting 9/5 sidst forleden imellem Simon Nielsen og Peder Sørensen i Andi, og ikke fornævnte mænd har villet fuldgøre samme deres voldgift. derefter blev afsagt, så efterdi samme sag på 4 dannemænd at være voldgivet, og ikke fornævnte tvistige parter for dem er mødt, så de derom kunne gøre til ende, da indfandt dommerne samme sag til fornævnte voldgiftsmænd at komme og begge parter forpligtet at være for dem at møde.” –

17/1 1635 (Dombogen, 2): ”Frederik Reedtz, KM befalingsmand på Vordingborg havde stævnet efterskrevne kirkenævninge i Koed sogn for et fuldt kirkenævn, de 12/1 sidst forleden på Sønderhald herredsting har Maren Jensdatter med tilnavn Dronningen oversvoret for spøgeri og trolddomskunster, som Frederik Reedtz formener så ret at være drevet og svoret, så den ved sin fuldmagt bør at blive. ligeledes var stævnet Simon Nielsen i Andi herredsfoged i Sønderhald herred som samme nævn og vidner udstedt har. der blev fremlagt tingsvidner fra 1633, hvor blandt andre Mikkel Rasmussen i Skorup vidnede, at for 9 år siden på sankt Volborg nat så han, at Maren Jensdatter i mørkningen med sin finger tegnede og pegede ind af ovnmunden, og i det samme så han, at hun havde en kumpan fat på salsgulvet med ben som en hund, og hun sagde nogle gange hørru, og da de havde så lidet rumsteret med hver andre, blev de begge borte. Peder Lauridsen i Pederstrup vidnede, at for 9 år siden, da de Hallendrup bymænd havde afvist Maren Jensdatter og hendes husbond ikke at ville have dem længere i byen at vogte, kom hans hustrus far Rasmus Andersen der til byen at vogte, da lovede Maren Jensdatter, at han skulle få en ulykke, for han havde stedt hende fra fæet, straks derefter faldt han i en farlig sygdom og holdt ved sengen i 10 uger og derefter bortdøde, og altid i sin sygdom klagede han hårdeligt på Maren Jensdatter, at hun havde en dag vist en sort djævel til ham i marken iblandt hjorden i skikkelse som en stor sort fugl, og siden den tid straks mistede sin førlighed, og Peder Lauridsen sigtede Maren Jensdatter, at hun tog ham af live med hendes djævels kunst. derefter blev fremlagt tingsvidner fra 1634, hvor Jep Pedersen i Koed og hans hustru Maren Jensdatter vidnede, at for 5 år siden, da kejserens folk var her i landet, kom Maren Jensdatter med tilnavn Dronningen en gang i deres hus, og iblandt andet snak de havde tilsammen, beklagede Maren Jensdatter sig, fordi de soldater, der var, at de nedslog for hende hvis, hun havde i husene og gjorde hende megen uførm og fortræd, hvortil Maren Jensdatter Dronning svarede, tør du og vil du give mig en kande øl, når jeg engang kommer til dig, om det så skete, at de soldater kunne snart komme ud af landet, dertil svarede Maren Jensdatter, det gerne ville gøre, om Gud ville, det kunne blive så godt, de kunne komme bort. i høsten kom Maren Jensdatter Dronningen igen til dem og begærede hus hos dem, hvilket de hende bevilgede, og om aftenen spurgte hun, om Maren Jensdatter ville betale hende den kande øl, hun tilforn havde lovet hende, hvortil hun svarede sig nu ikke at have øl, thi de gik i marken om dagen og havde ikke stunder at brygge øl, da sagde hun, at dersom hun ikke fik samme øl, da skulle han ikke både deraf. så gik de til sengs og hun blev liggende på gulvet på nogen hynder, og ved midnatstid begyndte deres datter Sidsel Jensdatter at råbe og skrige og bad, de skulle for Guds skyld redde hende, hendes hår brændte om hendes hoved, og blev ved at skrige, indtil Maren Jensdatter Dronning stod op og gik ind til hende og talte til hende, så faldt hun straks i søvn og sov til andendagen derefter, og da fortalte hun, at da hun ville gå til sengs, kom der noget, der var låddent som en hund og det var ligesom det havde kløer, hvorover hun blev så forfærdet, at hun ikke kunne få søvn, før Dronningen kom ind til hende, og siden den tid havde hun ikke været ved sin rette forstand, og blev det indtil for 2 år siden, da Peder Jensen ville drive Dronningen af Koed for hans mælk, hun havde forgiort for ham, for da blev hun syg og beklagede sig, at hendes hjerte brast sønder, thi det brændte som en ildlue, og da komme Dronningen til deres, og hun tog en stykke brød og rørte i en potte øl og talte noget og bad deres datter æde brødet og drikke af potten, og anden dagen blev det bedre med hende, men siden, der Dronningen blev drevet af byen, blev pigen slet afsindig og var nogen gange på veje at drukne sig, så de derover måtte binde hende, og i hendes elendighed har hun altid klaget på Maren Jensdatter Dronningen, at hun ved trolddomskunst skal have gjort den sygdom. Maren Rasmusdatter i Pederstrup vidnede, at for 12 år siden, da Hallendrup bymænd havde udvist Maren Jensdatter Dronning og hendes husbond ikke at ville have dem længere der i byen at vogte, kom hendes far Rasmus Andersen der til byen at vogte efter dem, og da lovede Maren Jensdatter Dronning hendes far, at han skulle få en ulykke, og straks derefter faldt han i en farlig sygdom, og han klagede på Maren Jensdatter derfor. så var Maren Jensdatter tilstede her ved tinget og benægtede sig i trolddomskunst skyldig at være og mente, nævningseden ikke burde at komme hende på hendes liv til nogen forhindring, hvorpå blev afsagt, at nævningseden bør ved magt at blive.” –

17/1 1635 (Dombogen, 10): ”Jens Mogensen til Sindinggård havde stævnet Simon Nielsen i Andi, herredsfoged i Sønderhald herred for en dom, han har dømt 18/8 sidst forleden imellem hr Jørgen Nielsen i Årslev og Jens Mogensens tjener Mogens Sørensen i Tustrup anlangende præstens tiende af Mogens Sørensens gård, som Simon Nielsen har tildømt hr Jørgen Nielsen, skønt Jens Mogensen har jus patronatus til Hørning kirke, og er hans rette residensgård til hans kannikkedom, som han er med forlovet, og har tilmed ikke fået varsel for samme dom. så mødte ærlig og fornuftige mand Niels Sørensen i Nielstrupgård på sin søn hr Jørgen Nielsens vegne og fremlagde ovennævnte dom, hvori Mogens Sørensen efter KM reces og ordinans blev tildømt at yde den 3. part af alle slags tiender til hr Jørgen Nielsen. derefter blev afsagt, at da Jens Mogensen med jus patronatus og al herlighed af samme gård forlenet er, og ikke for samme dom er stævnet, så bør samme dom ingen magt at have.” -

30/3 1636 (Dombogen, 107): ”Anders Pedersen i Kastrup havde stævnet Simon Nielsen i Andi herredsfoged til Sønderhald herredsting for en dom, han 13/11 sidst forleden har dømt angående en voldgift, som Anders Pedersen og Jens Poulsen i Kastrup har voldgivet deres sag på fire mænd, som har tilsagt Jens Poulsen og hans medgrander at forskaffe Anders Pedersen sin vogn igen, som de har frapantet ham, hvilket Andi Nielsen derefter tildømte dem, og nu blev afsagt, så efterdi samme sag på dannemænd har været voldgivet, og de har tilkendt Jens Poulsen og hans medgrander at skaffe Anders Pedersen sin vogn igen, som herredsfogden derefter har udgivet sin dom, da vidste dommerne ikke deri den at imodsige.” –

18/11 1640 (Dombogen, 515): ”Niels Sørensen i Vivild med en opsættelse af landstinget i dag 14 dage havde stævnet Simon Nielsen i Andi for en dom, han til Sønderhald herreds ting 6/7 sidst forleden imellem ham og Søren Sørensen delefoged til Gesingholm på hans husbonds vegne dømt har og tildømt ham at betale Rasmus Hansen foged sst 20 sletdaler på hans husbonds vegne. derefter blev afsagt, så efterdi ikke bevises, for herredsfogden at være fremlagt bemeldte Niels Sørensens brev og segl, ham at være Rasmus Hansen samme 20 daler pligtig, da kunne dommerne ikke kende samme dom bør at komme Niels Sørensen til hinder eller skade men magtesløs at være.” –

15/3 1643 (Dombogen, 154): ”Anders Lang i Tustrup med en opsættelse af landstinget havde stævnet Simon Nielsen i Andi herredsfoged i Sønderhald herred for et forpligtsvidne, han skal have udstedt 20/1 1640, hvilket vidne blandt andet skulle indeholde, at Rasmus Mikkelsen i Hørning den dag for tingsdom tog Groers Jensens hånd lovede og tilforpligtede sig og sine arvinger at betale Groers Jensen i Fløjstrup og bror Niels Jensen 21 sletdaler, som er den sidste rest af hvis gæld, Anders Rasmussen Lang i Tustrup var dem skyldig, som Simon Nielsen havde tildømt Rasmus Mikkelsen at betale, for hvilken gæld der 12/8 blev gjort udlæg. derefter blev afsagt, så efterdi Rasmus Mikkelsen i Hørning, som samme forpligt gjort har, selv til tinge har vedgået at have gjort udlæg efter samme forpligt og derfor intet klagede på Simon Nielsen, da kunne dommerne ikke kende nogen falskhed med samme forpligt at være begået, men dem for Anders Langs tiltale kvit at være, og efterdi Simon Nielsens sidste dom ikke er endelig, fandt dommerne den som udømt var, og hvem påskader sagen igen til herredsting at indkalde.” -

SIMON NIELSEN efterlod børn fra to ægteskaber. Disse nævnes 1691 22/7 i Skifte efter sønnen TYGE SIMONSEN (død 3/5 1690 i Århus; Årh. Købstads Skifteprotokol 1691, fol. 348 a ff), som er omtalt ved herredsfoged nr. 8 som møller ved Århus Mølle og fra 10/3 1675 Vejer og Måler i Århus.

Arvingerne efter Tyge Simonsen var hans halvsøskende og helsøskende eller disses børn. Selve arven deles i 10 såkaldte søsterlodder, som fordeles imellem arvingerne efter reglen, at søster får halvt i forhold til broder, og halvsøskende halvt i forhold til helsøskende.

SIMON NIELSENS børn af første ægteskab (Tyge Simonsens halvsøskende):

A. NIELS SIMONSEN i Søby (lev. 1691) fik husbondehold på Rasmus Ifversens gård i Søby 1636/37 og ægtede ssv. enken, der var moder til JENS RASMUSSEN i Matr. nr. 3 og RASMUS SØBYE i Matr. nr. 4 af Søby, der delte gården o. 1660/61. Imidlertid brænder Jens Rasmussens nye gård, hvorefter Rasmus bruger jorden og driver sin egen gård samtidig. Gårdene kan ikke slås sammen, da de i mellemtiden har fået to forskellige herskaber. Herligheden til Rasmusses gård tilhørte Jesper Thygesen til Skæring-Munksgård, og Niels Simonsen synes efter at have afgivet gården til stedsønnerne, at have taget ophold i et gården tilhørende hus. Modelbogen angiver, at han er husmand under Jesper Thygesen. - 1691 fik han søsterlod No. 2 i arv e. Tyge Simonsen (fol. 376 b). - Brødrene SIMON NIELSEN i Oustrup, Ø. Alling og forpagter JENS NIELSEN S. (ca. 1659-1712) på Holbækgård, senere Tjele og sidst Lerkenfeld og Holmgård var formentlig sønner af Niels Simonsen i andet ægteskab. Iøvrigt omtalt under nr. 11.

B. BIRGITTE SIMONSDATTER i Karleby, Krogsbæk Sogn (død før 1691) g.m. gdm. u. Rosenholm RASMUS PEDERSEN i Karleby (Htk. 6-3-0-1 1/3-) (lev. 1664) - Deres datter var KIRSTEN RASMUSDATTER, g.m. JENS SØRENSEN i Mørke Sogn, Øster-Lisbjerg Herred, som tilfaldt halvdelen af søsterlod No 8 e. Tyge Simonsen (fol. 370 b).

C. ANE SIMONSDATTER i Andi (død før 1691) g.m. RASMUS PEDERSEN i Matr. nr. 3.- en del af den gamle Andi Bondegaard (død senest 1685, da herredsfogeden 1685-87 WILLUM JANSEN LUNDGAARD overtog gården) - 1691 var børnene: a. PEDER RASMUSSEN, b. MAREN RASMUSDATTER og c. KIRSTEN RASMUSDATTER (fol. 350 b) - på hvis vegne Tyge Jepsen til Skårupgård havde beskikket ”Danske Skoleholder” i Århus Claus Christensen Kaae, der iflg. grundtaksten 1682, nr. 12, boede i Cannechegade og 10/6 1686 fik skøde¹⁰⁰ på to boder og en øde plads bag klosteret, tilfalden Magdalene Ottosdatter, en datter af præsten i Haslund-Ølst Hr. Otto Thomsen Lyngaae og første hustru, Anne Kjeldsdatter af Haslund Præstegård(død senest 1650), hvis tugt og ære hendes gamle far Hr. Kjeld Rasmussen på tinge i november 1635 kraftigt forsvarede mod ildesindede rygter med den umiskendelige bagtanke at bevare hende så agtværdig, at hun kunne

bevare successionen i Haslund Præstekald ved at ægte den næste præst. – Hr. Kjeld var selv født i kaldet. - De arvede efter Tyge Simonsen den anden halvdel af søsterlod nr. 8. Peder Rasmussen i Andi tog vidner i sagen om Skelbøgen 1693.

D. JENS SIMONSEN i Andi (1693 syg og sengeliggende).¹⁰¹

1691 fik han søsterlod nr. 6 efter Tyge Simonsen (fol.377 a). På hans vegne var Willum Jansen Lundgaard i Andi til stede.

5. PEDER SIMONSEN i Matr. nr. 1 of Andi Bondegård (død før 1688), g.m. MAREN JØRGENDATTER (lever 1691) underskriver sig i Matriklen 1664 således: "*Peder Simensen egen hand*". - Fældede og solgte skelbøgen imellem Matr. nr. 1 og Matr. nr. 3 sf Andi Bondegård.

Gården Matr. nr. 1 er vist oprindeligt den fjerdepart af Andi Bondegaard som beboedes 1630 14/1 af PEDER SØRENSEN (Jfr. dom ovf. af 31/7 1619). 1630/31 betalte nemlig SØREN PEDERSEN i Andi 7 daler til husbondshold af en fjerdepart gård ibm. - PEDER SIMONSENs efterfølger PEDER SØRENSEN var allerede 1678 gift, omend hustruen døde efter barnefødsel i Auning, og 30/10 1693 er beboeren JACOB PEDERSEN. Slægtskontinuiteten i gården synes at omfatte fire generationer fra den første Peder Sørensen til Jacob Pedersen, og viger pænt udenom Peder Simonsen, som i denne forbindelse må siges at være kommet tilløbende som et parentesisk intermezzo i gårdens historie. Han havde børn med Maren Jørgensdatter: JØRGEN PEDERSEN, ANNE PEDERSDATTER og KIRSTEN PEDERSDATTER, som 1691 tilfaldt på en broderlod de to søsterlodder Nr. 3 og nr. 10 efter Tyge Simonsen(fol. 375 a). - I Lime Kirke viedes 1707 9/10 en PEDER SØRENSEN af Andi til MARGRETHE JENS DATTER af Limmer.

F. ESKE SIMONSEN i Andi (død 1688/91) Boelsmand i Matr. nr. 7 af Andi (Htk. 4-0-2-2-) - Boelet var landgildeyder til Skørring Kirke, men Herligheden tilhørte oprindeligt Kalø Len og skødedes 1663 16/2 fra Kronen til NIELS AAGESEN i København,¹⁰² men

1688 var ejeren TYGE JESPERSEN på Skårupgård.

PEDER HUMMEL i Andi oplod 1633/34 fæstet på boelet til JENS PEDERSEN i Gundestrup - og 1638/39 fæstede ESKE SIMONSEN af Andi det boel i Andi Jens Pedersen for hanem oplod.

Eske Simonsens hustru METTE JENS DATTER var mor til SIMON ESKESEN og ANNE ESKE DATTER, som 1691 på en broderlod tilfaldt de to søsterlodder nr. 1 og nr. 7 efter Tyge Simonsen (fol. 376 a).

G. METTE SIMONSDATTER i Søby (ca. 1626-1708. begr. 9/3, 82 år), g.m. RASMUS RASMUSSEN SØBYE i Søby (død før 1691).¹⁰³

Mette Simonsdatters halvbroder Niels Simonsen havde før 1660/61 afstået gården Matr. nr. 3 + Matr. nr. 4 af Søby, der sidenhen deles permanent, til de to brødre JENS RASMUSSEN og RASMUS RASMUSSEN, som antagelig var hans stedsønner og børn af den tidligere selvejer 1629/30-1636/37 RASMUS IFVERSEN i ægteskab med en datter af RASMUS JENSEN i Søby, herredsfoged 1603 (se nr. 11). Rasmus Ifversens hustru havde tidligere været gift en kort tid med hans forgænger JENS THOMSEN, efter hvem Jens Rasmussen var opkaldt. Efter gårdens deling brænder Jens Rasmussens gård og Rasmus Rasmussen bruger jorden sideløbende med sin egen gård Matr. nr. 4. - Til gården hørte et hus, som antagelig er det

¹⁰² "Kronens Skøder" II, s. 112.

¹⁰³ Rasmus Rasmussen Søbye var død 1691, men skifte holdes først 3/3 1699. Det er Indført i Tingbogen 1714 23/4, fol. 218 a-219 b, da gården lovbydes fædrene og mødrene frænder. Sagen begynder fol. 216 a.

⁹² nævnt hyppigt i Sophie Brahes Regnskabsbog.

⁹³ Peder Andersen i Skæring Munkegård var 1635 og 1636 gift med Bodil Rasmusdatter (Viborg Landstings Dombog B, 2/3 1636, 71).

⁹⁴ Kirstin Nørgaard Pedersen, 2004: "Herredsfogedslægten" I, s. 41, nr. 30.

⁹⁵ Jfr. "Trap" samt "Fra Randers Amt" VII, 1913 ang. indskrifter i Ø. Lisbjerg H. - 1578 22/12 skødede præsten i Vivild Hr, Niels Jensen til Christen Rasmussen i Munchegaard den Lod han har i Arv og Køb i Bangs Gaard i Vesther Alling, som Pouell Jensen nu paaboer. 1579 6/4 skødede Christen Rasmussen i Munck Gaard til Niels Tamessen i Alling den Lod, han har i Bangisgaard i Vester Alling, og som han købte af Hr. Niels i Viffuuld (Rigsarkivet Skuffe E XIV: Godsarkiver . Gl. Estrup).

¹⁰⁰ "Aarhus Stifts Aarbog" 1933. nr. 12 + 1937, s. 80-81, ad nr. 391-92. Otte Thomsen Lyngaae er afbildet i "Slægt og Stavn" 1987:1 s. 12, og i "Personalthistorisk Tidsskrift" 2002:1, s. 105 – Kirstin Nørgaard Pedersen i "Personalthistorisk Tidsskrift" 2002:1: "De Torup og de Skanderborg ladegårdsbønder og deres slægt", s. 99, har fremdraget Hr. Kjeld Rasmussens fremmøde på tinget 4/11 1635 uden dog at lægge den tolkning deri, som jeg mener, må have været den gamle mands drivkraft.

¹⁰¹ 13/8 1677 fik en **Jens Simonsen** på Sødal og **Birgitte Steensdatter** kongelig bevilling på vielse uden trolovelse og lysning (Sjællandske Registre 1677, fol. 206). – Dette kan være interessant, da den formodede brodersøn af Jens Simonsen i Andi, **Jens Nielsen S.**, i 1709 var forpagter på Sødal.

som iflg. Modelbogen beboedes af NIELS SIMONSEN (1ev. 1691). 1699 3/3 var beboeren SØREN PEDERSEN SKRÆDER; men det fastslås, at METTE SIMONSDATTER kan flytte derhen, hvis hun hellere vil dette. - Mette Simmondsdatter Sal. Rasmuss Rasmussens udi Siøbye tilfaldt 1691 efter Tyge Simonsen en søsterlod nr. 9 (fol. 377 b).
Børn:

a. RASMUS RASMUSSEN SØBYE den Unge i (Vester-)Søby (ca. 1659/62-1718, begr. 11/11, 59 år), iflg. skiftebrevet af 3/3 1699 da 37 år) overtog gården 1699 og lovbød den 1714 23/4 til frænder, hvilket hindredes af, at gården var pantsat til herredsfoged OLUF HENDRICHSENS arvinger i Andi (se nr. 17) - 1718 siges Matr. nr. 4 af Søby beboet af herredsfoged JENS LUNDTOFF. Jens Lundtoff var herredsfoged i Houbjerg og Galten Herreder.¹⁰⁴ - Med MAREN JENSDATTER havde Rasmus følgende børn: ANNA RASMUSDATTER SØBYE (ca. 1701-1711, begr. 1/3 9 år 6 Mdr. 3 dage), tvillingerne RASMUS og JENS (døbt 7/3 1706). Faddere: Tyge og Jesper Rasmussønner i Århus, Jens og Rasmus Ring i Ougstrup, Anne Andersdatter, Maren Sørensdatter, Bodil Pedersdatter og Anne Mogensdatter, alle i Søby. Anne Jacobsdatter i Skørring Mølle bar Rasmus, mens Kirsten Christensdatter bar Jens), samt METTE RASMUSDATTER SØBYE (døbt 1/3 1711) . 1714 lovbydes gården imidlertid til hans søskende.

b. KIRSTEN RASMUSDATTER (SØBYE)var 1699 og 1714 g.m. PRANDS PEDERSEN i Halling, Galten H.-

c. TYGE RASMUSSEN i Århus, Mejlgade, g.m. Mette Enevoldsdatter. Levede 1674-1745 (skifte efter ham Årh. Byfoged 10/4 1745 fol. 762 b ff. nævner børnene RASMUS TYGESEN AALEMAND i Århus, PEDER og NIELS TYGESEN, hjemmeværende, og TYGE TYGESEN i København). - Peder Tygesen er evt, den i 1787 86-årige gårdmand Peder Thygesen i Attrup, Koed Sogn, g. 2. med den 60-årige (Birthe) Ane Cathrine Nielsdatter (1ev. 1801). Hans 27-årige broderdatter Birthe Thygesdatter har ophold og to af hans egne børn med sidste hustru; Kirsten Pedersdatter (24 år) og Christopher Pedersen (22 år) nævnes. d. JESPER RASMUSSEN (f. ca. 1676). 1706 i Århus. Lever 1714. og e. ANNE RASMUSDATTER (SØBYE), 1699 ugift men 1714 g.m. SØREN JENSEN (5 I S) i Matr. nr. 12 af Søby.

H. MAREN SIMONSDATTER i Åstrup, Skødstrup Sogn, Ø. Lisbjerg H. (ca. 1629-1692, begr. Dom. 9 p. Trin., 63 år). G. m. SØREN SØRENSEN SYNDER i Matr. nr. 1 af Åstrup under Rosenholm (Htk. 8-4-0-1-), søn af SØREN JØRGENSEN, nævnt 1664 (Htk. 9-0-2-2-).
1691 tilfaldt de en søsterlod no. 5 efter Tyge Simonsen (fol. 377 b).

J. ANNE SIMONSDATTER (død i Fårup, Krogsbæk Sogn, før 1691). G.m. LAURIDS NIELSEN BONDE i Søby, Sønderhald Herred, (død før 1691) - nævnes hverken i Lensregnskaber eller Matrikler.- De må have boet på Matr. nr. 1 af Søby, som i 1683 og 1688 var beboet af Jens Christensen Bonde (Htk.: 1664: 3-2-3-0-; Htk.: 1688: 9-4-3-1-). - Deres børn NIELS LAURIDSEN, ANNE LAURIDSDATTER og SIMON LAURIDSEN fik 1691 Søsterlod nr. 4 efter Tyge Simonsen - 10/11 1692 på Århus Byting (Tingbogen, 264): ”Villum Jansen Lundgård, boende i Andi, på sin bonde Jens Simonsen sst hans vegne havde stævnet afgangne Anne Simonsdatters i Fårup efterladte børn, nemlig Niels Lauritsen, nu tjenende Rasmus Rasmussen i Søby, Simon Lauritsen værende hos Tyge Jespersen på Skæring munkegård imod arrest, forbud og dom for den arvelod, de efter deres salig morbror Tyge Simonsen på deres salig mors vegne tilfaldet er, imod den gæld, deres salig forældre til salig Tyge Simonsen skyldig var, og på skiftet udlagt Jens Simonsen på hans arvelod. derefter blev fremlagt Jens Simonsens lod, hvori han er tilfaldet gæld hos Laurits Nielsen Bonde i Søby 65 daler, men som intet svar skete, er sagen opsat 14 dage.” - 1697 18. p. Trin. trolovedes i Auning Simon Lauridsen og Maren Espensdatter (viiede 23 p. Trin.), begge tjenende Poul Pedersen i Tårup. –

K. KAREN SIMONSDATTER i Fårup, Krogsbæk Sogn (død før 1691) . G.m. JØRGEN JENSEN i Matr. nr. 4 (Jfr. herredsfoged 7). Indkaldes 1691 med øvrige arvinger til skiftet efter Tyge Simonsen i Århus (fol.350 a) - men Jørgen Jensen møder ikke op for på børnenes vegne at modtage arvepart. –

L. TYGE SIMONSEN (død 3/5 1690) fik 10/3 1675 bestalling på at være Vejer og Måler i Arhus efter afdøde JØRGEN PEDERSEN HØEG, hvis bestalling fra 28/9 1666 blev konfirmeret 11/8 1670. - Hans lejevåning var en gård i Mejlgade¹⁰⁵, ejet af Landkommissær, Kammerassessor Jesper Nielsen Hutfeldt (død 22/1 1696)¹⁰⁶ til Skårupgård i Todbjerg 1676-86, som var svoger til Tyge Jespersen til Matstrup og Skårupgård (død 1706) og søn af fhv. rådmænd i Haderslev Niels Lauridsen Hutfeldt (død i Roskilde april 1626) og hustru Marie Nielsdatter Randulf (død i Roskilde marts 1626) Jesper voksede op 1626-52 i Frederiksstad, Norge hos en moster Annicke Randulf, g. e. Laugmand Hans Nielsen Ferslev.¹⁰⁷ - Gift 1663 3/5 på Århus Rådhus med Sidsel Christensdatter, datter af Mag. Christen Clemensen, Professor ved Sorø Akademi. Tyge Jespersens moder Maren Christensdatter var ikke datter af Christen Clemensen¹⁰⁸ og hustruen var Anna Mikkelsdatter

(død 1721). - Tyge Simonsen var møller i Århus Mølle, samt vejer og måler, de han 5/10 1676 fik pant i Peder Tygesens iboende gård i Århus. I et Memoriale fra en del af borgerne til en kommission, som i 1682 skulle afgive betænkning om tilstanden i Århus hedder det:¹⁰⁹ "Her i Møllen graveres vi med Møletolden mere end af gammel Tid, idet han (mølleren) et nyt Toldkar skal have indrettet, som ikke engang af Øvrigheden må efterses og rettes". Om byens Vejer og Måler hedder det: "at der er stor Urigtighed med Maaletonderne, kun nogle faa holder han, og deraf er den ene ikke som den anden; naar vi skal have maalt, maa vi selv leje Maalene og dog betale ham hans fulde Maalerpenge".

(At PEDER THYGESEN i Århus kan være søn af TYGE PEDERSEN i Bendstrup, som 30/5 1638 sad i dommers sted på Sønderhald Herredsting har jeg argumenteret for under herredsfoged nr. 8) . - Tyge Simonsen kan være opkaldt efter Tyge Pedersen i Bendstrup, som da ssv. var en morbror).

Simon Nielsens første hustru – (fra ca. 1611/12 - hed da sandsynligvis KIRSTEN JENSDATTER, og kan være datter af herredsfoged nr. 12 JENS CHRISTENSEN i Thustrup, Hørning Sogn . Anden hustru ssv. (gift senest o. 1618: Eske Simonsen fæster boel 1638/39) ANNE PEDERSDATTER. - Som søster til Tyge Pedersen har hun været datter af PEDER NIELSEN i Bendstrup (død 1627). ANDI BONDEGÅRD var endnu udelt i tre mænds eje 1664. Simon Nielsens efterfølger var Svigersønnen Rasmus Pedersen, dernæst 1685 herredsfogeden Willum Jansen Lundgaard i Matr. nr. 3, som 1691 var til stede på Jens Simonsens vegne i Århus. Jens Simonsen døde formentlig på sin fødegård.

14. Herredsfoged o. 1660 - 5/6 1683 - og genindsat efter missive af 20/10 1683 - 1685 PEDER MOGENSEN i Hørning.

Søn af MOGENS SØRENSEN i Tustrup, Hørning, o. 1600 gårdmand under Århus Domkapitel,¹¹⁰ og bror til THOMAS MOGENSEN som deler gården med CHRISTEN PEDERSEN i Tustrup inden kapitlet sælger byen til Hans Friis til Clausholm, som nedlægger dens tre gårde og opfører hovedgården Tustrup. - Moderen MAREN SØRENSDATTER begravnes 24/10 1655 på Hørning Kirkegård, hvor også CHRISTEN ANDERSEN til Peder Mogensens begravnes 1694 Dom. III. Trin. 1643/44 tog Peder Mogensen af Tustrup husbondhold paa den selvejergård i Hørning, Kalø Len, som MAREN Sal. NIELS PEDERSENs foranom oplod. - 1653 var han Kgl. Maiestæts Delefoged i Sønderhald Herred (jfr. under herredsfoged nr. 11). Delefogedens særlige opgave var at varetage kongens interesser på herredstinget, men han kunne også have en lokal politimyndighed at udøve.¹¹¹ Måske var det ophævelsen af Kalø Len 1660 der medførte, at delefogeden i Sønderhald Herred i stedet blev herredsfoged, så herredsfogeden her blev en, der allerede før Enevældens indførelse var vant til at pleje kongens interesser i særlig grad.

1657 10/7 kom Peder Mogensens gård i Hørning ved mageskifte under Hane Friis til Clausholm, som pantegods.¹¹² I stedet for nedsættelse af Landgilden i sin egen gård, bevilges det derfor Peder Mogensen at få en tilsvarende del af landgilden i den tidligere herredsfogeds gård i Andi for sin besværing som herredsfoged fra 1660/61.

25/1 1677 optræder Peder Mogensen i Hørning på Rougsø Herredsting (Rougsø Herreds Tingbog fol. 65 a ff.) på vegne af RASMUS ANDERSEN LANG i Østrup, Skader Sogn, Sønderhald Herred, en søstersøn af Sr. Jørgen Jensen i Stilling, Hjelmlev Herred, i en sag imod NIELS CHRISTENSEN i Ørsted, Rougsø H, om nogen Arv, som N. C. havde taget til sig efter ANDERS LANG i Østrup.¹¹³

Vi ser her herredsfogeden i funktion som den, der varetager sine herredsfolks interesser på fremmede herredsting. Det samme gjorde Jens Christensen (nr. 12) på Viborg Landsting i 1617.

1684 17/2 omtales Peder Mogensen - "*sielf fouget i Sønderhald herrit*" i en sag for Rougsø Herredsting "*om Herredsfogeden i Rougsø H. MOGENS PEDERSENs onde Forhold*" som far til Mogens Pedersen i Auning, der, - selv om Auning ligger i Sønderhald herred - var herredsfoged i Rougsø Herred i Dronningborg Len.¹¹⁴

Mogens Pedersen fik bestalling 1675 19/8,¹¹⁵ og boede da i Marie Magdalene Sogn, Sønderhald Herred. 1670 14. p. Trin. trolovedes i Hørning Kirke MOGENS PEDERSEN udi Hørning og KIRSTEN JØRGENSEDATTER Madtz Lauridsens Søsterdatter udi Gundestrup. De flyttede til Marie Magdalene straks efter vielsen 1/1 1671, hvorfra de 1679 flyttede til Auning. Nyårsdag 1680 hjemmedøbtes Mogens Pedersens datter MAREN MOGENSDATTER i Auning (begr. 1683 21/2) "*som hans Moder i Hørning holdt over dåben*". Hun frembares i kirken 13/2 1680 med Rasmus Ladefoged, Mogens Ammer, Christen Helisen, Kirsten Møller og Kirsten Skræders i Auning som faddere.

I en indstævning af dato 10/12 1682 omtaler Mogens Pedersen sig selv som MOGENS PEDERSEN HØRNING.¹¹⁶ Han blev den næstsidste herredsfoged for Rougsø Herred før dette lagdes sammen med Sønderhald Herred.

LARS PEDERSEN HØRNING nævnes 1696 30/3,¹¹⁷ da SIMON NIELSEN i Oustrup (jfr. u. nr. 11) som fuldmægtig på hans vegne meddelte, at til i dag var med 14 dages varsel "her udi Retten kaldet JENS NIELSEN og CHRISTEN JENSEN begge af Oustrup" (Øster-Alling sogn, Oustrup Matr. nr. 2).

I Hørning Kirkebogs besvarede fortegnelse over døbte 1650-71 finder vi to af Peder Mogensens børn, nemlig RASMUS PEDERSEN (døbt Dn. Oculi 1655: Fadder: Michell Nielsen, Niels Nielsen, Rasmus Mogensen udi Hørning, Peder Pedersen udi Lund etc) - og KIRSTEN PEDERSDATTER (døbt 1661 22. p. Trin. Faddere: Veib: Frue Helvig Marsvin (død 1678, g. m. Hans Friis til Clausholm og Tustrup, oprettet 1657) , Jomfru Christiane Priis, Michel Giermand, Peder Jørgensen udi Hørning, Anna Nielsdatter, Mette Fogesdatter udi Fausing etc.).

Peder Mogensens status som herredsfoged fra 1660/61 afspejler sig tydeligt i fadderne.

Michel Nielsen og Niels Nielsen kan være sønner af Peder Mogensens forgænger MAREN Sal. NIELS PEDERSENs.

RASMUS MOGENSEN i Hørning var åbenbart bror til Peder Mogensen og søn af MOGENS SØRENSEN i Tustrup (nævnt o. 1600 og 1635): 17/1 1635 på Viborg Landsting (Dombogen, 10): ” Jens Mogensen til Sindinggård havde stævnet Simon Nielsen i Andi, herredsfoged i Sønderhald herred (Se nr. 13) for en dom, han har dømt 18/8 sidst forleden imellem hr Jørgen Nielsen i Årslev og Jens Mogensens tjener Mogens Sørensen i Tustrup anlangende præstens tiende af Mogens Sørensens gård, som Simon Nielsen har tildømt hr Jørgen Nielsen, skønt Jens Mogensen har jus patronatus til Hørning kirke, og er hans rette residensgård til hans kannikedom, som han er med forlovet, og har tilmed ikke fået varsel for samme dom. så mødte ærlig og fornuftige mand Niels Sørensen i Nielstrupgård på sin søn hr Jørgen Niensens vegne og fremlagde ovennævnte dom, hvori Mogens Sørensen efter KM reces og ordinans blev tildømt at yde den 3.part af alle slags tiender til hr Jørgen Nielsen. derefter blev afsagt, at da Jens Mogensen med jus patronatus og al herlighed af samme gård forlenet er, og ikke for samme dom er stævnet, så bør samme dom ingen magt at have.” -

15. 1683 5/6 -20/10 SØREN PEDERSEN FØRSTENBERG.

Bestalling 5/6 1683 (Danske Kancellis Jyske Registre, nr. 115). 20/10 1683 (Jyske Missiver nr. 87) fik Ove Juel ordre til straks at forsikre sig om Søren Pedersen Førstenbergs Person og Forsegle hans Bo til hans forfalskede Bestalling eller andre Bevisligheder ere annammede, og lade PEDER MOGENSEN forblive ved sin Beetalling som Herredsfoged sammesteds. Sandsynligvis identisk med klokkeren ved Viborg Gråbrødrekirke Søren Pedersen Fyrstenberg, som 1692 5/10 møder for Landemodet på Henrik Friis til Stårupgårde vegne i en sag imod præsten Hr. Otto Weis til Højslev, Dommerby og Lundø.¹¹⁸

Herredsfogden og tingskriveren sidder ved bordet på den ene tingstok. På de andre tre stokke ses stokkemænd og tinghørere, mens to mænd inde i kredsen forklarer deres sag, og tingalmuen ærbødigt står udenfor med hatten i hånden. — Osterssøn Veylle 1665.

¹¹⁸“Fra Viborg Amt” 1945, s. 142-43.

¹⁰⁴ ”Krigs-og Portionsjordebogen 1718”.

¹⁰⁵ ”Aarhus Stifts Aarboeg” 1934, s. 30, nr. 103.

¹⁰⁶ Børnene nævnt i” Aarhus Stifts Aarboeg” 1935, s. 85-86.

¹⁰⁷ J. Hoffmeyer, 1906: “Blade af Aarhus Sys Historie”, 1:2, s. 474- 81.

¹⁰⁸ Jfr. “Aarhus Stifts Aarboeg” 1934, s. 26, nr. 91.

¹⁰⁹ J. Hoffmeyer, 1906: 1:2 s. 259 med note 1.

¹¹⁰ Poul Rasmussen, 1972: Århus Domkapitels Jordebøger” I, s. 49,nr. 93.

¹¹¹ Fridlev Skrubbeltang, 1978: “Det danske Landbosamfund 1500-1800”, s. 74-75.

¹¹²“Kronens Skøder” II, s. 69-71.

¹¹³ Rougsø H: Tingbog 1677, fol. 65 a ff. - Niels Christensen i Ørsted var ungkarl og søn af herredsfoged i Rougsø H. Christen Andersen og Hustru Anne Rasmusdatter. Se note 70.

¹¹⁴ Tingbog 1684 Rougsø H. fol. 144 a ff.

¹¹⁵ Tingbog 1675, fol. 45 b.

¹¹⁶ Tingbog 1682, fol. 134a. – Herredsfogeder i Rougsø Herred, se note 70: ANDERS CHRISTENSEN i Ørsted (1590). – JENS RASMUSSEN BANG i Ørsted (- ca. 1646) – CHRISTEN ANDERSEN i Ørsted (død 1663) – RASMUS RASMUSSEN BREDEKILDE i Ørsted (-1674). – CHRISTEN JESPERSEN (1674) – SØREN SØRENSEN (BANG/GRANDE) i Ørsted (forordnet 1675) – MOGENS PEDERSEN i Marie Magdalene, senere Auning, Sønderhald Herred (1675- ca. 1686). Søn af herredsfoged nr. 14 i Sønderhald Herred (se der). – RASMUS RASMUSSEN BREDEKILDE i Ørsted igen 1686-1687, den sidste, der var herredsfoged kun for Rougsø Herred.

¹¹⁷ Tingbog 1696, Fol. 286 b.

16. 1685 8/8 (Jyske Reg. nr. 69) -19/12 1687. WILLUM JANSEN LUNDEGAARD i Andi, Skørning Sogn, Matr. nr. 3. Herredsfoged i Sønderhald og Øster-Lisbjerg Herreder (død før 9/4 1701). –

Gift med KIRSTEN CHRISTOPHERSDATTER “Sal. Willum Jansens i Andi” som indstævnedes at møde for Sønderhald Herredsting 1712 21/11¹¹⁹.

11/10 1688 og 22/11 1688 er han Delefoged ved Gl. Estrup Gods.¹²⁰ – 20/6 1689 boede han i Auning.¹²¹ - 6/2 1690 i Andi.¹²² 1697 er han flyttet til Årup.

Gården i Andi (Htk. 5-2-2-1- og Skovskylld 1 Td.) overtog Willum Jansen efter Simon Nielsens nyligt afdøde svigersøn RASMUS PEDERSEN (se u. nr. 13), hvis børn samt enke Mette Simonsdatter har nydt ophold hos ham tillige med enkens halvbroder Jens Simonsen, på hvis vegne Willum Jansen møder op i Århus til skiftet efter Tyge Simonsen i 1691. I Willum Jansens tid som herredsfoged - 1686 - behandlede sagen imod ‘heksen’ Kirsten Morsings fra Lime.¹²³ J. Estrup mener, at tinget på dette tidspunkt har været holdt ikke langt fra grænsen mellem Lime og Lemmer i Lime Sogn, og således ikke langt fra det gamle tingsted på Bøjen Hede, “men om det har været holdt paa Lihme-Bys Grund eller paa Lemmers, Vester-Allings eller Andis, derom tør vi Intet sige”. Han nævner navnet på en ås i Andi bys Mellemvang “Tingborks Agre”, men forbinder det med det gamle tingsted 1594 på Bøjen Hede.¹²⁴

I “Jyske Landsdommeres Betænkning 1687” 119. Skifte nr. 8 i Frisenvold Skifteprotokol (1696).¹²⁵ hedder det om “SØNDERHALD HERRED, Ø. LISBJERG H. og ROUGSØ H., CHRISTRUP BIRK og ESSENBK BIRK, hvilke Birker enhver bestaar ikkun af et Sogn, kan bekvemmelig sammenlægges og Tinghuset sættes udi Øster Alling Sogn, Sønden for Byen i Skoven, hvor Tinget om Mandagen bedst kunde holdes” - men endvidere at “Bønder og Tienere udi Sønder Hald Herred og Øster Lisbjerg Herred dennem beklaget og besværet sig over VILLUM JANSEN og hans Forhold”, hvorfor Landsdommerne “foreslår i stedet Oluf Hendrichsen”. Det bemærkes,¹²⁶ at “Willum Jansen, som paa kort Tid har været Herredsfoged i Sønderhald Herred, skriver en temmelig god Haand”, og han anbefales til herefter at betjene Skrivers Bestilling i Herredet”. I note 1 i ‘Fra Randers Amt’ IX, 1915 s. 74 kaldes han Wilhelm Jansen Lundgaard.– Bestalling til at være herredsskriver får Willum Jansen 20/12 1697.¹²⁷ Som sådan efterfølges han 9/4 1701¹²⁸ af THOMAS PEDERSEN HØRUP i Auning (1668-1716, begr. 28/1 Vivild), der i Auning Kirkebog kaldes Birkedommer, men ellers beholder herredsskriverembedet til sin død på Nielstrupgård i Vivild Sogn i 1716.¹²⁹

Enken var Madame ANNE SIBBELLE von REICHELS med lavværge Sr Knud Henrich Blichfeld i Grenå - og børnenes nærmeste pårørende på fædrene side var Sr THOMAS CHRISTENSEN af Stor-Sjørup i Voer Sogn, Rougsø h. Børnene var BARBARA MARGRETHE, 13 år,¹³⁰ CHRISTOPHER PHILIP, 8 år,¹³¹ KARINE SIBBELLE, 7 år,¹³² PETER, 3 år,¹³³ og ANNE DORTHE, 2 år.¹³⁴

CHRISTEN MUNCH i Lime blev herredsskriver 7/8 1716 i Sønderhald, Rougsø og Øster Lisbjerg Herreder efter Thomas Pedersen Hørup og giftede sig 9/12 1718 i Lime med Mademoiselle MARGRETHE BECH. 1732 29/10 foreslog Herredsfogeden 1732-37, Hermann Krøyer, at tinget flyttedes til Lime og foreløbig holdtes i Herredsskriverens hus der, indtil der uden for Lime By eller andet bekvemt sted kunne bygges et tinghus til foråret.¹³⁵ Christen Munch døde 1736 mellem den 25/7 og 1/8. Skiftet holdtes fra 25/8 1736.¹³⁶ I forbindelse med skiftet udfærdiges 28/8 1737 en skrivelse til Kgl. Mayt.s Sorenskriver udi Bradsberg Herret og Amt udi Hvidesøe Præstegield oven for Sceen (= Skien) Edle Sr PEDER HANSEN PAUS i Haatved i Lardal Sogn, Scein i Norge, lydende: “*Edle Sr Peder Hansen Paus. Som Christen Munch forige Herritsskriver udi Sønderhald, Øster Lisbjerg og House Herreder i mit allernaadigste anbetroede Amt den 26 July nestafvigte en stor Part efterladende tilforn afdøde Broder LAURIDS MUNCH i Norge, efter hvem Skiftet af dennem er forrettet, hvorom vedkommende ... Wosnesgaard d. 28 Aug. 1737. Gersdorff*”. - 22/6 1743 meddelte Christian Munchs børn i Lime CHRISTIAN CHRISTIANSEN MUNCH, MARGRETHE MARIE MUNCH og MARIE LISABETH MUNCH Afkald “*til vor kiere Svoger JACOB LUDVIGSEN og til vores klare Søster ANNE CATHRINE MUNCH.*”¹³⁷

Fra 18/2 1733 og 62 år frem holdtes tinget i Lille Ovstrup, Lime Sogn, hvorefter det flyttede til Randers.

17. Bestalling 29/12 1687, død 1712.¹³⁸ OLUF HENDRICHSEN ASSENS i Andi, Skørning Sogn . (f. 1652/55 i Blidstrup, Holbo Herred, Frederiksborg Amt, død 1712 i Andi, Skørning Sogn). –

Gift første gang med ANNE OLUF HENRICHSENS (død 1676. – 20/2 1676 blev der givet Kongelig bevilling til hendes ligs hensættelse om aftenen).¹³⁹ – Hun var datter af Rådmand fra 1665 og Borgmester i Randers 1682-93, SØREN ANDERSEN

¹¹⁹ Tingbogen, 1712, fol. 124 b.

¹²⁰ Århus Bys Tingbog 11/10 1688, 137.

¹²¹ Århus bys Tingbog 20/6 1689, 197.

¹²² Århus Bys Tingbog 6/2 1690, 15.

(lever endnu 2/9 1693) i dennes andet ægteskab med KIRSTEN KNUDSDATTER. Han havde første gang været gift med enken MAREN JENSDATTER (død før 6/4 1663),¹⁴⁰ som i sit første ægteskab med Rådmand JENS JENSEN MOGENSEN i Randers (død før 1/10 1655) var mor til JENS JENSEN MOGENSEN, PEDER JENSEN SCHOU, LENE JENSDATTER, gift med Anders Carlsen, MAREN JENSDATTER, Sal. Bertel Andersens, og ANNE JENSDATTER, rådstueskriver Frederik Enevoldsens (han nævnes sidste gang i tingbogen 24/8 1674).¹⁴¹ – Borgmester Søren Andersen betegnes 9/10 1688 som ”Svoger” til Sl. **Niels Madsen Tved** i Randers (Skifte 9/7 1687), gift med **Anne Hansdatter** – og disses søn, MADS NIELSEN TVED, betegnes 9/10 1688 som hans ”datterbarn,” – men 6/8 1694 som hans ”myndling”. NIELS MADSEN TVED er søn af borgmesterens steddatter MAREN JENSDATTER i ægteskab med MADS PEDERSEN ESSENBECH i Randers (nævnt ”salig” 17/3 1662 og 5/4 1669)¹⁴². – og opkaldt efter sin mors første mand, NIELS RASMUSSEN TVED (Skifte 14/12 1643). – Borgmesterens anden hustru synes at være nævnt på Randers Byting 14/1 1650, da ”borgmester og råd og interesserede havde tiltale til mester Tøger Pedersen sognepræst her sst Mette Pedersdatter salig Knud Nielsens med sine børn Gjørelld Knudsdatter og Kirsten Knudsdatter, Gertrud Pedersdatter salig doktor Søren Hofmands med sine børn Niels Sørensen Peder Sørensen Tøger Sørensen Søren Sørensen Mads Sørensdatter for en sum penge 340 rigsdaler, deres salig mor Anne Pedersdatter, i sin kontribution til de to svenske regimenter, med resterer i de 2400 rigsdaler, som 1644 skulle være udgivet, hvilket ikke sket er. sagen er opsat 6 uger.” – At Oluf Hendrichsens 1. hustru var datter af Borgmester i Randers SØREN ANDERSEN, bekræftes af, at Borgmester Søren Andersens enke KIRSTEN KNUDSDATTER 16/12 1695 på Randers Byting, omtales som hans svigermor. Han var i dette ægteskab svoger til Sr. NIELS MORTENSEN, gift 12/6 1689 med KIRSTEN SØRENSDATTER, til JENS ANDERSEN KRÆMMER i Randers, gift 22/1 1690 med MAREN SØRENSDATTER (Se nedenfor)¹⁴³ – og til Forpagter på Mariager Kloster, FREDERIK OLUFSEN¹⁴⁴, gift 8/5 1694 med METTE SØRENSDATTER (døbt 13/3 1675 i Randers Sct. Mortens Kirke).

Gift anden gang efter ægteskabsbevilling af 13/12 1681¹⁴⁵ med ANNE SØRENSDATTER BAY, som var den Anne Sørensdatter, der 1/8 1694 bar Frederik Olufsens datter Kirsten til dåb i Mariager Kirke. – Datter af Rådmand i Randers SØREN ANDERSEN BAY (Skifte 28/2 1688¹⁴⁶), nævnt 1660-1687, der var søn af ANDERS SØRENSEN BAY (ca. 1609-1643) og MAREN JENSDATTER (død før 4/8 1662). – 10/4 1660 indgikkes kontrakt imellem Poul Bager i Randers og begge hans stedsønner, Søren Bay og Jens Bay. – 4/8 1662 på Randers Byting (Tingbogen, 112): ”Søren Andersen Bay og hans bror Jens Andersen Bay for retten gav deres stedfar Poul Christensen Bager, borger her sst afkald for hvis arv, de kunne være tilfaldet efter deres mor salig Maren Jensdatter, som boede og døde i Randers.

Poul Christensen handelsmand her sst. Søren Andersen Bay og hans bror Jens Andersen Bay borgersønner sst på deres egne vegne gav ham afkald for arv efter deres mor salig Maren Jensdatter, og Niels Christensen Vorup borger sst på hans plejesøn Niels Nielsen, som han er værge for, hans vegne gav ham afkald for arv efter hans salig mormor Maren Jensdatter, som boede og døde i Randers.”¹⁴⁷ – Han fik kongelig bestalling som Rådmand i Randers 26/4 1676.¹⁴⁸ – At han først blev rådmand i 1676 – og ikke i 1670 som man nogen steder finder angivet – bekræftes af, at han nævnes ofte i Randers Bys tingbog, men før 1676 tituleret ”Handelsmand” og først efter 1676 ”Rådmand.” – Hans kone, ANNE MIKKELSDATTER HVID, var datter af Borgmester i Randers MIKKEL TYGESEN HVID (f. 29/9 1598 i Middelfart, død 27/9 1672 i Randers) og hustru ANNA HANSDATTER BENTZEN (f. 27/1 1616 i Randers, død 1/6 1680 sst.).¹⁴⁹ – Under forudsætning af, at den ældre MAREN MIKKELSDATTER, der nævnes på forældrenes epitafium, er død som barn og har givet sit navn i arv til den yngre MAREN MIKKELSDATTER HVID eller HOVSING, er det uvist, hvem af svigersønnerne Søren Andersen Bay og Borgmester Mikkel Sørensen, der var gift med enten ANNE MIKKELSDATTER eller ELSE MIKKELSDATTER, hvis ægtemænds navne ikke er udførligt overleveret; men da Søren Andersen Bay må være den Søren Andersen, der i juli 1657 er i selskab med tre ugifte døtre af Mikkel Tygesen,¹⁵⁰ ANNE MIKKELSDATTER, ELSE MIKKELSDATTER og KAREN MIKKELSDATTER, må han have indgået ægteskab ikke længe efter – og så velsagtens med den førstnævnte, der ifølge epitafiet var ældst og mest giftfærdig. Tingsvidnet lyder: ”Christen Pedersen af Vindekilde på Sjælland havde tiltale til Mikkel Tygesen rådmand her sst og hans bror Morten Tygesen her sst for 180 sletdaler efter salig Jens Tomasens regnskabsbogs indhold, 1657 i juli ankom Mikkel Tygesens døtre Anne Else og Karen, Søren Andersen og en pige, desligeste Sidsel Andersdatter Morten Tygesens steddatter, medførende en del deres gods, som de formedelst fjendernes indfald i Holsten førte in salvo i mit hus, indtil efter freden var gjort 1660, er hermed 3 år, foruden den ene datter Karen, som boede i Ringsted 1658 og inde havde de det stenhus bag i min gård, imidlertid de var der, deraf tilkommer mig om ugen af dem for husleje og umage med samt lofterne til det øvrige tøj penge 1 sletdaler, er tilsammen 156 sletdaler, for ved, de brændte den vinter, København blev først blev belagt, og veddet var helt dyrt, ved for penge 24 sletdaler, er tilsammen 180 sletdaler, og Mikkel Tygesen særdeles for 10 rigsdaler efter hans missive af 3/3 1660 til salig Jens Tomasen brygger i København, hvortil de svarede, at salig Jens Tomasen var dem noget skyldig, hvorfor sagen blev opsat 6 uger.” – 7/6 1686 fremlagde på Randers Byting ”Niels Nielsen Bay et andet købebrev, hvormed Christen Jørgensen, sognepræst i Harreslev i Støvring herred, Mikkel Sørensen, forrige borgmester i Randers, og Søren Andersen Bay, itzige rådmand her sst, sælger til ham den lod og part, de på deres hustruers vegne efter deres salig far borgmester Mikkel Tygesen arveligt er tilfaldet i den gård, som Morten Tygesen forrige rådmand ejede.” – Det er tilsyneladende såvel igennem dette ægteskab, som igennem det første, at MADS NIELSEN TVED i 1697-98 kunne betegnes Ole Henriksens ”myndling.”¹⁵¹

- og gift tredje gang 11/4 1709 med MARGRETHE MICHELSDATTER (død 1731 16/8 i Mørke Præstegård, Ø. Lisbjerg Herred), der var datter af borgmester i Randers MIKKEL THYGESSEN HVID og enke efter sognepræst CHRISTEN JØRGENSEN HORSSENS (ca. 1639-1706), ord. 30/3 1672 til Harridslev-Albæk, Støvring H.¹⁵² - Erh. Qvistgaard¹⁵³ kalder hende Margrethe Mikkelsdatter HOVSING og oplyser, at hun var datter af Borgmester i Randers MIKKEL "SØRENSEN" som deltog 1660 i stændermødet i København.¹⁵⁴, og gift anden gang 11/4 1709 i huset i Randers med Oluf Hendrichsen Assens i "Ands", som her er fejl for Andi. – Hun flyttede 28/9 1729 fra Andi til Mørke Præstegård.

1681 var Ole Henriksen Assens Fuldmægtig på Fussingø.

8/11 1685 fik Ole Henriksen på Fussingø, Ålum Sogn, sin d. 2/11 hjemmedøbte datter, BARBARA OLUFSDATTER til kirke. "Båret af Borgmester Søren Andersen i Randers hans hustru Kirsten Knudsdatter. De andre faddere var: 1) Borgmester Michel Sørensen i Randers, 2) Borgmester Søren Andersen ibm., 3) Anders Christensen ibm., 4) Søren Bay ibm., 5) Borgmester Søren Andersens datter Mette ibm."

2/12 1686 fik Ole Hendrichsen på Fussingø, Ålum Sogn, sin datter MARGRETHE OLUFSDATTER døbt: "baaren af Borgmester Søren Andersen i Randers hans Kone Kirsten Knudsdatter. Faddere vare disse: 1. Borgmester Søren Andersen i Randers, 2. Saxo Henrichsen præcepterende paa Fussingøe, 3. Niels Madsen tjente i Randers, 4. Præstekonen i Bjerregraf Inger Rasmusdatter, 5. Borgmester Søren Andersens Datter Maren". – 23/1 1687 introduceres barselskone: "Ole Henrichsens paa Fussingø ANNE SØRENSDATTER."

For at bevise, at den Oluf Hendrichsen, der 1686 var på Pussingø i Ålum Sogn, er identisk med herredsfogeden Oluf Hendrichsen Assens, har jeg underkastet præceptoren på Fussingø 1686, SAXO HENDRICHSEN, en nærmere undersøgelse. Om ham oplyser Wiberg (121:9) et han hed SAXO HENRIKSEN ASCANIUS (15/10 1650-1733). 1695 26/2 blev han præst i Boddum, Ydby og Hurup Sogne, Refs H., Thisted Amt, hvor han berømmes for sin usædvanlige styrke og langmodighed. Han var født i Blidstrup, Holbo Herred, Frederiksberg Amt.

Af præsterne i Blidstrup skal nævnes nr. 4 OLUF JØRGENSEN præst i 31 år, som kaldedes 21/9 1608 efter at have været Hører i Helsingør fra 13/9 1602. Efterfølgeren, nr. 5, PEDER SIMONSEN HOFF¹⁵⁵ ægtede Hr. Oluf Jørgensens datter, BARBARA OLUFSDATTER. Han blev ordineret 31/4 1630 og fik 4/3 1639 ordineret (nr. 6) HENRIK CHRISTENSEN ASCANIUS (ca. 1615-1655) som sin kapellan. Denne var student fra Odense Skole 1635 og er vel derfor født i Assens på Fyn. Sognepræst i Blidstrup 5/2 1640. G. 1650 med BARBARA OLSDATTER, datter af Oluf Jørgensen og enke efter Peder Hoff, der døde ca. 1647. Med Peder Hoff havde hun fire børn, af hvilke datteren SARA PEDERSDATTER HOFF ægtede Henrik Ascanius' eftermand 1655- ca.1688, Hr. HENRIK MORTENSEN EVENDORPH (ca. 1630-ca. 1688). Saxo Henrichsen Ascanius var født 1650.

Oluf Hendrichsen (Ascanius) Assens fødtes 1652/55 i Blidstrup, Holbo Herred, Frederiksborg Amt.

Det latinske navn Ascanius er blevet fordansket til Assens, da herredsfogeden i det daglige omgikkes bønder.

Sine første år som herredsfoged boede han på Skafføgård i Hvilsager (således Tingbogen 1699 13/3), så han først kommer til Andi i Skørring efter at forgængereren, den senere herredsskriver Willum Jansen Lundgaard, senest 1697 er flyttet til Årup. –

3/2 1691 møder "K. M. Herredsfoged i Øster Lisbjerg, Hald og Rougsø Herred, Forpagter på Skafføegaard **Oluf Henriksen**" frem med en stævning på Hjelmlev Herredsting – så det er hermed slået fast, at han boede på Skafføgård før han flyttede til Andi – samt at han tillige var forpagter!

Tingstedet skulle iflg. betænkning af 1687 flyttes til Øster-Alling Sogn, hvor det installeredes i Matr. nr. 1 af Oustrup, beboet 1688 af Jens Jensen Bang og fra ca. 1692 af SIMON NIELSEN (jfr. nr 11). Oluf Hendrichsen brugte ofte Simon Nielsen til - i sit fravær - at holde retten (første gang 28/10 1694, Tingbog fol. 196 a), hvilket bevirkede, at denne ialtfald fra 27/2 1708 til sin død o. 1730 kunne titulere sig "anordnet Sættedommer til Sønderhald, Øster Lisbjerg og Rougsø Herreders Ting". På Skiftet efter Ole Hendichsen Assens nævnes enken: "Gudelskende Matrone Margrethe Michelsdatter" med lavværge Handelsmand Anders Sørensen Bay i Randers, og hans 3 BØRN af tidligere ægteskab:

HENRICH OLLUFSEN ASSENS, paa Hellebeck udi Siælland, KNUD OLLESEN Forpagter paa Demstrup, GIØRILD OLLUFSDATTER (død 3/4 1717) g. m. Peder Jørgensen Marquard, Sognepræst til Vorning, Kvorning og Hammershøj, Sønderlyngs Herred, Viborg Amt.

1714 23/4 havde Oluf Hendrichsen Assens arvinger Rasmus Rasmussens gård i Vester-Søby i pant.¹⁵⁶ Denne gård, Matr. nr. 4 af Søby (jfr. u. nr. 11 og nr. 13) må straks derefter være solgt til herredsfoged i Houlbjerg og Galten Herreder med Vester Lisbjerg Birk 26/10 1714-1730 JENS LUNDTORFF eller LUNDDORPH, som boede her iflg. "Krigs- og Portionsjordebog for Dronningborg Distrikt 1718" fol. 144 b ff., - selv om hans myndighedsområde lå udenfor Sønderhald m.fl. herreder. Oluf Hendrichsens enke i Andi ejede 1718 Matr. nr. 1 af Søby, da beboet af hendes stedsøn KNUD OLLUFSEN¹⁵⁷ (Hkt. 9-4-3-1-), men 1688 af Jens Christens. Bonde. - 1728 11/3 lod Hr. Peder Sommer af Mørke ved skifteforretningen¹⁵⁸ efter MAREN

THYGESDATTER (død 27/9 på Skæring-Munkgård) g. 1. a. Justitsråd og Amtmand Hans Nansen og g. 2. m. Rasmus Randlef - indleverer et "udtog under Herredsskriver Christen Munches Hannd af gaars Dato som Sr. Randlef sig haver tilforhandlet på Auktionen efter Sr. KNUD OLLUFSENS afdøde Hustru ANNA CHRISTENS DATTER i Søbye udi aaret 1724."

20/9 1729 udsteder MARGRETHE Sal. Olle Hendrichsens i Andi et dokument,¹⁵⁹ lydende: "Jeg Underskrefne Margrethe Michelsdatter Sall. Olle Henrichsens boende udi Andi kiender og hermed vitterlig gjør, at jeg med egen villie Velberaad Hue, Frænders og Venners Samtyche haver Soldt, Skiødet og afhændet ... til min Svigersøn Hr. PEDER SOMMER Sognepræst til Mørche og Hvilsager Sogne, en min Gaard, hvilken jeg paaboer, beliggende i Calø Amt, Synderhald H. Schiøring Sogn, Andi Bye ansat udi Nye Matricul for Hartkorn 5-4- 3- og ligeledes sælger og afhænder mine Gadehuse, beliggende udi bem. Andi det ene beboet nu af LAURIDS ROED og RASMUS ROUSING det andet af NIELS SØRENSEN, velbemeldte min Svigersøn Hr. Peder Sommer og hans arfvinger".

(Det bemærkes, at dokumentet er fremvist ved stervboens forsegling den 15. Sept. efter afd. Margrethe Michelsdatter som døde i Mørke Præstegård. Dødsdagen 16/8 1731 angives i Kalø Amts Skifteprotokol fol. 202), hvor hendes arvinger var: BERTHE CHRISTENS DATTER g. m. Hr. Peder Sommer, sognepræst til Mørke og Hvilsager, ANNA CHRISTENS DATTER HORSSENS, død. Udi sin Sal. Moders Sted arver OLLE OHRISTIAN ASSENS, 21 år, "i Condition hoe Kgl. Mayts. Forvalter ved Grevakabet Løvenholm Sr. Anders Hadslund". (Han må være søn af forpagter på Demstrup, sen. gårdmand i Søby Knud Olufsen og hustru Anne Christensdatter, som døde 1724). Enkens afståelse af gården 1729 20/9 må hænge sammen med, at hendes søn JØRGEN CHRISTENSEN HORSSENS i Andi var død før 26/0 1729. Der holdes akifte efter ham 1730 22/2.¹⁶⁰ –

I Randers Bys Tingbog nævnes Oluf Henriksen i efterfølgende sager:

2/5 1692 (Tingbogen, 141): "Oluf Henriksen på Skaføgård fremlagde en dom af Løvenholm birketing 3/7 1690 over Christen Nielsen forrige residerende på Løvenholm på 130 sletdaler efter hans obligation af 26/4 1686, som han er tilfundet at betale, med påskrift, at der er gjort udlæg i efterskrevne havesteder." -

13/2 1694 (Tb., 122): "Frederik Olufsen, forvalter på Mariager kloster, fremlagde en stævning og opsættelse i den sag imellem magistraten i Randers og salig borgmester Søren Andersens enke og arvinger, samt et forbud af byfogden til borgmester Karmark, som Oluf Henriksen og Frederik Olufsen mente, at det bør ved magt at blive, og deres mor Kirsten Knudsdatter laksegården uhindret at bruge, og ville, når dom var faldet, fremvise hendes adkomst dertil, hvortil rådmænd Tomas Karmark og Niels Pedersen Svane svarede, at de havde fra næst forgangne nytår og hans livstid fæstet Jens Karmark borgmester på byens vegne den omtvistede laksegård, hvortil Oluf Henriksen og Frederik Olufsen mente, at rådmændene burde at bevise hvad myndighed, de havde den fra deres mor som borgmesterenke at tage og til Jens Karmark at bortfæste. sagen blev opsat 14 dage." - (Tb., 126-127): "den skriftlige stævning, som Frederik Olufsen på Mariager kloster for retten har fremlagt, lyder således, at Oluf Henriksen, herredsfoged i Sønderhald Rougsø og øster Lisbjerg herred, og Frederik Olufsen, forvalter på Mariager kloster, på deres mor Kirsten Knudsdatter, salig borgmester Søren Andersens, hendes vegne havde tiltale til borgmester Jens Karmark for en laksegård, som hun og hendes salig mand en tid lang havde brugt, og afgiften til hospitalet og byen har betalt, og Jens Karmark dog skal ville tiltrænge samme laksegård at bruge.

** det skriftlige forbud, som Frederik Olufsen fremlagde, lyder således, at da borgmester Jens Karmark sig vil tiltrænge en laksegård, deres salig far borgmester Søren Andersen brugte, hvoraf afgiften af deres mor Kirsten Knudsdatter er betalt til næstkommende primo maj, så begærer de, at byfogden vil forbyde Jens Karmark sig intet med samme laksegård at befatte, før han den ved lovlig medfart har vundet.

** indførsel af de kvitteringer, som blev fremlagt af Frederik Olufsen, for de afgifter og jordskyld af omtalte laksegård, som deres forældre har betalt siden 1690.

** indførsel af borgmester Karmarks indlæg, at da salig borgmester Søren Andersens arvinger har ladet ham stævne for forbud, angående byens fiskegård, som den salig borgmester nogen tid uden fæste eller adkomst har brugt, og da Jens Karmark har adgang til laksegården efter hans fæstebrevs indhold, så formoder han, at deres forbud ikke vil komme ham til hinder." -

22/5 1694 (Tb, 195): "Rasmus Andersen instrumentist med hans konsorter, Jesper Adamsen, stævnede med en skriftlig stævning Otte Lutchen orgemester, for han mod betaling har opvartet med musik til et bryllup, og Jens Andersen vidnede, at 10 dage før brylluppet lod hans godemor Kirsten Knudsdatter, salig borgmester Søren Andersens, spørge Rasmus Andersen, om han ville opvarte til hendes datter Mette Sørensdatters bryllup, hvortil han svarede, at det var ikke hans profession, og Otte Lutchen svarede, at når Rasmus Andersen ikke ville, så ville han, hvortil Otte Lutchen fremlagde sit skriftlige indlæg, at Kirsten Knudsdatter havde ladet ham kalde, om han

¹⁶⁰ Kalø Amts Skifteprotokol 1730, fol. 51. ff.

kunne opvarte til hendes datter Mette Sørensdatters bryllup for deres gæster med at lege på et postiuur, som hun formedelst hendes store sorg, hun havde over hendes salig kærestes noget tilforn dødelige afgang, ikke behøvede andet spil eller leg, og da det ikke var hans profession, skaffede de selv et postiuur, som han lod sig overtale at bruge.” -

26/8 1695 (Tb., 61): ” Oluf Henriksen på Skaføgård stævnedes skriftligt Niels Andersen Lindgård, og synsmænd vidnede, at de havde beseet et vandløb, som har haft sin gang fra to boder gennem hans gård ud gennem porten til volden, og da var samme rende stoppet med sten, så vandet ikke kunne have sit flod, hvilket Niels Andersen havde ladet gøre, og efterskrevne, som mindes op til 55 år, vidnede dels skriftligt, at så længe havde samme to boders rendestens vand haft sit løb gennem hans gård ulast og ukæret, men de vidste ikke, om de havde nogen rettighed dertil, hvorimod Niels Lindgård fremlagde sit indlæg.” – Hertil (Tb., 63-65): den skriftlige stævning, som Oluf Henriksen fremlagde, hvormed han stævner Niels Andersen Lindgård i Randers, angående et rendestensløb gennem hans gård, som han har ladet stoppe.

** de beedigede attester, som blev fremlagt i samme sag.

** Niels Andersen Lindgårds herimod fremlagte indlæg, at han har måttet indlægge et nyt fodstykke på et hus i hans gård, som er forrådnat af en vandrende gennem hans gård, og efter KM lov pagina 809 10.kap 4.artikel må ingen lade flyde vand på anden mands grund imod hans vilje, og beboerne af de boder, hvorfra renden kommer, kan lade den løbe på deres egen grund gennem deres boder til gaden.” -

21/10 1695 (Tb., 79): ” i den sag imellem Oluf Henriksen på Skaføgård og Niels Andersen Lindgård er således for retten kendt, at da det med tingsvidne af bytinget 26/8 bevises, at vandet fra de to boder har haft sit løb gennem Niels Lindgårds gård i hans og hans formænds tid, så bør det som tilforn af Arilds tid at have sit fri løb, dog vedkommende holder rendestenen ved lige og ikke med nogen urenlige uhemskehed ham nogen fortræd tilføjer.” –

16/12 1695 (Tb, 87): ” Jens Sørensen Bay forrige byens kærner stævnedes efterskrevne for dom angående resterende jordskyld årlig skat og gæstpenge, hvortil Oluf Henriksen på Skaføgård på sin svigermor Kirsten Knudsdatter, salig borgmester Søren Andersens vegne, formodede, at hun ikke blev tilfundet at give højere end sædvanligt.” –

3/6 1696 (Tb, 133): ” Niels Andersen Lindgård stævnedes Oluf Henriksen på Skaføgård for syn, angående det vand og rendestensløb i hans gård, hvorimod blev fremlagt Oluf Henriksens skriftlige indlæg, hvorefter synsmænd blev udnævnt.” –

21/12 1696 (Tb, 162): ” Holger Rosenkrantz til Brusgård med en skriftlig kaldsseddel hid stævnedes en beskikkelse af 8/10, som hos KM tolder Henrik von Hatten her sst af Matias Hansen er gjort, samt stævnedes Oluf Henriksen, forpagter på Stovbygård ? samt tolder von Hatten anlangende hans påskrift på en kontrakt, hvortil Jens Andersen kræmmer her sst på sin svoger Oluf Henriksens vegne fremlagde hans indlæg.”-

23/8 1697 (Tb, 203): ” Vilhelm Jansen, herredsskriver i Sønderhald herred, boende i Årup, fremlagde på Oluf Henriksens vegne en skriftlig stævning til Rasmus Mikkelsen her sst for dom, angående resterende husleje til Mads Nielsen Tved af den gård, som ham arveligt er tilfaldet efter skifteregister 9/7 1687, og om han har oprettet nogen kontrakt med Oluf Henriksen, borgmester Søren Andersen og salig borgmester Niels Siersted i Kalundborg, hvortil Rasmus Mikkelsen fremlagde sit skriftlige indlæg, og sagen blev opsat 4 uger.” –

25/10 1697 (Tb, 228): ” Oluf Henriksen og Mads Nielsen efter 9 ugers opsættelse begærede endelig som imellem dem på den ene og Rasmus Mikkelsen på den anden side, angående i hans beboede gård en 4.part, hvoraf han med husleje resterer, og fremlagde en kontrakt 21/9 1687, og salig Anne Hansdatter, salig Niels Siersted i Kalundborg, hendes erklæring. sagen blev optaget 14 dage til doms.”-

8/11 1697 (Tb, 230): ” i den sag imellem Oluf Henriksen på sin myndling Mads Nielsen Tveds vegne på den ene og Rasmus Mikkelsen på den anden side blev således afsagt, at Rasmus Mikkelsen bør betale den resterende husleje.” –

28/3 1698 (Tb, 266): ” Oluf Henriksen fremlagde en stævning, hvorved han stævnedes Rasmus Mikkelsen her sst for at tage imod penge for de 3 parter af hans iboende gård, eller betale penge for den 4.part i samme gård, som tilhører hans myndling Mads Nielsen, og fremlagde et skiftebrev efter salig Niels Madsen Tved oprettet 9/7 1687, og formodede, at Rasmus Mikkelsen blev tilfundet at tage imod 600 rigsdaler eller betale 200 rigsdaler, hvortil han svarede, at han ikke vidste sig enten at købe eller sælge, før hans svar til landstinget var fuldbyrdet. sagen blev optaget til doms til i dag 8 dage.” –

2/5 1698 (Tb, 274): ” Oluf Henriksen fordrede dom i den sag kontra Rasmus Mikkelsen her sst, hvorefter blev således afsagt, at da det af skifteforretningen klarligt fornemmes, hvor vidt Oluf Henriksens myndling Mads Nielsen er berettiget i samme gård, så bør de inden 6 ugers forløb at udløse hverandre med rede penge.” -

18. 29/4 1712- 1716 PEDER JENSEN HEGELUND af Schørring Mølle fik bestalling som herredsfoged i Sønderhald, Ø. Lisbjerg og Rovsø Herreder udstedt på Koldinghus,¹⁶¹ men blev 1716 28/9 Birkefoged i København Birk. 1696 var han forvalter på Clausholm og Frisenvold.¹⁶²

19. 13/11 1716- 1731 HANS JENSEN, byfoged i Randers, blev boende i Randers som byfoged. Siden hans tid betragtedes herredsfogedembedet for Sønderhald, Øster-Lisbjerg og Rovsø Herreder som et tillæg til embedet som byfoged i Randers.¹⁶³

¹⁶³ J. Estrup 1907, s. 57. + ”Randers Købstads Historie” II, s. 437.

¹²³ J. Estrup, 1907, s. 49-53. Stiftamtmand Stemann i ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 3. R. III, s. 8-31: ”Lene Jensdatter i Randers contra Kirsten Morsings i Lime. En Rets sag fra 1686.” – Hun var gift med Rasmus Andersen Mors eller Morsing i Lime Matr. nr. 11 u. Tyge Jespersen til Skårupgård 1688 og havde voksne børn i 1696. Træffes i Lime 1661, hvorfor manden må have haft præstegårdens jord i forpagtning af Hr. Laurids Nielsen. Den tilhørte 1662 det tidligere Kalø Len, men 1664 Jesper Thygesen i Kirchholt.

¹²⁴ J. Estrup, 1907, s. 38. –

¹²⁵ Trykt i ”Samlinger til Jydsk Historie og Topografi” 5. R. II, s. 206 ff.

¹²⁶ Sstds, s. 297.

¹²⁷ Danske Kancellis Jydske Registre 1687, nr. 196.

¹²⁸ Jydske Aabne Breve 1701, 49.

¹²⁹ Skifte i Kalø Amts Skifteprotokol 1716 16/6, fol. 985 ff.

¹³⁰ BARBARA MARGRETHE HØRUP døbt i Auning 11/1 1702. Anne Marie Lauridsdatter Handberg bar hende. Faddere: Søren Madsen, Jens Christensen, Niels Pedersen, Kirstine Antonii, Anne Elisabeth von Witten. Næstældste datter ANNE CATRINE var død før 1716. Døbt i Auning 1704 3. Påskedag. Præstekonen Augusta Dorthea Petersen bar hende. F: Hendrich Hendrichsen, Johan Adeler, Niels Sørensen, Povel Trompeters Kone af Kiergaard (Vejlby Sogn).

¹³¹ CHRISTOPHER PHILIP døbt 1707 Fest. Ascent. Christi, F.: Hans Rasmussen, Jens Christensen, Niels Jensen, Anne Marie ef Kiergaard, Vejlbysogn og hendes ældste Datter, Christine Rodick her ham til dåben.

¹³² KATRINE SIBBILLE døbt i Auning 1709 8/2. Præstekonen bar hende. Fadder: Eggert Klocke Foged på Estrup, Anders Thomassen Foged på Sostrup, Johan Casper Gartner ved Estrup, Anne Marie Trompeters kone sf Kiergaard, Gjord Olle Hendrichsen.

¹³³ PETER døbt i Auning 1712 9/3. Præstekonen i Fausing bar ham: Faddere: Hr. Jacob i Allinge, Hr. Peder i Lime, Herritsfogeden Olle Hendrichsen saa og hans hustru med Hr. Jenses Kone i Mygind (Moderen Anna Sibüllas Regelsdorfs).

¹³⁴ ANNA DORTHE Sr. Thomas Pedersens Barn i Nielstrupgaard døbt i Vivild 1714 14/11. Begravet i Auning 1717 Trinitatis søndag. Hyppigst blandt fadderne var ANNE MARIE LAURIDSDATTER HANBERG, g. 1/11 1700 i Vejlbysogn med Poul Christensen (Trompeter). Ved Troløvelsen 15/10 nævnes hun ”af Kiergaard”, så hendes ældste datter, der nævnes 1707, må være fra et tidligere ægteskab med HANS AMDISEN af Kiergaard (Begr. 17/5 1700), søn af herredsskriver AMDI CHRISTENSEN (BORUP) i Ørsted, Rougsø H. og bror til Kirsten Amdisdatter Jens Sørensen Bangs i Ørsted (Se note 70). Hans Amdissen havde i 1694 købt Kiergaard af Hans Rasmussens enke Anne Sørensdatter og søn Rasmus Hansen, som i 1696 boede i Ørsted (Tingbog 1696, fol. 280a), men siden flyttede til Lime Kierkegaard. - Poul Trompeter var 1694 på Holbækgård, da han 10/6 stod fsdder til Jens Sørensen Bangs søn i Ørsted: AMDI CHRISTIAN.

¹³⁵ J. Estrup, 1907, s. 59.

¹³⁶ Kalø Amts Skifteprotokol 1736, fol. 336 ff.

¹³⁷ Gl. Estrup Skifteprotokol, 1743, fol. 414.

¹³⁸ Skifte 8/8 1712. Kalø Amts Skiftaprotokol, fol. 372 ff

¹³⁹ H. C. Roede i ”Personallhistorisk Tidsskrift” 7. række, I: ”Uddrag af Kancelliets Registranter angaaende Vielser, Daab og Begravelser 1676-81”, s. 57. – ”Sjællandske Registre” 1676, 79.

¹⁴⁰ Randers Bys Tingbog 26/1 1674 (9), 6/7 1674 (96), 17/8 1674 (114).

¹⁴¹ **Frederik Enevoldsen** i Randers. – 1686 31/5 er indført et ”Geburtsbrev” om afdøde Frederik Enevoldsen i Randers Rådstueprotokol: ”Hans far var Sl. **Enevold Frederiksen** her i Randers, hans mor Fru **Vibeke Rosenkrantz**, hvis forældre var Sl. **Otto Rosenkrantz** til Boller og Fru **Giese Podebusk**.” - (”S. Nygårds Samlinger”).

Oversigt over agerskifterne iflg. Markbøgerne til Chr. V.s Matrikel i agre med Ting-navne i A: Høring Sogn (Markbog 1029) og B: Skørring Sogn (Markbog 1035), Sønderhald Herred.

A. Krogsager Bys jord, Mellemvangen (ligger i fællig mellem Lund og Krogsager Byer)
TINGHØYS AGRE (Jord holder 21 Agre. Mealt fra Vest).

Krogsager By: Hvilke agre:

(Matr. 1):

CHRISTEN NIELSEN og MOGENS NIELSEN 1, 2, 3 9, 10 14, 15, 16

(Matr. 2):

RASMUS ANDERSEN 3 Gaard 4 11 17, halv 20.

(Matr. 3):

MOGENS ESPENSEN 3 Gaard 5 12 18, halv 20.

Lund By: Hvilke agre:

(Matr. 1):

NIELS PEDERSEN 6, 7, 8 13 19.

Kirkeager til Høring Kirke: 21.

B. Andi bys Jord, Mellemvangen.

TINGBORCHS AGER (Løber syd og Nord maalt fra Vester. Indeholder 10 Agre)

Andi By: Hvilke agre:

(Matr. 5) SIMMEN ANDERSEN 1, 2.

(Matr. 6) TOMMAS MOGENSEN 3, 4.

(Matr. 4) ANDERS SØRENSEN 5, 6, 10.

(Matr. 1) PEDER SIMMENSEN 7, 8, 9.

ad A: Datering af opdyrkningen af TINGHØYS AGRE:

¹⁴² 25/4 1670 på Randers Byting (Tingbogen, 48): ” Christen Lauridsen Mollerup her sst fremæskede hans vidner, nemlig Bertel Andersen kræmmer og hans hustru Maren Jensdatter og hendes bror Peder Jensen Skov for at aflægge deres vidne, om hvad passerede imellem ham og Jens Jensen Mogensen i Bertel Andersens hus, men ingen fremkom.” – 2/12 1672 (Tingbogen, 160): ”Maren Jensdatter, salig Bertel Andersen kræmmers, her sst stævnedes Anne Madsdatter, salig Hans Madsens efterleverske, sst for 33 rigsdaler, som salig Hans Madsen skal være salig Bertel Andersen skyldig efter hans obligation, som hun blev tildømt at betale.”- Allerede i et tingsvidne af 18/5 1663 (Tingbogen, 98) var Søren Andersens steddatter, Maren Jensdatter, gift med Bertel Andersen: ” Jacob Sørensen Lang og Morten Mortensen her sst efter et register fordrede dom over Søren Andersen på sine egne vegne, Anker Pedersen Morten Brøchner Mikkell Lassen, samtligesalig Maren Jensdatter hendes børns formyndere, nemlig Jens Jensen Peder Jensen og Lene Jensdatter, Bertel Andersen på sin hustru Maren Jensdatters vegne, Frederik Envoldsen på sin hustru Anne Jensdatters vegne for 7 daler, som er for en tønde rugmel, som de af ham bekommet har, underskrevet Jacob Sørensen Lang, og efter en anden fortegnelse på salig Søren Jensen Langs børns vegne, som han er formynder for, fordrede dom over Søren Andersen og hans salig hustru medarvinger, Mikkell Lassen på deres mors arvinger Jens Jensen Peder Jensen Lene Jensdatters vegne, Frederik Envoldsen på sin hustru Anne Jensdatters vegne Bertel Andersen på sin hustru Maren Jensdatters vegne for 14 sletdaler efter salig Søren Jensen Langs regnskabsbog, underskrevet Morten Mortensen, hvorefter der blev fremlagt to indlæg, at da gælden ikke blev fordret på skifte efter salig Maren Jensdatter, formener de sig for tiltale fri at være. sagen blev opsat 6 uger.”-

Markfællesskabet imellem Lund og Krogsager byer hmngr sammen med, at Krogsager by er opstået af én gård, som endnu i 1530 kaldes Krogsagergård.

Agerskifterne - rækkefølgen i hvilken agrene er tildelt de gårde, der har agre i fællig i bymarken - viser, at de to halvgårde (Matr. nr. 2 og 3) var en samlet gård, de man første gang rebede jorden omkring Tinghøj.

Imellem de to halvgårde skete sidenhen en intern deling af agrene, der ikke nødvendigvis gjorde omrebning af hele marken, men medførte halvdeling af ager 20.

Halveringen af ager 20 viser, at man har tilstræbt total lige deling af jorden da gården (Matr. 2+3) deltes.

Antallet af agre fordelt mellem Krogsager bys gårde viser, at den udelte gård Matr. nr. 1 har 8 agre overfor 7 agre til (Matr. 2+3).

Kirkeageren må derfor være kommet fra gården (Matr. 2+3) til Hørning Kirke før de to halvgårde opstod, men efter delingen af Krogsagergård.

Skikken et ekænke privat jordegods til Kirken tilhører katolsk tid og dør ud efter Reformationen i 1536.

KONKLUSION: Krogsagergård er i perioden 1530-36 blevet delt i to selvstændige gårde med lige store andele i bymarken. Straks efter delingen, men før 1536, har man inddraget TINGHØYS AGRE i bymarken. Den sekundære deling af gården (Nmtr, 2+3) er sket før 1626, da der i skiftet efter Rigeråd Eake Brock nævnes 3 gårdeænd i Krogsager.

— ad B: Datering af opdyrkningen af TINGBORCKS AGRE:

Helt op til Chr. V.s Matrikel 1688 hører Matr. nr. i af Andi sammen med Matr. nr. 2+3, som én selvejergård beboet af tre gårdmænd. Agerskiftet er derfor udtryk for markfællesskabet mellem alle gårdene i Andi.

Matrikelnumrene i 1688-matriklen er ændret i forhold til numrene

i den kort forinden udarbejdede Modelbog. Iflg. denne beboede SIMMEN ANDERSEN nr. 5, TOMMAS MOGENSEN nr. 4, ANDERS SØRENSEN nr. 3 og PEDER SIMMENSEN nr. 1. Rækkefølgen, som gårdene i Andi tog agre efter på det tidspunkt, da Tingborck inddrogss i bymarken, er præcis den modsatte af den valgte, da gårdene i Nodelbogen tildeltes matrikelnumre - hvilket viser, at man har valgt at begynde i byens modsatte ende da det bestemtes, hvilken gård der skulle tage første ager og hvilken sidste ager ved Tingborck. KONKLUSION: TINGBORCKS AGRE kan være inddraget i bymarken på et hvilket som helst tidspunkt helt op til umiddelbart før udarbejdelse af forarbejder til Christian V.s Natrikel. Markbogen er fra 1683.

SKEMA OVER SØNDERHALD-HERREDSFOGEDERNES BOSTEDER 1424-1716 arrangeret efter sogne i disses kronologiske orden:

Sogn: Fogedernes numre: Lokaltiteter i sognet: Kendte tidsrum:

Ukendt: 1, 3, 15. (1424, 1472, 1683).

HØRNING 2, 5, 12, 14.- Hørning (2, 5, 14)- Tustrup (12)- 1467-68, 1510-11, 1606-26, 1660-85.

HVILSAGER 4, 6, 8?, 9, 17. - Bendstrup (4, 6, 8?, 9). - Skafføgaard (17.) 1475-1509, 1512, 1542 (?) - o. 1570 -1687-1701.

KROGSBÆK 7. Fårup. 1531-1541.

SØBY 10, 11. 1572-1606. Søby.

SKØRRING 13, 16, 17, 18. 1627-60, 1685-87(dør 1701), 1701-1718. Andi (13, 16,17).Skørring Mølle (18).

KOMMENTARER til skemaet:

Det skal bemærkes, at årstallene før 1606 ikke giver absolutte dateringer af de enkelte fogeders embedsperioder; men kun angiver indenfor hvilken årrække den enkelte i alt fald er nævnt i virksomhed som herredsfoged.

Undtaget herfra er dog årsskiftet 1541/42, hvor nr. 7 nævnes 1541 og efterfølgeren, nr. 8, 1542 - samt 1511/12, hvor nr. 6 afløser nr. 5. Men præcise datoer kan ikke angives.

Efter de jyske Landsdommers Betænkning af 1687 kan herredsfogedens bopæl (dvs, nr. 17 og 18 m.fl.) ikke længere tillægges betydning som indicium for herredetingets beliggenhed i deres aktuelle virkeperiode; men dog nok afspejle en tradition om herredsting i Skørring Sogn, specielt centreret omkring ANDI, hvor det viser sig, at TINGBORCKS AGRE kan være inddraget i bymarken så sent, at det kan være sket kort før udarbejdelsen i 1683 af Modelbogen til Christian V.e Matrikel. (Jfr. her min undersøgelse af agerskifterne - dvs, de faste rækkefølger, hvori gårdene som følge af markfællesskabet har fået tildelt agre da man inddrog jorden).

De tidligste herredsfogeder (nr. 2 og 5) i Hørning bor i sognet, hvor jeg har påvist, at TINGHØYS AGRE på Krogsager Mark er inddraget i bymarken efter at den endnu i 1530 eksisterende Krogsagergård- (beboet af bønder: 24/9 1470 nævnes Knud Mand i Krogsager, som førhen beboede Per Nielsens gård i Vester Alling¹⁶⁴ - er blevet delt i to lige store gårde, hvorefter den ene sandsynligvis før Reformationen 1536 har afstået en ager ved Tinghøj til Hørning Kirke.

Herredstinget kan altså have ligget på Tinghøj ved Krogsagergård indtil o. 1530/36. Dette antydes også af, at nr. 5 bor i Hørning selv

om nr. 4 - der fungerede i mindst 34 år, var fra Bendstrup i Hvilsager, samt selv om nr. 5 sandsynligvis var søn af forgængeren.

Treditionebruddet - der bevirker tingets flytning til Hvilsager Sogn på Bøjen Hede - hvor det endnu lå i 1594 - kan være udvirket på initiativ af den i Oendstrup boende del af Udsen-slægten. Det vides dog ikke om nr. 6 var herredsfoged helt til 1530/31, men bemærk den ssv. uafbrudte periode 1542-o.1570 med herredsfogeder i Bendstrup. Oprettelsen af hovedgården Bendstrupgård - der eksisterede o. 1578-1642, da Holger Rosenkrantz udstykkede den til 8 bondegårde (H. H. fussing, 1942: "Herremand og Fæstebonde" s. 147 og 318) gjorde ende på Bendstrup som herredsfogedresidens; men tinget blev liggende i den følgende tid.

Imellem 1627-50 kan tinget være flyttet til TINGBØRCH i Andi i Simon Nielsens embedstid.

1660-87 kan herredsfogederne (nr. 14, 15,16) som enevoldskongelige embedsmænd have foretrukket et afgøre tingsspørgsmål hjemme i deres egne stuer.

Før 1660 var herredsfogeden en af herredets bønder, som efter et have opnået Sandemandsrang ansås for egnet til et forvalte dette

¹⁴³ Jens Andersen Kræmmers børn, døbt i Randers Sct. Mortens Kirke: ANNE JENSDATTER (døbt 1/11 1690). – KIRSTEN JENSDATTER (døbt 19/5 1693).

¹⁴⁴ Forvalter Frederik Olufsen (født i Randers) var iflg. Mariager Kirkebog 1695, fol. 21-22 gift med en datter af Kirsten Knudsdatter, Sl. borgmester Søren Andersens i Randers. Han blev 8/5 1694 i Randers Sct. Mortens Kirke gift med møen METTE "PEDERSDATTER." I klagen over musikanterne ved dette bryllup omtales hun dog som METTE SØRENSDATTER. – 1709-15 nævnes han som forpagter på Trinderup, Hvornum Sogn. Døde 6/7 1715 i Randers, bisat der 12/7 og efterfølgende begr. i Hvornum). – Enken kaldes METTE SØRENSDATTER. 1720 bor hun på Trinderup. Følgende børn blev døbt i Mariager: KIRSTEN (f. 7/7 1694, hjemmedøbt 10/7 og i kirke 1/8 1694). – MAREN (hjd. 24/5 og i kirke 29/5 1695). – ELISABETH POULINA (døbt 26/6 1696). – MAREN "som hans gode moder udi Randers bor" (i kirke 15/6 1697). – SØREN (hjd. 8/8 1699; i kirke 16/8). -

¹⁴⁵ Flemming Aagaard Winther i "Slægten" nr. 32, Juli 2005: "Præste-og embedsslægter i Norge 1536-17002, s. 62. – Sjællandske registre 1681, 385 cit. efter "Personalthistorisk Tidsskrift" 7. række, I, 1916, s. 55. – Borgmester Søren Andersen i Randers var 12/12 1682 samtidig med øverste rådmand i Randers Søren Andersen Bay, så det er nemt at blande de to sammen, men Sjællandske Registre 1681, fol. 385, har 13/12 1681 navneformerne "Oluf Henriksen Asses" og "Anna Sørensdatter Bay." – Se: Hans Bay, 1908: "Familien Bay I-II, s. 31, D 4 Søren Andersen Bay og s. 38, E 3 Anne Sørensdatter Bay. – Her skrives ellers intet om Anne Sørensdatter Bay.

¹⁴⁶ Fremlagt 1/10 1688 på Randers Byting.

¹⁴⁷ Meddelt i Randers Bys Tingbog 11/10 1697, 226.

¹⁴⁸ Fremlagt 9/2 1685 på Randers Byting.

¹⁴⁹ Epitafium, opsat 1668 i Randers Sct. Mortens Kirke, et værk, tilskrevet Laurids Jensen Essenbek. – F. R. Barfod, 1925: "De Borgerlige Rigsdagsmænd 1660", s. 216. – På epitafiet nævnes deres børn: "To Sønner HANS og TYGE, oc sex Døtre, ANNA, ELSE, KAREN, MAREN, MARGRETHE oc MAREN." – Mikkel Tygesen Hvid havde været Slotsfoged på Dronningborg, da han 1/8 1636 tog borgerskab i Randers. Han fik bestalling som Borgmester i Randers 31/10 1664. – Sønnen, TYGE MIKKELSEN var 1670-ca. 1689 Sognepræst i Øster- og Vester Alling, Sønderhald Herred.

Datteren, ANNA MIKKELSDATTER HVID, må kort efter 1657 være gift med SØREN ANDERSEN BAY.- Datteren, ELSE MIKKELSDATTER HVID, må have ægtet Borgmester i Randers MIKKEL SØRENSEN (RIBER). – Datteren, KAREN MIKKELSDATTER HVID (ca. 1640-2/9 1715, begr. 9/9 i Fredericia Trinitatis Kirke), blev 15/12 1668 gift med Hr. PEDER JØRGENSEN DORCHÆUS (1630-10/1 1686), Sognepræst ved Fredericia Trinitatis Kirke 1658-1685. – Datteren, MARGRETHE MIKKELSDATTER HVID, kaldet HOVSING, var gift første gang med Hr. CHRISTEN JØRGENSEN HORSENS, Sognepræst i Harridslev, og gift anden gang med Herredsfoged i Sønderhald Herred OLE HENRIKSEN ASSENS. – Datteren, MAREN MIKKELSDATTER HVID, kaldet HOVSING (Skifte 28/2 1695 Ning Herreds gejstlige Skifteprotokol, fol. 13 b. – Erik Brejl, nr. 3), var trolovet 27/12 1674 i Randers Sct. Mortens Kirke og gift med Hr. CHRISTEN JENSEN THORSAGER, Sognepræst i Holme og Tranbjerg.

¹⁵⁰ Randers Byting 24/3 1662, 50.

¹⁵¹ NIELS MADSEN TVED, Handelsmand i Randers, betegner på Randers Byting 25/4 1687 (Tingbogen, 34), Rådmand SØREN ANDERSEN BAY og Borger i Randers LAURIDS NIELSEN, som sine brødre – og ANDERS POULSEN BAY er hans fætter. – Selv er han søn af MADS PEDERSEN ESSENBECH, kaldet TVED i Randers (kaldet "salig" 17/3 1662, Randers Tingbog, 47), der var gift med Jens Jensen Mogensens søster MAREN JENSDATTER enken efter NIELS RASMUSSEN TVED i Randers (Skifte 14/12 1643. – Randers Bys Tingbog 11/9 1654, 368. – Randers Bys Tingbog 25/9 1654, 381). 1654 nævnes faderens steddatter MAREN NIELSDATTER, Sal. NIELS NIELSEN MOLLERUPS, samt ELSE NIELSDATTER. – Faderen, Mads Pedersen Essenbek, var søn af Peder Groersen i Essenbækgård og søstersøn af den ANDERS RASMUSSEN LANG i Tustrup, som delte gård med Herredsfoged nr. 12. Samtidig var han brodersøn til Anders Rasmussen Langs hustru. – Fætteren, ANDERS POULSEN BAY, er søn af POUL CHRISTENSEN BAGER (død før 30/10 1662) og ANNE ANDERSDATTER, der angives at være datter af ANDERS ANDERSEN i Randers og hustru MAREN MIKKELSDATTER (Tingbogen 19/1 1663, 5. +Tingbogen 6/4 1668, 45). – 15/7 1667 (Tingbogen, 94) lod Søren Andersen Bay i Randers fravise Anne Andersdatter fra den gård hun påbor, "som hendes sl. mand, Poul Christensen Bager, påboede og afdøde." – Poul Christensen Bagers og Anne Andersdatter Bays børn nævnes i tingbogen 6/4 1668, 45: "Niels Poulsen Hornbæk her sst med en opsættelse af bytinget 24/2 sidst forleden stævnedes salig Poul Christensen Bager, for dum borger sst, hans efterladte hustru Anne Andersdatter samt hans børn Anders Poulsen Bay Else Poulsdatter med lovværge, Christen Poulsen med lovværge, Poul Poulsen med lovværge samt hr Christen Christensen i Vistoft på Mads Poulsens vegne, som han er væрге for, for 23 sletdaler, som skal restere på den ejendom ved skt Mortens kirke, som Poul Nielsen iboer, og

embede.

Efter 1660 blev det kongelige interesser først og fremmest - dernæst de lokaljuridiske - som var bestemmende for, hvem der blev herredsfoged. Desuden blev det i princippet ligegyldigt om denne boede i herredet. Herredsfogeden 1675-85 for Rovsø Herred boede hele perioden i Sønderheld H. (Jfr. u. nr. 14) ligesom senere herredsfogeden for Houlbjerg-Galten-V.Lisbjerg Herreder (Se u. nr 17).

Her ses landsdommeren
i sit sæde med skriveren ved siden, mens de i sagen indblandede forklarer den for dommeren.
Folk af stand sidder med hatten på, mens de øvrige står med blottede hoveder.
— Osterssøn Veylle 1665.

fremlagde registrering efter hans salig hustru Anne Andersdatter, dateret 25/3 1662, med anparter i salig Frederik Jørgensens gård og i salig Maren Nielsdatters gård, og dernæst fremlagde skiftebrev dateret 30/10 1662, hvorimod blev fremlagt en indlæg, at da Niels Poulsen har tiltale til underskrevne for hvis, salig Poul Christensen skulle være ham skyldig på hans anpart, han er berettiget i hans salig hustrus far Anders Andersens gård, som han har solgt til hans svoger Poul Christensen, så har han derfor bekommet rigtig betaling, underskrevet Anne Andersdatter, salig Poul Christensens, og Søren Andersen Bay på hans bror Anders Bay og på hr Christen Christensens vegne, og dernæst blev fremlagt Niels Poulsons købebrev på samme gård, som han har modtaget betaling for, dateret Randers 10/3 1663 Niels Poulson egen hånd, hvorfor den salig mands arvinger ikke kunne tilkendes at betale den fordrede sum.” -

¹⁵² “Wibergs Præstehistorie” 386:4.

¹⁵³ Erh. Qvistgaard, 1934; ”Præstehustruer”, s. 58.

¹⁵⁴ “Randers Købstads Historie”, red. af Poul v. Spreckelsen, 1952, II, 432-33. Biogrsfien i Fr. Barfod: “De borgerlige Rigsdagsmænd 1660”, (udg. 1925 og 1977), s. 219-20.- MIKKEL SØRENSEN, kaldet RIBER (død 1682), tog borgerskab i Randers 10/11 1656, var Overkøbmand 1657 og boede på Brødregade, Overformynder 1660. 2/4 1661 blev han Rådmand i Randers og fik denne stilling konfirmeret 4/10 1670. 28/4 1676 fik han bestalling som Borgmester i Randers i afdøde Martin Seemanns sted. Geheimeråd Rosenørn ejede i sin tid en adskrift af Randers Bys på ny gennemsete ”Wide, Skraa og Wilckor, som Nytårsdag 1609 vedtoges af Borgmestre og Raad samt menige Borgere og Bys Indbyggere.” På denne har Mikkel Sørensen selv skrevet: ”Denne Bog har min kære Moder METTE PEDERSDATTER mig foræret. Gud lad hinder længe leffue med godt helbred og Welstand for Christi Skyld. Datum Randers den 12 Novbr 1656. Michel Søffrenssen Eg. Haand”. - Var gift med en datter af Borgmester Mikkel Thygesen Hvid. Mest sandsynligt ELSE MIKKELSDATTER HVID. - Hans arvinger nævnes i tingbogen 19/3 1688, 130 og 15/10 1688, 194 + 18/4 1694, 124: SØREN MIKKELSEN i Borup Præstegård - (Han blev Degn i Randers, kaldet SØREN MIKKELSEN RIBER (Skifte 23/6 1699 i Støvring Herreds Gejstlige Skifteprotokol, fol. 386. - Erik Brejl, nr. 15. - 2 døtre: METTE (f. ca. 1690) og ANNE (f. ca. 1692. - hendes mormor hed Anne Pedersdatter Asferg), 1 søn CASPER SØRENSEN LINDENFELD (f. ca. 1695)), - samt JOST SIMONSEN på sin kærestes, GJØRILD MIKKELSDATTERs, vegne og HANS MIKKELSEN i Randers (1699 Toldkontrollør i Sønder Hadsund, Vindblæs Sogn), LAURIDS MIKKELSEN og ANNE MIKKELSDATTER. - Kontrollør Hans Michelsen ved Hadsund Toldkammer og Anne Christensdatter Torager fik 10/5 1704 kongelig bevilling på at måtte ægte hinanden, uanset at de er hinanden beslægtede i andet led.

¹⁵⁵ Slægtsforholdene sat på plads af Flemming Aagaard Winther i ”Slægten” nr. 32, 2005, s. 62-63.

¹⁵⁶ Tingbogen 1714, fol. 219 b ff.

¹⁵⁷ KNUD OLUFSEN ASSENS - Forpagtede 31/12 1710 Demstrup fra 1/5 1711-1/5 1714 for 700 rdl. årlig. Kontrakten forlænget for tiden 1/5 1714-1/5 1715 og igen for tiden 1/5 1715-1/5 1716 (S. Nygårds Samlinger). - 1718 bor han altså i Andi, Skørning Sogn. - 1730 er han uvederhæftig - og opholdsstedet kendes ikke. - Gift med ANNE CHRISTENSDATTER HORSENS (død før 22/2 1730). - En søn, OLUF CHRISTIAN ASSENS (døbt 5/6 1711 i Råby Kirke, død 1763 i Andi, Skørning Sogn. - Skifte 28/3 Kalø Amt, fol. 225. - Erik Brejl, nr. 83) fik 22/2 1730 en arv efter sin morbror, Student Jørgen Christensen Horsens i Andi (Skifte Kalø Amt, s. 51. - Erik Brejl, nr. 30) og 15/9 1731 en arv efter sin mormor, Ole Henriksen Assens enke, Margrethe Mikkelsdatter i Mørke Præstegård (Skifte Kalø Amt, s. 202. - Erik Brejl, nr. 36). 1731 var han på Løvenholm, 1763 i Andi.

¹⁵⁸ Kalø Amts Skifteprotokol 1728, fol. 113.

¹⁵⁹ indført i Kalø Amts Skifteprotokol 1731, Fol. 205 a. ff.

¹⁶¹ Meddelt i Tingbogen 1712, fol. 92 b.

¹⁶² Skifte nr. 8 i Frisenvold Skifteprotokol (1696).

¹⁶⁴ Knud Mand i Krogsagge 29/4 1470 (Rap. II. B., brev 2802), må være flyttet fra Vester Alling til Krogsager 11468, thi 16/5 11468 udstedes tingsvidne af Halle Herreds ting, at Lave Brok af Estrup lod skøde Per Nielsen af Vester Ailingh 1 gaard i Vesteraling til mageskifte for 1 gaard i Faxing, som var P. N.s rette Bondegard osv. (Rigsarkivets skuffer: E XIV Godsarkiver. Gl. Estrup). Matz Christiernssen i Krogsagge nævnes 1504 8/12 (brev 10207) og 1509 25/2 (brev 11213) ang. hævde på gods tilhørende Krogsagghergaardt al den Stund Niels Esbensen boede i Krogsagghergaardt, og Jens Andersen efter ham (brev 10207), Skoven Weringholdt har været i rolig hævde til krogsagghergaardt i 100 år og mere (brev 10206). 1477 14/4 fik Lave Brok lovhævde på Krogsagerher og alle Krogsager Mark (brev 14010) og 1530 28/11 fik Niels Brok Lovhævde paa Kroxager ock Kroxagergaardt med mere (A. Thiset; 1897: "Danske Adelige Brevkister", s. 39: Brevene paa Gl. Estrup, nr. 1). Vendingen "Kroxager och Kroxagergaard" i 1530 svarer formodentlig til vendingen: "Krogsagher og alle Krogsagher Mark fra 1477 - i begge tilfælde i betydningen gården med tilliggende marker, men det ser lidt ud til, at man i 1530-ordvalget har antydning ikke så meget markerne, men derimod toftejord modstillet Krogsagergaard.